

32523

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

KİTLE SPORU TEŞVİKİ VE TESİS POLİTİKASI

-KAYSERİ İLİ UYGULAMASI-

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

VEDAT GENÇ

TEZ DANIŞMANI : Yrd. Doç. Dr. YUSUF CAN

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İSTANBUL -1994

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	V
TABLolar LİSTESİ	VI
GİRİŞ	1
1. KAYSERİ İLİNE GENEL BAKIŞ	6
1.1. TARİHİ	6
1.1.1. GENEL OLARAK	6
1.2. COĞRAFİ YAPISI	10
1.2.1. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ	10
1.2.2. BİTKİ ÖRTÜSÜ	11
1.2.3. İKLİM ÖZELLİKLERİ	12
1.3. SOSYO-EKONOMİK YAPI	12
1.3.1. DEMOGRAFİK YAPI İTİBARIYLA	12
1.3.2. İLİN EKONOMİK DURUMU	15
2. TÜRKİYE CUMHURİYETİ ÖNCESİ ve SONRASI SPOR TESİS POLİTİKALARI	19
2.1. TÜRKLERDE SPOR	19
2.1.1. ESKİ TÜRKLERDE SPOR	19
2.1.2. OSMANLILAR'DA SPOR	21
2.2. 1923-1936 YILLARI ARASINDA	22
2.2.1. T.İ.C.İ. DÖNEMİ (1923-1936)	22
2.2.2. TÜRK SPOR KURUMU DÖNEMİ (1936-1938)	25
2.3. 1938-1986 YILLARI ARASINDA	26
2.3.1. 3530 SAYILI KANUN DÖNEMİ (1938-1986)	26
2.3.2. 3289 SAYILI KANUN DÖNEMİ (1986....)	26
2.4. 1961 ve 1982 ANAYASALARINDA SPOR	28
1961 ANAYASASINDA SPOR	28
1982 ANAYASASINDA SPOR	28
2.5. KALKINMA PLANLARINDA KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI	29

2.5.1. İKİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1968-1972) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI	29
2.5.2. ÜÇÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1973-1977) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI	30
2.5.3. DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1979-1983) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI	31
2.5.4. BEŞİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1985-1989) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI	31
2.5.5. ALTINCI BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1990-1994) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI	32
3. İLDEKİ SPOR TESİSİ YATIRIMLARI ve SPOR FAALİYETLERİ	35
3.1. SPOR TESİS YATIRIMLARI	35
3.1.1. 1923-1985 YILLARI ARASINDAKİ SPOR TESİSİ YATIRIMLARI	35
3.1.2. 1986-1994 YILLARI ARASINDAKİ SPOR TESİSİ YATIRIMLARI	37
3.2. SPOR FAALİYETLERİ	42
3.2.1. GENÇLİK ve SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ FAALİYETLERİ	42
3.2.1.1. GENÇLİK ve SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜNÜN PERSONEL SAYISI, ARAÇ DURUMU ve BÜTÇESİ	42
3.2.1.2. GENÇLİK ve SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ PERSONEL SAYISI, ARSA DURUMU ve 1994 YILI BÜTÇESİ	43
3.2.1.3. SPORCU SAYILARI	44
3.2.1.4. 1994 YILI İTİBARIYLA YAZ SPOR OKULLARINDA SPORCU ve SAYILARININ BRANŞLARA GÖRE DAĞILIMI	45
3.2.1.5. KAYSERİ İLİNDE YILLAR İTİBARIYLA ÖNCELİKLİ SPOR DALLARI	46
3.2.1.6. SPOR BRANŞLARINA GÖRE HAKEM DAĞILIMLARI	46
3.2.1.7. SPOR BRANŞLARINA, ÖĞRENİM DURUMLARI STATÜLERİ ve CİNSİYETLERİNE GÖRE ANTRENÖRLERİN DAĞILIMI	47
3.2.1.8. SPOR TESİSLERİNİN SAYISAL DAĞILIMI	47
3.2.1.9. SPOR KULÜPLERİ	48
3.2.1.9.1. SPOR KULÜPLERİNİN ÖZELLİKLERİ	48
3.2.1.9.2. SPOR KULÜPLERİNİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ BRANŞLAR	50
3.2.2. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNÜN FAALİYETLERİ	51
3.2.2.1. SPORCU-ÖĞRENCİ SAYISI ve FAALİYET GÖSTERİLEN BRANŞLAR	51
3.2.2.2. İLDEKİ OKUL, ÖĞRENCİ ve ÖĞRETMEN SAYILARI	52
3.2.2.3. İLDEKİ BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ SAYILARI	53

4. KAYSERİ İLİ İNSANININ SPORA İLİŞKİN TEMEL EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	55
4.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	55
4.1.1. ANKET BİLGİLERİ	55
4.1.2. KULLANILAN İSTATİSTİKİ TEKNİKLER	56
4.2. DENEKLERİN KİMLİK BİLGİLERİ	57
4.2.1. CİNSİYETLERİ	57
4.2.2. DOĞUM YERLERİ	57
4.2.3. YAŞ GRUPLARI	58
4.2.4. EĞİTİM DURUMLARI	59
4.2.5. MEDENİ DURUMLARI	59
4.2.6. ÇOCUK SAYILARI	60
4.2.7. GELİR DURUMLARI	60
4.2.8. MESLEKLER	61
4.2.9. BABA MESLEKLERİ	62
4.3. DENEKLERİN SPORA DUYDUKLARI İLGİ DÜZEYLERİ	62
4.4. DENEKLERİN SPORA YAKINLIK DÜZEYLERİ	72
4.5. DENEKLERİN SPORDA BAŞARI DÜZEYLERİ	76
4.6. DENEKLERİN YÖRE-TEŞİS-SPOR İLİŞKİSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	79
4.7. DENEKLERİN ÇOCUKLARINI SPORA YÖNLENDİRMELERİNE DAİR GÖRÜŞLERİ	86
4.8. DENEKLERİN YÖREDE DEVLETİN SPORA VERDİĞİ ÖNEME DAİR GÖRÜŞLERİ	90
SONUÇ	93
ÖNERİLER	95
ÖZET	97
EK-1 ANKET FORMU	98
EK-2 KAYSERİ İL HARİTASI	101
YARARLANILAN KAYNAKLAR	102
GENEL YAYINLAR	102
RESMİ YAYINLAR	105

KISALTMALAR

- T.C.** : Türkiye Cumhuriyeti
T.İ.C.İ. : Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
T.S.K. : Türk Spor Kurumu
M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı
B.T.G.M. : Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
G.S.B. : Gençlik ve Spor Bakanlığı
G.S.G.M. : Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
D.İ.E. : Devlet İstatistik Enstitüsü
G.S.İ.B. : Gençlik ve Spor İl Başkanlığı
G.S.İ.M. : Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
a.g.e. : Adı Geçen Eser
a.e. : Aynı Eser
S. : Sayı
s. : Sayfa
D.P.T. : Devlet Planlama Teşkilatı
K.H.K. : Kamu Hükmünde Kararname
H.İ.S. : Hukuk İçin Spor
B.K.K. : Bakanlar Kurulu Kararı
T.M.O.K. : Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi

TABLolar LİSTESİ

TABLO 1	: Kayseri'nin Nüfusu, Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu	13
TABLO 2	: Yıllar İtibariyle Nüfusun Köy ve Şehirdeki Sayı ve Oranları:	13
TABLO 3	: Türkiye ve Kayseri İlinin Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızı	14
TABLO 4	: 1990 Sayımına Göre İlçelerin Şehir ve Köy Nüfusları:	15
TABLO 5	: Türkiye ve Kayseri'de Faal Nüfusun İş Kollarına Göre Dağılımı (%):	16
TABLO 6	: 1990 Yılı İtibariyle Türkiye ve Kayseri'de Spor Dallarına Göre Sporcu Sayıları:	38
TABLO 7	: 1990 Yılı İtibariyle Türkiye ve Kayseri'de Tescilli Kulüp Sayıları:	39
TABLO 8	: 1988 Yılı İtibariyle Kayseri İlinde Spor Kulüplerinin Tescil Yılları :	39
TABLO 9	: 1987 Yılı İtibariyle Kayseri'de Bulunan Spor Tesisleri:	40
TABLO 10	: 1994 Yılı İtibariyle Kayseri'de Faal Spor Tesislerinin Adları ve Yerleri:	40
TABLO 11	: 1994 Yılı İtibariyle Kayseri'de Faal Futbol Sahalarının Yerleri ve Özellikleri:	41
TABLO 12	: 1994 Yılı İtibariyle Kayseri'de Faal Spor Salonlarının Bulunduğu Yerleşim Yerleri, Hizmete Girdiği Yıllar:	41
TABLO 13	: İldeki Yüzme Havuzunun Hizmete Girdiği Yıl ve Özellikleri	42
TABLO 14	: Kayseri İli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün 1994 Yılı Bütçesi:	44
TABLO 15	: Spor Branşlarına Göre Sporcu Sayısı:	44
TABLO 16	: 1994 Yılı Yaz Spor Okulu Sporcu Sayılarının Branşlara Göre Dağılımı:	45
TABLO 17	: Kayseri İlinde Yıllar İtibariyle Öncelikli Spor Dalları:	46
TABLO 18	: Spor Branşlarına Göre Hakemlerin Dağılımları:	46
TABLO 19	: 1987 Tarihi İtibariyle İldeki Antrenörlerin Öğrenim Durumları, Statüleri, Cinsiyetleri, Antrenörlük Yaptığı Spor Dalları	47
TABLO 20	: Kayseri İlindeki Spor Tesislerinin Sayısal Dağılımı:	48
TABLO 21	: Spor Kulüplerinin Adları, Tescil Tarihleri ve Faal Olduğu Branşlar:	49
TABLO 22	: 1993-1994 Öğretim Yılı Öğretim Kurumları Sayıları:	52
TABLO 23	: Kayseri İli 1993-1994 Öğretim Yılı İlçelere Göre Öğrenci-Öğretmen Dağılımı:	53
TABLO 24	: İlçeler İtibariyle Beden Eğitimi Öğretmeni Dağılımı:	54
TABLO 25	: Anketlerin Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımı	56
TABLO 26	: Deneklerin Cinsiyet İtibariyle Dağılımı :	57
TABLO 27	: Deneklerin Doğum Yerleri İtibariyle Dağılımı:	57

TABLO 28	: Deneklerin Yaş Grupları İtibariyle Dağılımı :	58
TABLO 29	: Deneklerin Eğitim Durumları İtibariyle Dağılımı	59
TABLO 30	: Deneklerin Medeni Durumları İtibariyle Dağılımı	59
TABLO 31	: Deneklerin Çocuk Sayısı İtibariyle Dağılımı :	60
TABLO 32	: Deneklerin Gelir Durumu İtibariyle Dağılımı	61
TABLO 33	: Deneklerin Meslekleri İtibariyle Dağılımı	61
TABLO 34	: Deneklerin Baba Mesleği İtibariyle Dağılımı	62
TABLO 35	: Deneklerin Spora İlişi Düzeyleri:	63
TABLO 36	: Deneklerin Spora İlişi Duymama Gerekçeleri	64
TABLO 37	: İlişi Duyulan Spor Branşları	64
TABLO 38	: Cinsiyet İle Spora İlişi Arasındaki Farklılıklar	65
TABLO 39	: Doğum Yerleri İle Spora İlişi Arasındaki Farklılıklar:	66
TABLO 40	: Eğitim Durumu İle Spora İlişi Arasındaki Farklılık :	67
TABLO 41	: Medeni Durumları İle Spora İlişi Arasındaki Farklılık:	68
TABLO 42	: Gelir Durumu İle Spora İlişi Arasındaki Farklılık :	69
TABLO 43	: Meslekler İle Spora İlişi Arasındaki Farklılık	70
TABLO 44	: Medeni Durum İle Spora İlişi Duymayı Gerekçeleri Arasındaki Farklılık	71
TABLO 45	: Deneklerin Spora Yakınlık Düzeyleri	72
TABLO 46	: Eğitim Durumları İle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık:	72
TABLO 47	: Medeni Durum İle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık:	73
TABLO 48	: Gelir Durumu İle Spora Yakınlık Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar	74
TABLO 49	: Meslekler İle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık	75
TABLO 50	: Deneklerin Sporda Başarı Durumu:	76
TABLO 51	: Deneklerin Sporda Başarı Seviyesi	77
TABLO 52	: Cinsiyet İle Sporda Başarı Arasındaki Farklılık	77
TABLO 53	: Eğitim Durumu İle Sporda Başarı Arasındaki Farklılık	78
TABLO 54	: Yörede Spora Gereği Gibi Yapılamama Gerekçeleri	79
TABLO 55	: Sporda Başarıyı Sağlayan Yöresel Faktörler	79
TABLO 56	: Spor Tesislerinin Yeterliliğine İlişkin Değerlendirme	80
TABLO 57	: Yöre İnsanının Yatkın Olduğu Sporlar	82
TABLO 58	: Spora İlişi İle Spor Tesislerinin Sayı ve Vasıflarının Yeterliliği Arasındaki Farklılık	83
TABLO 59	: Deneklerin Eğitim Durumları İle Spor Tesislerinin Sayı ve Vasıflarının Yeterliliği Arasındaki Farklılık	84
TABLO 60	: Tesis Yapılması İstenen Spor Branşları Dağılımı	85
TABLO 61	: Deneklerin Çocuklarını Spora Yönlendirme İstekleri	86
TABLO 62	: Çocukların Yönlendirilebileceği Spor Dalları	87
TABLO 63	: Cinsiyet İle Spora Yönlendirme Arasındaki Farklılık:	88
TABLO 64	: Medeni Durum İle Spora Yönlendirme Arasındaki Farklılık	89
TABLO 65	: Deneklerin Çocuklarını Spora Yönlendirmek İstememe Gerekçeleri	89
TABLO 66	: Yörede Devletin Spora Verdiği Öne Dair Görüşlerin Dağılımı	90
TABLO 67	: Eğitim Durumları İle Yörede Devletin Spora Verdiği Öne Dair Görüşlerin Dağılımı	91

GİRİŞ

Günümüzde insan ve spor ayrılmaz bir bütünün parçalarını teşkil eder. Bu yüzden spor, kalkınma sürecindeki ülkemiz için çok önem taşımaktadır. Spor, güven, dayanışma, barış, davranış dürüstlüğü, dostluk gibi duyguların gelişmesini sağlar. İnsanların birbirlerine yaklaşmasına vesile olur. Spor fertlerin fikren, bedenen ve ruhen olgunluğa kavuşmasını sağlar.

Toplumsal bir olgu kabul edilen spor ülkelerin tanıtımında önemli bir rol oynar. Spor, sporcu ve seyirci birbirini tamamlayan unsurlar olması dolayısıyla ilgi merkezini oluştururlar.

Türkiye’de spor faaliyetlerinde mahalli eğilimler, coğrafi şartlar, sporun gelişmesinde, yaygınlaştırılmasında gözönüne alınacak hususlardır.

Sanayileşmenin, kentleşmenin insan üzerindeki maddi ve manevi etkilerinin tartışıldığı günümüzde kitle sporunun önemi karşımıza çıkmaktadır. Karmaşık yapıya sahip sanayi ve sanayi ötesi toplumlarda huzursuzluğun ve dağılımınlığın örneklerini görürüz. Bu örneklerin azalması için, insanlığın barış içinde yaşaması için spor politikalarının geliştirilmesi gereklidir.

Spor politikalarının oluşturulmasında fertlerin ilgi, istek, istidat ve ihtiyaçları daima dikkate alınmalıdır.

Bu amaçla yaptığımız çalışmada Kayseri ilinin öncelikli spor branşları tesbit edildi. Fertlerin ve toplumun tercih ettiği spor branşları paralelinde uygun tesislerin neler olacağı ortaya çıkarılmaya çalışıldı. Kayseri ilinin genel özelliklerinden hareketle ilin tarihi, coğrafi yapısı, psiko-sosyo özellikleri, sosyo-ekonomik durumu, sporcu sayıları, spor tesisleri, spor kulüpleri, teknik eleman sayıları incelenmiştir. Yapılan ankette il nüfusunun spora bakış açıları ile kitle sporunun yaygınlaştırabilmesi için neler yapılabileceği irdelenmeye çalışılmıştır.

Değişkenler

Bağımlı Değişkenler :

1. Cinsiyet ile spora ilgi arasında farklılık var mıdır ?
2. Farklı yerleşim bölgelerinde doğan ve yaşayan insanların spora ilgi düzeyleri farklı mıdır ?
3. Eğitim düzeyi ile spora ilgi arasında farklılık var mıdır ?
4. Deneklerin medeni durumları ile spora ilgisi arasında farklılık var mıdır ?
5. Gelir düzeyi ile spora ilgi arasında farklılık var mıdır ?
6. Meslekler ile spora ilgi arasında farklılık var mıdır ?
7. Medeni durum ile spora ilgi duymama nedenleri arasında farklılık var mıdır ?
8. Eğitim durumu ile spora yakınlık düzeyi arasında farklılık var mıdır ?
9. Medeni durum ile spora yakınlık düzeyi arasında farklılık var mıdır ?
10. Gelir düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasında farklılık var mıdır ?
11. Meslek ile ilgi duyulan spora yakınlık düzeyi arasında farklılık var mıdır?
12. Cinsiyet ile sporda başarı arasında farklılığın olup olmadığı?
13. Eğitim durumu ile sporda başarı arasında farklılık var mıdır ?
14. Spora ilgi ile spor tesislerinin yeterliliği arasında farklılık var mıdır ?
15. Eğitim düzeyi ile spor tesislerinin yeterliliği arasında farklılık var mıdır ?
16. Cinsiyet ile çocukları spora yönlendirme arasında farklılık var mıdır ?

17. Medeni durum ile çocukları spora yönlendirme arasında farklılık var mıdır ?

18. Eğitim düzeyi ile spora verilen önem arasında farklılık var mıdır ?

Hipotezler :

Bu çalışmada kitle sporunun gelişmesini hangi faktörlerin etkilediğini tesbit edebilmek ve öncelikle spor branşlarını ortaya çıkarmak amacıyla hipotezler geliştirilmiştir. Bunlar :

1. "Cinsiyet ile spora ilgi arasında anlamlı farklılık vardır."
2. "İl, ilçe ve köylerde doğan insanlar ile spora ilgi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
3. "Eğitim düzeyi ile spora ilgi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
4. "Medeni durum ile spora ilgi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
5. "Gelir düzeyi ile spora ilgi arasında bir münasebet vardır."
6. "Meslek ile spora ilgi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
7. "Medeni durum ile spora ilgi duymayış nedenleri arasında anlamlı farklılıklar vardır".
8. "Eğitim düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
9. "Medeni durum ile spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
10. "Gelir düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
11. "Meslekler ile spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı farklılıklar vardır."
12. "Cinsiyet ile sporda başarı arasında anlamlı farklılıklar vardır."

13. "Eğitim d¼zeyi ile sporda başarı arasında anlamlı farklılıklar vardır."

14. "Spora ilgi ile spor tesislerinin yeterliliği arasında anlamlı farklılıklar vardır."

15. Eğitim d¼zeyi ile spor tesislerinin yeterliliği arasında anlamlı farklılıklar vardır."

16. "Cinsiyet ile çocukları spora yönlendirme arasında anlamlı farklılıklar vardır."

17. "Medeni durum ile çocukları spora yönlendirme arasında anlamlı farklılıklar vardır."

18. "Eğitim d¼zeyi ile Türkiye'de spora verilen önem arasında anlamlı farklılıklar vardır."

Sınırlamalar :

Bu çalışma Kayseri ili ile sınırlıdır. Bu çalışmada 500 denek kullanılmıştır.

Varsayımlar :

1. Anketteki sorulara verilen cevaplar doğrudur.
2. Seçilen örnek grup evreni temsil edici mahiyettedir.
3. Gerçekleştirilen anket amaca hizmet edebilecek niteliktedir.
4. Deneklerin cevaplamalarda psikolojik faktörlerden etkilenmediği varsayıldı.

Araştırmanın Amacı ve Önemi :

Çalışmamızda Türk toplumunun spora yatkınlık düzeyini ölçebilmek için adeta hücrelerden meydana gelmiş bir toplum yapısında Kayseri ile ve insanına uygun olarak tatbik edilecek spor tesis politikalarında mahalli etkilerin araştırılması ve bu suretle uygulanacağı alana göre tercih edilecek spor branşlarını teknik olarak ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu sebeple Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılan çeşitli iller bazındaki spora yatkınlık

ve tesis politikalarının belirlenmesinin bir safhası özelliği taşıyan bu uygulamaların birleştirilmesi ÷lkemizin genel spor tesis politikalarının daha sağlıklı oluşturulmasına katkılar sağlayacaktır.

Çalışmamızın ilk bölümünde, Kayseri ilinin tarihi, coğrafi yapısı, sosyal ve ekonomik yapısı, sanayisi, teknolojik durumu, kısacası ilin özellikleri ana hatlarıyla verilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde ise Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar uygulanan ve takip edilen tesis politikaları ana hatlarıyla tesbit edilmiş, Anayasa, kanun ve diğer mevzuatlarda spora ilişkin hükümler ortaya konulması kalkınma planları doğrultusunda spor politikaları incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, Kayseri ilinin spor tesislerinin, sporcu sayılarının, spor yatırımlarının envanteri çıkarılmış, sportif faaliyetlerin, bu faaliyetleri gerçekleştiren kurumların yapıları üzerinde durulmuştur.

Dördüncü bölümde, anket bilgilerinin değerlendirildiği saha araştırmasını kapsamaktadır. Bu bölümde deneklerin kimlik bilgileri ile spora ilgileri arasındaki ilişkiler bağlantılar istatistiki metodlar kullanılarak önce ankete katılan deneklerin tanıtım tabloları yapılmış, aritmetik ortalamalar alınarak yüzdeler oranlara çevrilmiştir. Soru kağıtlarındaki cevapların birbirleri arasındaki farklılığın anlamlı olup, olmadığını ölçmek amacıyla X^2 (Kaykare) testi uygulanmıştır.

Sonuç bölümünde ise test edilen önemli bulgular, yorumlanarak öneriler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. KAYSERİ İLİNE GENEL BAKIŞ

Kayseri, İç Anadolunun orta Kızılırmak bölümünde, Erciyes Dağının eteklerinde şirin ve modern bir il, Kuzey ve Kuzeybatıda Yozgat, Kuzey ve Kuzeydoğuda Sivas, Doğuda Kahramanmaraş, Güneyde Adana, Güneybatıda Niğde, Batıda ise Nevşehir illeriyle çevrilidir. 34° 56' ve 36° 59' doğu boylamları ile 37° 45' ve 38° 18' kuzey enlemleri arasında yer alır(1).

Nüfusu 943484 (1990) dür. Yözoölçümü 16917 km² dir. 16 ilçesi, 12'si merkezde, 10 bucak, 478 köyü vardır. Merkezin nüfusu 421302'dir(2).

Nüfus yoğunluğu, merkezdeki ilçelerde 200'ü aşar. Km²'ye 56 kişi düşmektedir. İl nüfusunun yüzde 60'ı, nüfusları 10.000'i aşan dokuz kentte yaşar(3).

1.1. TARİHİ

1.1.1. GENEL OLARAK

Şehre 17 (M.S) yılından doğru, Kappadokya ülkesini bir Roma eyaleti haline koyan imparator Tiberius tarafından, Augustos'un hatırasına izafeten, Caesarea ismi verilmiş olup, Arap müelliflerince Kayseri'ya veya Kaysariya tarzında yazılmış ve bu ikinci tarz, Osmanlı devletinin son devirlerine kadar resmi yazılarda baki kalmıştır(4).

(1) Yeni Rehber Ansiklopedisi, Cilt 11, Türkiye Gazetesi, İstanbul 1993, s.292.

(2) Büyük Larousse. Sözlük ve Ansiklopedisi, 11 Cilt, Milliyet Gazetesi A.Ş., s.6561.

(3) Genç Larousse, Larousse des Jeunes, Cilt 8, Genç Yayıncılık A.Ş 1993, s.1307.

(4) İslâm Ansiklopedisi, 6. Cilt, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1993., s.484.

Kayseri ve çevresinde kurulan medeniyet, dünyadaki belli başlı medeniyetlerden Mezopotamya ve Mısır Medeniyetlerinin yanında "Anadolu Medeniyeti" olarak bir yer tutmuştur. Kızılırmak havzası ile Tuz gölü arasında kalan bölgedeki yüzlerce höyük, bu bölgenin M.Ö. 3. ve 2. bin yıllarından itibaren kesif bir iskâna sahip olduğunu gösterir(5).

Şehrin kuzeydoğusunda Karahöyük (veya kültepe) adı verilen yerde M.Ö. 2500'den kalma çivi yazılı belgeler bulundu, şehir dolaylarında da Hitit eserlerine rastlandı. Şehrin kuruluş yeri olarak bilinen ilk yer, şimdiki şehrin 2 km kadar güneybatısında, Erciyes dağına doğru yükselen bir tepe üzerindeydi. Buraya Mazaka (Mazaca) ve Eusebia adları verilirdi(6).

Kayseri'nin almış olduğu isimler, Hilakku, Mosoch ve Muşki, Mazaka veya Mazakus, Meskus veya Mosoch, Moza, Mazaeus, Eusebia, Caesarea, Eusebia, Kaisare, Mhtropol Kaisarea, Mater Urbium, Neokoros(7).

Kayseri, Prato-Hitit çağında Kaniş (Kaneş) adıyla anılan ünlü bir şehirdi. Bunu hemen yanında Karum adı verilen o çağın Asur ticaret şehri bulunuyordu. Bu kaniş-Karum şehri, Anadolu'nun en eski yerleşme merkezleri olan Hattuşuş (Boğazköy), Alişar, Abrahüyük yerleşmelerinden biri durumunda idi (8).

Türk'lerin Anadolu'ya girmeden önce Kayseri'nin yerli halkı Rumlar idi. Ancak Bizans'lılar XI. asrın başlarında doğu Anadolu'ya istila ederek oradaki küçük Ermeni krallıklarını kaldırıp mühim bir Ermeni nüfusunu Sivas, Kayseri ve Fırat bölgelerine nakletmişlerdir. Kayseri'de Türklerin yerleşmesi, Anadolu'daki umumi Türk iskân siyasetine uygun olarak gerçekleşmiştir. 9-13. yüzyıllarda Kayseri, Sivas, Erzincan, Konya ve Kırşehir belli konularda ihtisaslaşmış çarşı ve şehir hanları ile dolmuştur(9).

(5) Halit, Erkiletlioğlu, Kayseri Tarihi, İl Kültür Müdürlüğü Yayını, Kayseri 1993, s.1.

(6) Meydan Larousse-Büyük Lügat ve Ansiklopedi, 3. Cilt, Meydan Yayınevi, İst. 1985, s.117.

(7) Erkiletlioğlu, a.g.e., s.51.

(8) Türk Ansiklopedisi, Cild XXI, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1974, s.429.

(9) Erkiletlioğlu, a.g.e., s.69-144.

Şehrin ilk kurucusu Hazret-i Zekeriyya aleyhisselam zamanında Kayser Erciş'dir. Hazret-i Ömer'in halifelik devrinde Kayser Herkl şehri tamir ettirerek güzelleştirdiğinden bazen burada otururdu. Hazret-i Ömer bizzat Kudüs'ü Fethedip, Halid İbn Velid hazretlerini başkumandan tayin edip 80.000 bin askerle Kayseri'yi de fethedip içine islâm askeri yerleştirdi(10).

Malazgirt meydan muharebesinden hemen sonra Türklerin büyük arzu ve güçle vatan edindikleri Anadolu'yu batılı yazarlar artık Turcna (Türkiye) ismini vermişlerdir. Selçuklular zamanında Kayseri, çevre illere yerleşen Danişmendilere izafeten bu bölgeye de "Danişmendiye Vilayeti" deniliyordu. II. Kılıçarslan'dan sonra Konya, Kayseri, Sivas ve Amasya önemli şehirler haline geldi ve bilhassa ilk üç şehir başşehir kabul edilmeye başlandı(11).

Sultan Murad Bağdat Seferi için hazırlıklarda bulunmak üzere, önce veziri Bayram Paşa'yı göndermiş ve kendisinde bilahare Kayseri'ye gelmiştir. Kayseri'de Müfti İnayetullah Efendi, ona mihmendarlık yapmış ve şehri gezdirmiştir. Ancak Sultan Murad'ın Kayseri'de kendisinden çok önce yaşamış olan Danişmenli Şeyh Halid Devletlü ile karşılaşması mümkün değildir(12).

1070'de Anadolu orduları başkumandanı Prens Manuel Komenos, Türkler'e Kızılırmak kenarında bozuldu ve bütün maiyetiyle esir düştü. Bundan faydalanan Afşin Bey, Kayseri civarından geçipte Denizli'ye kadar üçüncü cüretli akınını yaptı. Bir rivayete göre bu akından Türkler, ilk defa olarak Ege ve Marmara kıyılarına kadar erişip bu denizleri gördüler(13).

Bizanslılar'ın payına düşen kent, VII yy'dan başlayarak kısa sürelerle Arap komutanlarınca işgal edildi (691 ve 726), Malazgirt zaferinden (1071) sonra, Selçuklu'lar tarafından fethedildi. Danişmentli

(10) Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Cilt III-IV, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1993, s.139.

(11) Erkiletlioğlu, a.g.e., s.73-78.

(12) Kemal Güde, Kayseri ve Yöresindeki Tarihi Gerçeklerin Efsaneleşmesi ve Milli Kültürümüze Katkıları, Milli Kültür, sayı 77, s.48.

(13) Yılmaz Öztuna, Büyük Türkiye Tarihi, Cilt I, Ötüken Yayınevi, İstanbul 1983, s.415.

emiri Gazi Gümüştigin'in eline geçti (1127) ve oğlu Melik Mehmet döneminde (1134-1142) beyliğin başkenti oldu. Danişmentliler beyliğine son veren Anadolu Selçuklu hükümdarı Kılıç Arslan II tarafından alındı (1176). Alaettin Keykubat I. döneminde (1211-1237) büyük önem kazanan kent, Selçuklular'ın Konya'dan sonra ikinci başkenti olarak gelişmenin doruğuna erişti. Moğol saldırılarına uğradıysa da (1244) Selçuklular'ın İlhanlı egemenliğini tanımasından sonra rahatladı. Moğolları Anadolu'dan çıkarmak üzere harekete geçen Mısır Memluklu'ları hükümdar Baybars'ın elinde kısa bir süre kalan kent (1277), Anadolu'ya gönderilen İlhanlı genel valilerinin denetimine girdi. Bu valilerden biri olan Alaettin Eretna'nın kurduğu Eretna beyliğinin (1335) merkezi oldu (1343). Son Eretna beyi Mehmet döneminde kentin kadısı da olan Vezir Kadı Burhanettin beyliğin başına geçti (1381) ve yeğeni Şeyh Müeyyit'i Kayseri valiliğine getirdi. Kadı Burhanettin, Sivas yakınındaki bir savaş sırasında Karayülük Osman Bey tarafından öldürülünce (1398), Kayseri halkı, kenti Osmanlı hükümdarı Bayezit I'e (Yıldırım) teslim etti. Ankara savaşı'ndan (1402) sonra Timur tarafından yeniden canlandırılan Karamanlık beyliğine verildi (1403). Mısır ordusunun istilasına uğrayan kent (1419), Memluklar'la birlikte Karamanlılar'a karşı savaşan Dulkadiroğlu Mehmet Bey'e bırakıldı. Bu tarihten sonra da Dulkadiroğulları ile Karamanlılar arasında sürekli el değiştirdi. Karamanlılar'a karşı yardım isteyen Osmanlı padişahı Murat II. tarafından alınarak Dulkadiroğullarına verildi (1436). Yeniden Karamanlılar'ın eline geçti (1466), Karamanlılar beyliğini ortadan kaldıran Mehmet II. (Fatih) tarafından yine Dulkadiroğulları'na bırakıldı (1474). Bayezit II ile Cem Sultan arasındaki taht kavgası sırasında ortaya çıkarak Cem'in yanında yer alan ve beyliği yeniden canlandıran Karamanoğlu Kasım Bey'in eline geçti (1481). Bayezit II'nin affına sığınan Kasım Bey ölünce (1483), Kent yeniden Dulkadiroğulları egemenliğine girdi. Son Dulkadir beyi Ali'nin kendisini çekemeyen Ferhat Paşa tarafından öldürtülmesi üzerine (1521) tüm Dulkadiroğulları topraklarıyla birlikte Osmanlı yönetimine geçti ve Karaman eyaletinin 7 sancak merkezinden biri oldu. Kayseri ovasında yapılan savaşta

Celâli eşkiyası reislerinden Karayazıcı Halim'e yenilen İbrahim Paşa kenti kuşatma altında tutan ayaklananlara karşı savunmak zorunda kaldı (1600). Abaza Hasan kuvvetlerinin yıkımına uğrayan Kayseri (1624), aynı yıl bunları Karasu savaşı'nda yenen Sadrazam Çerkez Merkez Paşa tarafından kurtarıldı. Kentte özellikle Rum reayasına saldıran bir eşkiya ayaklanması, Kayseri mutassarrıfı Memiş Paşa tarafından bastırıldı (1813). Kenti denetimi altına alarak haraca bağlamaya çalışan Akbıyıköğlü adlı bir başka şehit eşkiya reisi de mutassarrıf Hüseyin Paşa tarafından yakalanıp idam edildi (1820). Kayseri'de vergilerin ağır olduğu gerekçesiyle yaklaşık 2 bin hane kentten başka yerlere göçünce (1829), vergi yükü hafifletildi, göçenlerin dönmeleri sağlandı. Tanzimattan sonra Ankara vilayetine bağlı mutassarrıflık merkezlerinden biri olarak kentin ticareti gelişti. 1914-1918 döneminde Kayseri diğer Anadolu kentleri gibi bakımsız kaldı. Kurtuluş savaşı sırasında düşman istilasına uğramadıysa da yarı yıkık durumdan kurtulamadı. Cumhuriyet döneminde il merkezi oldu(14).

1.2. COĞRAFİ YAPISI

1.2.1. YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ

Orta Anadolu'nun Yukarı Kızılırmak bölümünde yer alan Kayseri İl toprakları, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu, kırıklı kıvrımlı yapıda ve birbirine paralel üç dağ sırası ile bunların arasındaki platolar ve çöküntü havzalarıyla biçimlenmiştir. Türkiye'nin en yüksek dağlarından olan Erciyes Dağı'da yakın zamana kadar gelen volkanik püskürtmelerle çevresindeki platoların yapısını etkilemiştir. İlde yer alan ovalar, pliyosen ve kuvaternerdeki kırılma ve kıvrılma hareketleriyle oluşan tektonik çöküntü çukurlarının birikinti maddeleriyle dolması sonucu ortaya çıkmıştır. Kayseri il topraklarının % 36.1'i dağlarla, %14.8'i ovalarla, % 49.1'i platolarla kaplıdır(15).

(14) Büyük Larousse, a.g.e., s.6562-6563.

(15) Yurt Ansiklopedisi, Anadolu Yayıncılık, 7. cilt, İstanbul 1983, s.4671.

Erciyes dağının iki zirvesi vardır. Büyük Erciyes (kuzu yatağı) zirvesi 3917 metre, Küçük Erciyesin zirvesi 3770 metredir. Erciyes kütesinin çapı 72 km ve 3800 km²'lik bir alanı kaplar. Kocamaz dağları, Hınzır dağları, Süvegen Dağları, Aygörmez, Köşkerli'ye Kepekçi dağları, Bey Dağ, Babur Dağ, Gündeli Dağ, Soğanlı Dağ, ilin önemli dağlarıdır. Uzunyayla ve Zamantı yaylaları vardır. Başlıca ovaları Kayseri ve Develi ovalarıdır. En önemli akarsuları Kızılırmak ve Zamantı çayıdır. Başlıca göl ve gölcükler, Tuz gölü, Yay gölü, Sultan Sazlığı ve Baraj gölleridir(16).

1.2.2. BİTKİ ÖRTÜSÜ

Kayseri ili toprakları, bugün çok yerinde bozkır görünüşündedir. Burada ova bozkırları çok yer tuttuğu gibi, tepe ve dağ bozkırlarının da alanları genişlemiştir. Gerçekte, ilde dağların hemen hepsi doğal orman sınırları içindedir. Ancak uzun süren orman tahribi dolayısıyla buralarda yamaçlar çıplaklaşmış veya bozuk orman ve seyrek Fundalık-Çalılık durumuna gelmişlerdir. Orman ve bozuk orman özelliğindeki yerler ilin güney bölümündeki dağlarda bulunmaktadır. İlin bütün ormanlarından yakacak odun da sağlanmaktadır. İlin güney bölümünde de geniş bir milli park yapımına çalışılmaktadır. İlin iç bölüm dağlarında seyrek çalılıklarla otluklar geniş yer tutmuştur. Doğal bitki örtüsü olarak bozkırlar varsa da buraları ve özellikle ovalar, geniş ölçüde tarım alanları olmuş, buğday, arpa, yonca, şeker pancarı, sebze, yetiştirilen kültür bitkileri sahaları olmuşlardır. Meyve bahçelerinin ve bağların dağların eteklerinde olduğu görülür. Erciyes yüksek yerlerinde fundalık ve çalılıklar bundan da yukarılarda kevenlikler ve otluklarla yüksek dağ çayırları yer tutmuştur(17).

İlin büyük kesimi üzerlik, güvenotu, devedikeni gibi bozkır bitkileriyle kaplıdır(18). İyi sayılabilecek nitelikteki ormanlar Tomarza, Yahyalı ve Develi ilçeleri çerçevesinde yer almıştır. Dağ ve tepelik alanlar da bozkır bitkisi örtüsü egemendir(19).

(16) Yeni Rehber Ansiklopedisi, a.g.e., s.294-295.

(17) Türk Ansiklopedisi, a.g.e., s.430.

(18) Genç Larousse, a.g.e., s.2306.

(19) Yurt Ansiklopedisi, a.g.e., s.4680.

1.2.3. İKLİM ÖZELLİKLERİ

Kayseri'de bozkır iklimi egemendir. Kışlar soğuk ve karlı, yazlar sıcak ve az yağışlı geçer. İl merkezinde en soğuk ay ortalaması -1.5°C, en sıcak yaz ortalaması 22.7°C'dir. Şimdiye kadar ölçülen en düşük sıcaklık -32.5°C (6 Ocak 1942), en yüksek sıcaklık 40.7°C'dir. (30 Temmuz 1957). Yıllık ortalama yağış tutarı 366 mm'dir. Yılda ortalama 104 gün yağışlıdır. Ortalama 15 gün kar yağar, yerler ortalama 29 gün karla kaplı kalır. Dağlık alanlarda bu değerler daha da artar(20).

Yağışların mevsimlere göre dağılışı şöyledir: Kış % 30, İlkbahar % 37, Yaz % 14.5, Sonbahar % 18.5'dir. En yağışlı aylar Nisan ve Mayıs, en az yağış alan aylar ise temmuz ve ağustostur(21).

Kayseri'de çeşitli yönlerden rüzgarlar esmekle beraber, hakim rüzgar kuzey batıdan, şiddetli rüzgarlar güney ve güneydoğudan eser. Kuzeydoğudan Güneş rüzgarı adıyla anılan soğuk bir rüzgar güz sonu ve kışın eşer(22).

1.3. SOSYO-EKONOMİK YAPI

1.3.1. DEMOGRAFİK YAPI İTİBARIYLA

21 Ekim 1990 tarihindeki son nüfus sayımının sonuçlarına göre, Kayseri ilinin nüfusu 943.484 idi. Buna göre km²'ye 56 kişi düşüyordu(23).

İller nüfusu büyüklüğüne göre sıralandığında Kayseri 12. sıradadır. 1985 yılından 1990 yılına kadar yıllık artış oranı % 17.59 olmuştur. İl merkezinde bu oran % 20.22'dir. 1980 genel nüfus sayımına göre en çok göç alan 18 il arasında Kayseri % 1.8 ile Manisa ili ile birlikte sonuncudur. 1975-1980 yılları arasında göç nedeniyle en çok göç alan 10 il arasında Kayseri % 1.5 ile sonuncu sırada yer almaktadır(24).

İlin nüfusu, yüzölçümü ve nüfus yoğunluğu Tablo l'de gösterilmiştir(25).

(20) Dictionnaire Larousse-Ansiklopedik Sözlük, Milliyet, Cilt 4, İstanbul 1993, s.1331.

(21) Meydan Larousse, a.g.e., s.120.

(22) Türk Ansiklopedisi, a.g.e., s.430.

(23) Genç Larousse, a.g.e., s.2306-2307.

(24) D.İ.E., Ekim 1991'de Türkiye Ekonomi İstatistik ve Yorumlar, Sosyal 12-30-58.

(25) D.İ.E. a.g.e., s.12.

TABLO 1 : Kayseri'nin Nüfusu, Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu

KAYSERİ	NÜFUS			YÜZÖLÇÜMÜ Km ²	NÜFUS YOĞUNLUĞU		
	1980	1985	1990		1980	1985	1990
	778383	846060	943.484	16917	46	51	56

İl nüfusunun zaman içinde gelişimi ülke geneline benzer bir durum izlemiştir.

Sanayileşmenin gelişmesine paralel hızlı kentleşme ilin aldığı göçü büyütmüş. İlden göçlerde azalmıştır.

Nüfus yoğunluğu merkezdeki ilçelerde 200'ü aşmaktadır. Öteki tüm ilçelerde nüfus yoğunluğu il ortalamasının altındadır. Sarız (km²'ye 16 kişi) ve Pınarbaşı (km²'ye 14 kişi) ilçelerdeyse 20'yi bile bulmadığı görülmektedir(26).

1927'de nüfus yoğunluğu, 18, 1935'de 21, 1940'da 23, 1945'de 23, 1950'de 26, 1955'de 26, 1960'da 28, 1965'de 32, 1970'de 35, 1975'de 40, 1980'de 46'dır. Kayseri'de 1970 yılından itibaren nüfus yoğunluğu periyodik olarak artmış, 73 olan Türkiye ortalamasına yaklaşmıştır.

İlin yıllar itibariyle nüfus artışı, yerleşim yerlerine göre oranları tablo 2'de görülmektedir(27).

TABLO 2 : Yıllar İtibariyle Nüfusun Köy ve Şehirdeki Sayı ve Oranları:

SAYIM YILI	TOPLAM NÜFUS	ŞEHİR NÜFUSU	KÖY NÜFUSU	ŞEHİR ve KÖY NÜFUSUNUN TOPLAM İÇİNDEKİ ORANI	
				ŞEHİR %	KÖY %
1960	480.387	161.340	319.047	33	67
1970	610.287	243.977	366.310	40	60
1975	676.749	295.522	381.227	44	56
1980	778.383	380.352	398.031	49	51
1985	864.060	530.375	333.685	62	38
1990	943.484	604.072	339.412	64	36

(26) D.İ.E. Ekim 1992, İç Göçle İlgili Analizler, s.58.

(27) D.İ.E. Ekim 1992, İç Göçle İlgili Analizler, s.12.

Nüfus artış hızı 1960-65 yıllarında Türkiye ortalamasının altındadır. Şehirlerde yaşayanların oranındaki artış 1955-1975 döneminde ülke genelindeki üstüne çıktığı görülmektedir.

1970-75 yıllarında ise binde 25 olan Türkiye ortalamasına binde 24.5 ile yaklaşmıştır.

1975 yılından sonra sanayi ve ticari alanda ildeki gelişmeler şehir nüfusunun artmasını sağlamıştır. 1980 yılından sonra şehir nüfusu köy nüfusunu geçmiştir.

1975-1980 döneminde ise ülke genelinde nüfus artış hızının düşmesine rağmen Kayseri'de nüfus artış oranı (binde 27.4) gerçekleşmiştir.

Kayseri ilinde 1995 yılında 1.023.462, 2000 yılında 1.103.089, 2005 yılında 1.181.451, 2010 yılında ise 1.257.656 insan yaşayacağı tahmin edilmektedir(28).

Türkiye ile Kayseri ilinin nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı tablo 3'de görülmektedir(29).

TABLO 3 : Türkiye ve Kayseri İlinin Nüfusu ve Yıllık Nüfus Artış Hızı

	1985 Genel Nüfus Sayımı Kesin Sonuçları			1990 Genel Sayımı Kesin Sonuçları			Yıllık Nüfus Artış Hızı		
	Toplam	İl ve İlçe Merkezleri Nüfusu	Bucak ve Köyler Nüfusa	Toplam	İl ve İlçe Merkezleri Nüfusa	Bucak ve Köyler Nüfusa	Toplam	İl ve İlçe Merkezleri Nüfusa	Bucak ve Köyler Nüfusu
Türkiye Toplamı	50664458	28139654	22524804	56473035	33326351	23146684	21.71	33.83	5.45
Kayseri	864060	530375	333685	943484	604072	339412	17.59	26.02	3.40

Ülkemizde yıllık nüfus artış hızı binde 21.71 iken Kayseri'de yıllık nüfus artış hızı binde 17.59 olmuştur. 1985-1990 döneminde il ve ilçe merkezleri nüfusu Bucak ve Köyler nüfusunu geçmiştir. Bu durum sanayileşme ile birlikte köyden kente sürekli bir göçün olduğunu göstermektedir. Ayrıca kentin tarım toplumundan sanayi toplumuna doğru geçiş yaptığını müşahade etmekteyiz.

1990 genel nüfus sayımı sonuçlarına göre Kayseri ilinin toplam nüfusu kent ve kırsal alandaki sayıları tablo 4'de gösterilmiştir(30).

(28) D.İ.E. Ağustos 1992, İç Göçle İlgili Analizler, Tablo 3.

(29) D.İ.E. Ekim 1992, Sosyal 58.

(30) Genç Larousse, a.g.e., s.2306.

TABLO 4 : 1990 Sayımına Göre İlçelerin Şehir ve Köy Nüfusları:

İLÇELER	TOPLAM NÜFUS	ŞEHİR NÜFUSU	KÖY NÜFUSU
Kocasinan	282883	241455	41428
Melikgazi	207260	179907	27353
Akkışla	10709	3109	7600
Bünyan	43460	13653	29807
Develi	72825	32961	39864
Felâhiye	12559	6603	5956
Hacılar	17666	16533	1133
İncesu	21923	7857	14066
Özvatan	23739	7699	16040
Pınarbaşı	47822	11364	36458
Sarıoğlan	23215	4869	18346
Sarız	19255	3935	15320
Talas	49025	30485	18540
Tomarza	42669	11337	31332
Yahyalı	44047	20401	23646
Yeşilhisar	24427	11904	12523
Genel Toplam	943484	604072	339412

Nüfusun gelişmesi ilçeler ölçeğinde ele alındığında ilde yaşayanların yarısına yakını iki merkez ilçede (Kocasinan-Melikgazi) oturduğu görülür. Akkışla, Hacılar, Özvatan ve Talas ilçelerinin oluşturulmasıyla ilçelerin yüzölçümleri ve nüfus oranları daha önceki sayımla kıyaslanamamıştır.

1.3.2. İLİN EKONOMİK DURUMU

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu takip eden yıllarda özel endüstriyel teşebbüslerin teşviki yoluyla, memleket ekonomisini kalkındırma gayreti 1927'de "Teşviki Sanayi Kanunu" ile tatbikat alanına konulmuştur(31).

Önemli ticaret yolları (ipek yolu gibi) üzerinde bulunan ilde Cumhuriyet'in ilk yıllarında ulaştırma kesiminde önemli yatırımlar yapılmış ve Kayseri giderek bir ticaret merkezi olarak gelişmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, ulaştırma, enerji ve imalat sanayii alanlarında birçok önemli devlet yatırımının yapıldığı 1930'larda uygulanan devletçilik politikasında da öncelikle yararlanan bir il olmuştur. Kurulmasına 1934'de başlanan ve dönemin en büyük

(31) İhan Uludağ, Türkiye Ekonomisi, İstanbul 1990, s.19.

fabrikası olan Sümerbank'ın bez fabrikası ile gelişmeye başlayan Sanayileşme süresi 1950 sonrasında hızlanmıştır. Böylece il ekonomisinde yapısal bir değişim gerçekleşmiş ve 1970'lerin sonlarında Kayseri ekonomisi, tarım dışı kesimlerin egemen olduğu bir yapı kazanmıştır. 1978'de gayri safi hasılda tarım kesiminin payı % 26, sanayii, ticaret, hizmetler kesiminin payı ise % 74 tür. 1975'de il faal nüfusun % 63.6'sı tarım kesiminde çalışmaktadır. 1978'de il gayri safi hasılası içindeki payı % 22.6 olan imalat sanayii nedeniyle il, ülkenin 9. büyük sanayii merkezi durumuna gelmişti. 1950'den sonra Kayseri'de dayanıklı tüketim malları üreten küçük işletmeler hızla çoğalırken, halıcılık ve pastırmacılık dışındaki geleneksel üretim dallarının önemi zamanla azalmıştır. 1960'dan sonra üretim çeşitlenmiş, küçük işletmeler orta ölçekli işletmelere dönüşmüş, 1970'den sonra sanayi büyük ölçekli tesislerin kurulmasıyla gelişmiştir.

1955'de ülke genelinde tarım kesiminde çalışanların oranı % 77.4 iken aynı oran Kayseri'de % 78.8 idi. 1965 ve 1975'te tarım kesiminde çalışanların payı sırasıyla % 70.1 ve % 63.6'ya gerilemiştir(32). Kayseri'de faal nüfusun iş kollarına göre dağılımı ülke nüfusuyla kıyaslanacak şekilde tablo 5'de gösterilmiştir(33).

TABLO 5 : Türkiye ve Kayseri'de Faal Nüfusun İş Kollarına Göre Dağılımı (%)

İş kolları	1955		1965		1975	
	Türkiye 12.205.272	Kayseri 192.078	Türkiye 13.557.860	Kayseri 202.492	Türkiye 16.349.380	Kayseri 241.040
Tarım, Ormancılık	77.4	74.8	71.9	70.1	64.1	63.6
Avcılık ve Balıkçılık	0.5	0.3	0.6	0.3	0.7	0.4
Maden Çıkarma	6.0	9.5	7.1	7.9	7.6	10.2
İmalat Sanayii	1.6	2.2	2.6	4.3	2.7	4.8
Elektrik, Gaz, Su	0.1	0.1	0.2	0.2	0.1	*
Ticaret, Lokanta						
Otel, Mali Kurumlar						
Sigorta vb. İşler	2.8	2.8	2.9	2.9	6.1	4.1
Ulaştırma, Haberleşme, Depolama	1.5	1.4	2.1	1.9	3.1	2.6
Toplum Hizmetleri, Kişisel Hizmetler	4.1	3.2	6.2	5.1	11.4	9.9
İyi Tanımlanmamış Faaliyetler	6.0	5.7	6.4	7.3	4.2	4.4
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

(32) Yurt Ansiklopedisi, a.g.e., s.4705-4706.

(33) Yurt Ansiklopedisi, a.g.e., s.4707.

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun 10 tanesi Kayseri ilindedir. İlde 320 civarında büyük sayılabacak sanayi kuruluşu mevcuttur. Sanayi kuruluşlarından bazıları şunlardır. Hava İkmal Bakım Merkezi, Taksan A.Ş., Şeker Fabrikası, Aspilsan A.Ş., Orta Anadolu Mensucat, Sümerbank Pamuklu Sanayii., Süntaş A.Ş., As Maksan, Yuvam Maksan, Ulubaş Maksan, Kemsan, Atlantık Halı, Erciyes Boru Sanayii A.Ş., Çinkur, Lüks Kadife Ticaret ve San.A.Ş., Hema Traktör Sanayii ve Tic. A.Ş., Sümerbank Bünyan Yünlü Sanayii, Birlik Mensucat Ticaret ve San.A.Ş., Hes Hacılar Elektrik Sanayii ve Tic. A.Ş., Atlas Halıcılık İşletmesi A.Ş., Kayseri Tekstil Fab. A.Ş., Saray Halı A.Ş., Bunlara ilaveten 17 adet dokuma ve iplik fabrikası, 5 makina halı fabrikası, 22 elektrikli fırın imalathanesi, 100'den fazla briket imalathanesi ile traktör, elektrik motoru, hidrolik ve eksantrik pres, hidrofor, kalorifer kazanı vs. imal eden fabrika ve atölyeler vardır. Askeriyeye ait tank tamir fabrikası mevcuttur.

10 Temmuz-10 Ağustos tarihleri arasında Kayseri Fuarında bu fabrikaların ürünleri teşhir edilir. Fuar, 300 bin m²'lik sahaya kurulmuştur. Orta Anadolu'nun en büyük fuarıdır. Türkiye'nin en büyük organize sanayi bölgesi şehre 10 km uzaklıkta 8 milyon m²'lik bir sahada kurulmuştur. (5-120) bin m² büyüklüğünde 345 fabrika kurulacak şekilde planlanmıştır(34).

Kayseri ili arazisinde, çeşitli madenler bulunmakta ise de, bunlar henüz yeterince işletilmemektedir. Başlıcaları Pınarbaşı krom madeni (yıllık üretim 10.000 ton), Develi çinko ve simli kurşun madeni (10.000 ton), Yahyalı çinko madenleri (25.000 ton) ile demir madeni (50.000 ton), Sarız barit madeni (250 ton), Bünyan demir madeni (5.000 ton)dir(35).

Kayseri ilinde 3161177 dekar ekili dikili alan vardır. Ekilen tarla alanı 2844752 dekardır. Meyve ve diğer uzun ömürlü bitkiler 210941 dekar alanda bulunmaktadır. Sebze geliştirilen alan ise 105484 dekardır. Toplam köy alanı 15329035 dekardır. 2844752 dekar alan tarladır. 1512852 dekar alan nadasa bırakılmaktadır.

(34) Yeni Rehber Ansiklopedisi, a.g.e., s.296.

(35) Yeni Türk Ansiklopedisi, a.g.e., s.432.

421466 dekar alan kullanılmayan arazidir. Daimi çayır ve otlak arazi ise 5306458 dekardır. Koruluk ve Orman arazisi 1014040 dekardır. Tarıma elverişsiz arazi ise 3913042 dekardır. Kayseri ilinde toplam ekili dikili tarla alanın 1540626 dekarında Buğday, 515549 dekarında Arpa, 61050 dekarında Şeker Pancarı, 46885 dekarında Ayçiçeği, 22254 dekarında Yulaf, 207002 dekarında Nohut, 47782 dekarında Mercimek, 403604 dekarında ise diğer ürünler ekilmektedir. Kayseri ilinde 9430 traktör bulunmakta olup, % 80.33 Zirai mücadele yapılmaktadır. Ayrıca 96.07 oranında gübre kullanılmaktadır. İlde 1057182 adet Koyun, 100178 adet Kıl Keçisi 175 adet Tiftik Keçisi, 199292 adet Sığır, 5733 adet Manda, 3120 adet At, 597 adet Katır, 14601 adet eşek vardır(36).

Kayseri ekonomisinde geleneksel ürünler arasında halıcılık ve pastırmacılık dikkatleri çekmektedir.

1980-1987 yılları arasında 15 bin olan tezgah sayısı 1994 yılında 2 bine düşmüştür. 1970-1981 yılları arasında hali imalatında en büyük paya Kayseri ili sahiptir. DPT'nin 1982 verilerine göre Kayseri halı ve kilimi, 217 milyon dolar getirmiştir(37).

(36) D.İ.E. Ağustos 1992, a.g.e., tablo 5,8,9,14.

(37) Mahmut Yeşilbaş, Tarihi Niteliğe Sahip Kayseri Halıları, Zaman Gazetesi, 01.08.1994, s.16.

2. TÜRKİYE CUMHURİYETİ ÖNCESİ ve SONRASI SPOR TESİS POLİTİKALARI

2.1. TÜRKLERDE SPOR

2.1.1. ESKİ TÜRKLERDE SPOR

M.Ö. 2500 yıllarında güney Sibiryada yaşayan Türk kavimlerinin avcılıkla uğraştıklarını (özellikle, at beslediklerini) tarihi belgelerden öğreniyoruz. Mete'nin okuna tüy takıp öyle ava çıktığını, ıslık çalan ok adı verilen bu okla avcılıkta usta olduğunu öğreniyoruz. Askerlik yetenekleri okçuluk üzerine ölçülürdü. Türklerde, Beyge Kızkovar, Gökbörü ve Kolbörü gibi adlar altında oynanan atlı spor, bugün bile Orta Asya Türk kabileleri arasında yapılmaktadır. Avlanmaları gerektiğinden kızak ve kayak gibi buz üzerinde hareket edebilmelerini sağlayan araçlar kullanmışlardır(38).

Türklet atı evcilleştiren ilk millettir. Şartlara uyum için ve savaştan yararlanabilmek için Türkler ata çok küçük yaşta binerlerdi. Avcılık ve ok atmakta Türk'lerin yaptığı en eski sportlardandır. Türkler kışın çetin şartlarında ev yapmak için kayağı geliştirmişlerdir(39).

Tarih boyunca Türkler ilk zamanlarda bile Spor Akademileri açmış, meydanlar yapmış, hatta stadyumları işletmişti. Vakıflar aracılığıyla yönetmişlerdir: Sporcuların bu vakıflardan aylık alması

(38) Yunus Tayga, Türk Spor Tarihine Genel Bir Bakış, Ankara 1990, s.5-27.

(39) Cemal, Alpman, Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitiminin Çağlar Boyunca Gelişmesi, İst. 1972, s.29-34.

ve burda yemek yemeleri sağlanmıştı. Türklerin beden eğitimi ve spor konusuna verdikleri önemde, savaşçı ve akıncı millet olmalarının yanında dini inanışlarının rolü de olmuştur(40).

Çin kaynaklarından bugüne kadar Polo'nun Türklerde bulunduğu dair bir vesika elde edilmemiştir. Şüphesiz kabul edilmelidir ki Çinli'ler polo oyununu muhakkak Orta Asya Türkları vasıtasıyla öğrenmişlerdir. Çin'de at yetiştirmenin Türk ve Moğol kavimlerinin tesiriyle husule geldiği ve bununla birlikte atla ilgisi olan bütün diğer şeylerin bununla münasebetdar ve kavimlerden geldiğini "Eski Çin'de Yerli Kültür" adlı kitabında gösterebiliyorum(41).

Avcılık, binicilik, okçuluk, güreş, atıcılık, yaya koşuları, ağırlık kaldırma ve atma, keyab, yüksek ve uzun atlama, kılıç, cirit, pala Türklerin çok eski dönemlerden beri sevdikleri ve uyguladıkları spor dallarıdır. Spor dinsel amaçlı bir tören olarak ele alınmıştır(42).

Çin sarayında göz altında bulundurulan Türk beyleri "ok atma" ve "at yarışları"nda akıl almaz rekorları kırdıkça, Çinliler'in gözlerinde daha da büyüyorlardı. Çocukların koçlara binerek ok atmaları belki de çok eski hatıralardır. Çocuklar koç veya koyunlara biner, ok veya yaylarını kullanarak kuşları, gelincikler ile fareleri avlardı. Büyüyünce de ata binerler", okla tilki(?) ve tavşan avlardı. Göktürk'lerde erkekler çok büyük bir zevkle aşık oynarlar. Kadınlar ise ayak topu oynarlardı. Uygurların ata binmede ve ok atmada maharetleri fevkalade idi(43).

Anadolu'da spor yapan yaptıran devletlerden biri de Selçuklu İmparatorluğudur. Tıpkı öteki doğulu toplumlar gibi Selçuklular da bir yandan ata binmeyi, bir yandan silahların her türlüünü iyi kullanmaya büyük önem vermişlerdir(44).

(40) Gülgün Ersoy, Spor ve Beslenme, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1987, s.7.

(41) Weberhard, Türkler ve Komşularında Spor, Ükü Mecmuası, Mayıs 1940, s.210-213.

(42) Nalan Bilge, Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1988, s.9-10.

(43) Bahaeddin Ögel, Türk Kültürünün Gelişme Çağları, İstanbul 1988, s.86-174.

(44) Kurthan Fişek, Spor Yönetimi, Ankara 1980, s.37.

2.1.2. OSMANLILAR'DA SPOR

621 yıl süren Osmanlı devletinde Saraylarda, Askerlik ocağında, Tekkelerde, kısacası her yerde spora önem verilmiş, güreş, okçuluk, koşu, cirit atma, ata binme gibi hususiyetler gençlere kazandırılmaya çalışılmıştır.

Osmanlılar döneminde bir çok güreş tekkeleri kurularak güreşçilerin bu yolla himaye edildiklerini bu güreşçilerin bu tekkelerde hem ilim tahsil edip hem de spor yaptıklarını çok çeşitli kaynaklardan öğreniyoruz(45).

Okçuluk sporunda Osmanlı döneminde çok büyük ilerlemeler olmuştur. Cirit sporu bilhassa Edirne yöresinde yaygın hale geldiği tarihi kaynaklardan anlaşılmaktadır. Binicilikte Osmanlılar çok ileri gitmişler. Ordu düzeninde süvarî yetiştirmişlerdir.

I. Murat'ın üç günlük spor programında "ok atma, Çövgen (polo) oynama, gürz atma, cirit oyunu" vardır(46).

Osmanlılar, güreş tekkelerinin yanında okçular tekkeleride kurmuşlar, genç yaşlı demeden toplum katmanlarına spor olgusunu yerleştirmeye çalışmışlardır.

636 yıldan beri yapılmakta olan yeşilyayla güreşleri Türk'lerin güreş sporuna verdiği önemi göstermektedir. Osmanlı İmparatorluğunun çöküş dönemlerinde dünyada profesyonel güreş hakimdi. Bu yıllarda Koca Yusuf'lar, Kara Ahmet'ler, Adalı'lar, Kurtdereli'ler Avrupa ve Amerika'ya manevi duygularla birleştirdikleri güçle gitmişlerdir. Osmanlı Türklerinde ok atanlar gibi, ok ve yay yapanlar da bu işin herkes tarafından yapılan bir spor olduğunu sıralarda muhim mevkiler almışlardır. Askeri, Mülki ve İlim adamlarıyla, doktorlar, mimarlar, ressam ve diğer sanatkarlar için "ok atmak" en çok sevdiği spor branşlarından biriydi. Osmanlılar zamanında avcılık büyük ilgi görmüş ve teşkilatlanmıştır. Osmanlı türkleri, savaşlarda akıncı denilen Türkmen binicileri kullanırdı. "Allah bizi ateşten,

(45) Mahmut Goloğlu, Trabzon Tarihi, Trabzon 1975, s.23.

(46) Tayga, a.g.e., s.16.

sudan, Türkten korusun" duasını yazdırmaya mecbur eden kuvvet, Türk binicisinin akınlarıdır. 1675 yılında Edirne'de yapılan şenliklerde cirit oyunlarından hüneler gösterilmiştir: Osmanlı Türklerinde kayağa "ivik" denilmekteydi. Hatta Bursa'da İvikçiler çarşısı vardı. Osmanlılarda Matrak oyununu dansa benzeyen bir tür eskrim şeklinde görmekteydi. Yeniçeri Ocağının antrenman programında bulunan Tomak oyunu büyük bir heyecanla karşılanırdı. 1920'li yıllara kadar oynanan Çögen sporunun eski bir Türk sporu olduğu açıkça görülmektedir(47).

620 yıllık bir geleneği sürdürmek için Edirne'de her yıl tertiplenen Kırkpınar Güreşleri bu konuda tipik bir örnektir(48).

Edirne şenliğinde (1665) matrak gösterisi yapıldı. Havuzda mızraklar, oklar uçuşturdu. Göğüs göğüse kılıç dövüşleri yapıldı. Avcı diye anılan IV. Sultan Mehmet, Avla ilgili sporlarda dehşetli şampiyondur. Av dışında da atlı sporlar çok revaçta idi. Biri çevgan denilen pala idi ki, bilindiği gibi Hindistan Timuroğullarından gören İngilizler bu Türk sporunu bütün Batıya yazmışlardır. 1675 Edirne çifte düğününde 30'yakın atlet, 30 kilometre koşmuşlardır. Edirne'de I. Murad'ın kurduğu pehlivanlar tekkesi vardır. Bu spor kulübünün okçuluk, ciritçilik, binicilik kısımları da vardır. Esasen imparatorluğun her yerinde böyle spor yapılan tekkeler bulunmaktadır. 16. Asrın sonlarında Bayezid meydanında çok ünlü atıcılık ve eskrim okulu vardı(49).

2.2. 1923-1936 YILLARI ARASINDA

2.2.1. T.İ.C.İ. DÖNEMİ (1923-1936)

Cumhuriyet Türkiye'si Osmanlı devletinin devamı olması dolayısıyla geleneksel tüm spor branşlarını bağrında taşımıştır. Bundan dolayıdır ki Anadolu'da spor ve sporcuya ilgi ve sevgi devam edegelmiştir. 1923 yılından itibaren Türk Sporunu hızla yayılma eğilimine girmiştir. Bunda 22 Mayıs 1922' de kurulan Türk İdman Cemiyeti ittifakı (T.İ.C.İ) nin rolü çok büyüktür.

(47) Özbay Güven, Türklerde Spor, Ankara 1992, s.17-44.

(48) Mustafa Erkal, Sosyolojik Açıdan Spor, İstanbul 1992, s.111.

(49) Yılmaz Öztuna, a.g.e., cilt 11., s.351-356.

T.İ.C.'nin kuruluş amaçları ve görevleri şunlardır:

Türk toplumunun oturganlık, gevşeklik gibi alışkanlıklardan kurtarılarak dinamik bir yapıya kavuşturulmasını sağlamak, genel sağlığı yükselmek ve bu hususları gerçekleştirmek için hem sağlık hem de ahlaki değerlere tesir eden sporu geliştirmiştir. Öte yandan, Türkiye'de sporun ilmi prensipler doğrultusunda geliştirilmesi için Türk sporunu yurt içinde ve dışında temsil etmek, amatörlüğü korumak, idman yerlerini çoğaltmak, mevcudun düzenlenmesini sağlamak, bir beden terbiyesi okulu kurmak gibi görevler yüklenilmiştir(50).

Bu cemiyet (TİCİ) İstanbul'un kurtarılmasına kadar esaslı bir faaliyet gösterememiştir. İstanbul'un milli camiaya katılmasının heyecan ile kalpleri dolup taşan kulüpçü gençler hükümetten gördükleri yardımdan cesaret alarak TİCİ'nin yurda şamil bir müessese haline getirmek yolunda teşebbüslere başlamıştır(51).

Bundan sonra yurt sathında yapılan sportif çalışmalar dikkat çekmiş, TİCİ yöneticilerinin Olimpiyat oyunları için gayretli oldukları görülmüştür.

Ağustos 1923'de dönemin Başbakanı İsmet İnönü'ye TİCİ ile ilgili rapor sunulmuş ve bu sayede TİCİ emrine 27000 TL. verilmiş. Akabinde 1924 yılı bütçesine ödenek konulmuştur. 1924 Paris olimpiyatından sonra TİCİ ülke çapında teşkilatlanmaya çalışmış, üç kulübü bulunan illerde idman mıntıkası teşkil edilmiştir. TİCİ ilk genel kongresini 29.8.1924-5.9.1924'de, dördüncü kongre 3.9-9.1927'de yapılmıştır. TİCİ'nin Dördüncü kongresinde ülkede sporun tesis açısında geliştirilmesi dikkat çekmektedir.

Genel kurmay başkanı Fevzi Çakmak tarafından nüfusun otuz bin ve daha fazla olan şehirlere üç yıl içinde stad yapılma mecburiyeti teklif edilmiştir. Grup halinde seyahat eden sporculara tenzilat edilmesine karar alınmıştır(52). TİCİ, 1922'den 1936' yılına kadar Türk Sporunu yönetmiş, Türk sporunu bir çatı altında birleştirmiş başkanını ve yönetimini seçimle işbaşına getirmiştir(53).

(50) Güner Ekenci, Türkiye'de Kamu Kuruluşlarının Spor Tesisi Yapımı Açısından Bütünleştirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1990, s.10.

(51) Tayga, a.g.e., s.164.

(52) Tayga, a.g.e., s.245.

(53) Fişek, a.g.e., s.99.

TİCİ ile yürütülen spor işlerinin 1936'da yarı resmi bir kuruluş olarak ortaya çıkan "Türk Spor Kurumuna" geçti. Ancak bu kurumun partiye bağlanması ve partinin kulüpleri ve sporcuları kendi çatısı altına çekmesi, Atatürk'ün müdahalesi ile önlendi. 1938'de çıkarılan Beden Terbiyesi Kanunu ile spor devlet denetimi altına girdi(54).

Bu kurum (Türk Spor Kurumu) geçici bir yönetimdir. Gayesi Türkiye'de Sporun milli ve fenni esaslara yayılmasına ve yükselmesini sağlayarak sporculuğu içte ve dışta temsil etmektir(55).

3530 sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün kuruluş gayesi ve görevleri şu şekilde tesbit edilmiştir:

3530 sayılı ve 29.6.1938 tarihli kanunla yurttaşların fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve inkılapçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek maksadıyla B.T.G.M. kurulmuştur. Atıcılık ve Avcılık, Atletizm, Basketbol, Binicilik, Bisiklet, Boks, Jimnastik, Dağ ve Kış Sporları, Eskrim, Futbol, Güreş ve Judo, Halter, Kürek, Okçuluk, Tenis ve Masa Tenisi, Voleybol ve El Topu, Yelken, Yüzme, Atlama ve Su Topu federasyon heyetleri teşekkül ettirilmiştir. Teşkilatın görevleri şunlardır; oyun, spor ve jimnastik çalışmalarını düzenlemek, spor yöneticisi, organizatör, fahri antrenör, monitör ve hakem yetiştirmek, uluslararası temaslara için sporcuları sağlık ahlak ve teknik şartlar bakımından seçmek, başka memleketlerde spor alanındaki gelişmeleri izlemek, spor temalarında uluslararası kaidelerin ve talimatların uygulanmasını sağlamak, bölgelerarası uyuşmazlıklarda hakemlik etmek, ceza yönetmeliğini uygulamak, sporcuların ceza ve mükafat kayıtlarını tutmak, futbol yarışmalarında müşterek bahis tertipleme ve spor-toto kurumu matbaasını işletmektir(56).

Yasanın merkezîyetçi olması illerde ve ilçelerdeki müdürlerin yetkilerinin çok kısıtlı olması sporu teşvik eden tesisler konusunda

(54) Türk Spor Ansiklopedisi 1453-1991 İstanbul 1991, Foto Spor Yayını, s.542.

(55) Rıza Sümer, Sporda Demokrasi, Ankara 1989, s.31.

(56) Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1993, s.176-177.

da yeterli gelişmenin sağlandığını söyleyemeyiz. Özellikle 1938-1948 yılları arası spor bir eğitim aracı olarak okullara sokulmuştur(57).

1923 yılında kulüp sayısı 14 iken 1933 yılında 230 olmuştur. Sporcu sayısı 1923'de 827 iken 1933 yılında 10450 olmuştur(58).

2.1.2. TÜRK SPOR KURUMU DÖNEMİ (1936-1938)

Türk Spor Kurumu faaliyet döneminde ülkede spor sahaları yapmak ve bunu bir plana bağlamak, sporu memleketin her tarafında teşkilatlandırmak, sporda öğrenci konusuna ağırlık vermek gibi konulara eğilmiştir. Kurum spor tesislerine ilişkin görüş ve faaliyetleri aynı zamanda resmi nitelik taşımaktadır(59).

Türk Spor teşkilatının bu devresi eskisine nazaran daha verimli ve daha geniş ölçüde memleket sınırları içine yayılmıştır. Yurttan spor sahaları vücuda getirmeyi planlamak, sporu yurda yaymak fikri TSK'nun eseridir. 21 vilayet merkezinde teknik icaplara uygun ve mahalli ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte stad ve sahalar yapılmaya başlanmıştır. Türk Spor Kurumu Nizamnamesine göre her sporun federasyonu, bir başkan ve bir başkan yardımcısı ile genel sekreterden kurulur. Her vilayet bir spor bölgesidir(60).

Spor, 1936-1939 yıllarında partinin kontrolünde ve direktifleriyle yönetilmiştir. Bu dönem de parti başkanlarının, spor bölge başkanlarını seçmeleri veya üstlenmeleri görülmüştür(61).

T.S.K yöneticileri, devrin idarecilerine sporun devlet tarafından yönetilmesi gerektiğinin lüzumunu anlatmışlardır(62).

(57) Avni Akyol, Cumhuriyetin 50. Yılında Gençlik ve Sporumuz, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara 1983, s.6.

(58) Tayga, a.g.e., s.249.

(59) Mustafa Keten, Türkiye'de Spor, Ankara 1974, s.34.

(60) Tayga, a.g.e., s.257.

(61) Ekenci, a.g.e., s.25.

(62) Ali Abalı, Gençlik ve Spor, Ankara 1974, s.60.

2.3. 1938-1986 YILLARI ARASINDA

2.3.1. 3530 SAYILI KANUN DÖNEMİ (1938-1986)

29.6.1938 tarihli ve 3530 sayılı kanunla Başbakanlığa bağlı olarak devlet yönetimine giren spor teşkilatı 3.6.1942 tarih ve 1235 sayılı kanunla M.E.B'na, 13.5.1960 tarih ve 7474 sayılı kanunla tekrar Başbakanlığa, daha sonra 11.2.1970 tarih ve 1/12-1156 sayılı Cumhurbaşkanı Tezkeresiyle oluşturulan G.S.B. 'na 13.12.1982 tarih ve 179 sayılı K.H.K.yle MEB ve GSB'nin birleştirilmesiyle MEGSB'na bağlanmıştır(63).

Beden Terbiyesi Kanununa göre gençler için kulüplere girmek mecburiyeti vardı. Yine 500'den fazla personelin çalıştığı kurumlar spor tesisleri yapmak, personelinin sportif faaliyetlere katılmalarını sağlamak yükümlülüğü vardı. Ayrıca il, ilçe, bucak ve köylerde o yerin mülki amirinin spor konusunda yetkili kılındıkları öngörülmüştür.

18-24 Şubat 1946 tarihlerinde Ankara'da Birinci Beden Eğitimi ve Spor Şurası toplanmış, bölgelerin spor tesisleri konusunda yetersiz olduğu, dolayısıyla genel müdürlükçe bölgelere kesin ve nizami formüller gönderilmesi ve bölgelerin bunlara göre kendi imkânlarını dikkate alarak bir ihtiyaç listeleri yapmaları, ihtiyaçların beşer yıllık planlara dayandırılarak kademelendirmeleri, spor tesislerinin hızla yapılabilmesi için hükümetin maddi imkânlar vermesi, üniversite ve okullarda spor tesisleri yapımı için MEB'na temennide bulunulması hususları belirlenmiştir(64).

2.3.2. 3289 SAYILI KANUN DÖNEMİ (1986....)

Beden Terbiyesi ve Spor Kanunu'nun günün şartlarına uydurulması ve spora kaynak yaratılması amacıyla 21.5.1984 tarih ve 3289 sayılı yasa T.B.M.M. tarafından çıkarılmıştır(65).

(63) İsmail Hakkı, Harmandar, Kitle Sporunun Teşviki Açısından Spor Tesisi Politikası, Uşak İl Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994, s.27.

(64) I. Beden Eğitimi Şurası, Vildan Savaşır'ın Açık Konuşması, Ankara 18-24 Şubat 1946, s.212-213.

(65) Tayga, a.g.e., s.268.

Genel Müdürlüğün yönetmelikte belirlenecek esaslar çerçevesinde eğitim ve öğretim kurumlarının tahsis edecekleri alanlara spor tesisleri yapmasını, bu kurumlara ait spor tesislerini işletmesini ve malzeme yardımıyla bulunmasını (m.37), kulüplerin amatör faaliyetleri için aynı ve nakdi yardımla bulunabilmesini (m.25) öngörmektedir. Spor kulüplerinin, Dernekler Kanununa göre teşekkül etmesini ve tescil ile Beden Terbiyesi ve Spor Teşkilatına dahil olmasını (m.20/1), spor kulüplerinin profesyonel takımlarını kuracakları veya kurulmuş şirketlere devredebilmelerini ve kiraya verebilmelerini (m.24/III) öngörmüştür. Kanuna göre, federasyon başkanları, kendi spor dallarının temsilcileri tarafından gösterilen üç aday arasında Bakan tarafından beş yıl için atanır. Federasyon başkanları, başarısızlıkları ile mevzuata aykırı davranışları tesbit edildiğinde genel müdürün teklifi üzerine Bakan tarafından süre dolmadan değiştirilebilir veya seçimi yenilenebilir (m.9/1). 27.5.1988 tarih ve 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanunla Futbol Federasyonunun Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nden ayrılarak tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine ve Başbakanlığın gözetim ve denetimine tabi olması öngörülmüştür (m.1.m27). Bu kanunda, 2.3.1989 tarih ve 3524 sayılı Kanun'la (m.1) değişiklik yapılarak seçimlerle ilgili bazı hükümlerine yürürlüğe girişi dört yıl kadar ertelenmiş, federasyon başkanını Başbakanın seçmesi, denetleme kurulunu genel müdür teklifi, tahkim kurulunu da federasyon başkanının teklifi üzerine Başbakanın seçmesi ve seçilenlerin görev sürelerinin dört yıl olması kabul edilmiştir. 3461 sayılı Kanunda da, 3289 sayılı Kanun'da olduğu gibi, profesyonel takımların şirketlere devredilebilmesi veya kiralanabilmesi kabul edilmiştir (m.24). 2.3.1989 tarihinde yayınlanan 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne dönüştürülerek Başbakanlığa bağlanmıştır (m.6). Bu kararnameyle 3289 sayılı Kanuna, genel ve katma bütçeli idare ve kurumlar, il özel idareleri ve belediyelere bağlı kurumlar, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşlarına ait spor saha ve tesislerinden ortaklaşa

yararlanılmasını ve bu husustaki esasların tesis sahibi kurumla Başbakanlık arasında yapılacak protokolle düzenlenmesini öngören bir hüküm (Ek madde 5) de eklenmiştir(66).

2.4. 1961 ve 1982 ANAYASALARINDA SPOR

1961 ANAYASASINDA SPOR

1961 Anayasası, spor konusunda özel bir hüküm içermemiş, "sağlık hakkı" başlıkla düzenlemesinde devletin, "herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini.....sağlamakla ödevli" olduğunu belirtmiştir (m.49/1). 1961 Anayasası döneminde, Beden Terbiyesi Kanununun spor mükellefiyeti ve bu yükümlülüğü yerine yerine getirmek üzere grup ve kulüp kurulması, birleştirilmesi ve feshi ile ilgili hükümleri (m.4. m.13) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir(67).

1982 ANAYASASINDA SPOR

1982 Anayasası "Sosyal güvenlik hakları" başlıkla düzenlemede herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğunu kabul etmekte (m.60/1) ve devleti bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri almak ve bu teşkilatı kurmakla yükümlü kılmaktadır(m.60/11). 1982 Anayasası, "Sporun geliştirilmesi" başlıkla düzenlemede ve devletin her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirler almasını, sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmesini ve başarılı sporcuyu korumasını öngörmektedir(m.59)(68).

1982 Anayasası "sporun geliştirilmesi" başlıkla düzenlemesinde, devleti, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri almakla, sporun kitlelere yayılmasını sağlamakla ve başarılı sporcuları korumakla yükümlü kılmaktadır(69).

(66) Fehim Üçışık, Türk Spor Yönetimindeki Gelişmeler ve Değerlendirilmesi, Spor Bilim Dergisi, İstanbul 1989, s.145-154.

(67) Anayasa Mahkemesinin 03.11.1964 tarih ve 1963/152-1964/66 sayılı kararı 17.3.1965 tarihli R.G'de yayınlanmıştır.

(68) Üçışık, Amatör Sporcuların Sosyal Güvenliği, 10.2.1993 Türkiye Gazetesi, s.16.

(69) Üçışık, Başarılı Sporcuların Korunması, 19.3.1993 Türkiye Gazetesi, s.17.

1982 Anayasası'nın sporla ilgili özel düzenlemesine (m.59) uygun olarak spor faaliyetleri esas itibariyle devlet tarafından düzenlenmekte ve yürütülmektedir. 3289 sayılı Kanunla Başbakanlığa bağlanmış olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, futbol dışındaki spor dallarını yönetmekte, futbolun yönetimi 3814 sayılı kanunla Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın gözetim ve denetimi ile özel hukuk hükümlerine tabi kılınan Türkiye Futbol Federasyonu'nun sorumluluğunda bulunmaktadır(m.1,2,3)(70).

2.5. KALKINMA PLANLARINDA KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI

1961 Anayasasında iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmanın plana bağlı olması ve kalkınmanın bir plana göre gerçekleştirilmesi ve bu konuda görevli olarak "Devlet Planlama Teşkilatı"nın kurulması öngörüldüğü için önce bu teşkilatın kuruluş görevleri ile, planın hazırlanmasında, yürürlüğe konmasında ve değiştirmesinde gözetilecek esasları düzenleyen 91 sayılı kanun kabul edilmiş, sonra da geçici nitelikte 1962 yılını kapsayan bir plan hazırlanarak tatbik edilmiştir(71).

Türk ekonomisinde beşer yıllık muhtevalı hazırlanan planların başlangıcında spora yer verilmediği görülmüştür.

2.5.1. İKİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1968-1972) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının spor tesislerini konu alan ülkede "spor tesislerinin yurt üzerinde ve çeşitli spor dallarına göre dağılımındaki dengesizlikleri ortadan kaldıracak önceliklerin tanımlanmasında ağırlığı seyir sporu yerine kitle sporuna verecek bir yatırım politikası izlenecektir" ifadeleri yer almaktadır(72).

Bu dönemde, spor tesislerinin yurt düzeyinde ve spor dallarına göre düzensizliği farkedilmiştir. Ayrıca spor tesisi yapılımlarında önceliğin seyir sporuna değil kitle sporuna verilmesi hususu dikkatleri çekmiştir.

(70) Üçışık, Sporda Üstyapı Problemi, 03.06.1993 Türkiye Gazetesi, s.17.

(71) Erol Zeytinoğlu, "Türkiye'nin İktisadi Bünyesi", İstanbul 1969, s.158,

(72) DPT. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1968-1972, Ankara 1967, s.192.

Planın "Yatırımların Dağılımı ve Spor Tesisleri" başlıklı bölümünde "gençliğin boş vakitlerini iyi değerlendirmek amacıyla, semt spor tesislerinin spor dışındaki sosyal faaliyetlere de zemin hazırlayacak şekilde gelişmesi ve ilişkili oldukları okulun bina imkanlarından da yararlanılarak birer gençlik ve kültür merkezi niteliğine kavuşturulmasına desteklenecektir" denilmektedir(73).

2.5.2. ÜÇÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1973-1977) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI

"Üçüncü Plan Döneminde Gelişmeler" başlıklı bölümde spor yapmak isteyen herkes bu imkânın tesis yapılarak sağlanması, seyircili spor tesislerinde dengeli bir biçimde gerçekleştirilmesi konu edilmiştir. "İlkeler ve tedbirler" başlıklı bölümde şu hususlara yer verilmiştir:

* Kamu eliyle yapılmış ve yapılacak olan spor tesislerinin spor kulüplerine kiralanması sağlanacaktır.

* Kamu ve Kamu İktisadi Teşebbüslerince, her türlü profesyonel spor faaliyetlerine, hangi isim altında olursa olsun maddi yardım yapılması önlenecektir: Amatör spor dallarında yapılan çalışmalar özendirilecektir.

* Okul ve kitle sporunu yaygınlaştırmak amacıyla, öncelikle Ankara, İstanbul ve İzmir gibi nüfusun yoğun olduğu illerde, sanayi kuruluşlarının bulunduğu ve yoğunlaştığı yerleşim birimlerinde, kişilerin aktif olarak spor yapmalarına olanak sağlayan, değişik kapasiteli semt tesislerinin yapımı için Bayındırlık ve Gençlik ve Spor Bakanlıklarının ortaklaşa çalışmaları ile tip projeler geliştirilecektir(74).

(73) DPT. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, a.g.e., s.194.

(74) DPT. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı. 1973-1977, Ankara 1973, s.793.

2.5.3. DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1979-1983) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI

Bu dönemde kitle sporu ve tesis politikaları şu şekilde hedeflenmiştir:

* Eğitim kurumlarının spor faaliyetlerine katılmada etkili bir araç olması nedeniyle, öncelikle okul içi beden eğitimi ve spor faaliyetlerine gereken önem verilecek ve geliştirilmesi için etkili önlemler alınacaktır. Eğitim kurumlarına ve kamu kuruluşlarına ait spor tesis ve salonları hizmet dışı zamanlarda açık tutulacak, okul içi okul dışı gençlerin yararlanması sağlanacaktır.

* Spor yatırımlarında, geniş halk kitlelerinin yararlandırılması konusuna ağırlık verilecektir. Bu amaçla, spor ve saha tesislerinin kurulmasına çok amaçlılık ilkesi gözönünde tutulacak, bu tür yatırımların gençlerin yoğun olarak buldukları yükseköğretim kurumlarına yönlendirilmesi sağlanacaktır.

* Toplu işyerlerinde ve yerleşme merkezlerinde spor merkezlerinin kurulmasına ve her yaşta spor yapma olanaklarının geliştirilmesine önem verilecektir(75).

2.5.4. BEŞİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1985-1989) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında kitle sporu ve tesis politikaları şöyledir;

* V. Plan döneminde beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılması ve amatör sporun teşviki esastır.

* Kitle sporuna önem verilecek ve bunun için gerekli şartlar hazırlanacaktır.

* Sporun semtlere ve köylere yayılabilmesi için basit, ekonomik tesisler, özel idare ve belediyelerin işbirliği ve katkılarıyla gerçekleştirilecektir.

(75) DPT. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı. 1979-1983, Ankara 1979, s.286.

* Kamunun yanında, özel sektör tarafından da spor tesislerinin yapılması teşvik edilecektir.

* Amatör sporda istenilen seviyeye ulaşabilmesi için, gelecekteki spor dallarının daha da geliştirilmesine ve milletlerarası seviyede başarı gösterecek sporcuların yetiştirilmesine ağırlık verilecek; Türk güreşinin geliştirilmesi için özel tedbirler alınacak, bu husustaki teşebbüsler desteklenecektir(76).

2.5.5. ALTINCI BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA (1990-1994) KİTLE SPORU ve TESİS POLİTİKASI

Bu plan döneminde kitle sporu ve tesis politikaları şu şekildedir:

* "Herkes İçin Spor" projesi uygulamaya konulacak, il ve ilçe seviyesinde kamu görevlilerinin de iştiraki sağlanarak geniş kitlelere hitap eden spor faaliyetleri artırılacaktır.

* Kamu kuruluşlarına ait spor tesislerinin tam kapasiteyle kullanılması için gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.

* Okullarda, semtlerde ve köylerde düşük maliyetli ve kısa sürede tamamlanacak spor tesislerinin yapılması çalışmalarına devam edilecektir.

* Amatör sporun gelişmesi teşvik edilecektir.

* Üniversite sporları için ayrı federasyon ve üniversiteler ligi kurulması konusunda çalışmalar başlatılacaktır.

* Çok amaçlı spor tesisleri için tip projeler geliştirilecektir(77).

Bu dönemde Beden Eğitimi ve Spor, ilkeler ve politikalar yönünden şu şekilde planda gösterilmiştir;

Sağlıklı bir nesil yetiştirilmesinde beden eğitimi ve spor temel eğitim araçlarından kabul edilecek, beden ve ruh sağlığını geliştirmek gayesiyle sporun günlük faaliyetler içine girmesi için her yaştaki kişilerin seyirci durumundan kurtarılarak aktif spor yapmalarını sağlayacak imkânlar artırılacak ve amatör sporda ulus-

(76) DPT. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989, Ankara 1985, s.150.

(77) DPT. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1990-1994, Ankara, 1989, s.296.

lararası seviyede başarı gösterecek sporcuların yetiştirilmesi ve desteklenmesine önem verilecektir.

Beden eğitimi ve spor alanında, eğitim, sağlık, bilim ve teknolojiye yeniliklerin takibi ve uygulanması konularına öncelik verilecektir.

Spor tesisleri çok yönlü kullanılabilir şekilde yapılacak ve bütün tesislerin tam kapasiteyle kullanılmasını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirilecektir.

Özellikle şehir imar planlarının hazırlanmasında yeşil alan, spor tesisleri ve çocuk oyun alanları için kişi başına düşen alan büyüklüğünün gelişmiş ülkeler standartlarına uygun olması sağlanacaktır.

Spor yapmak isteyen herkese açık olmak kaydıyla, düşük maliyetli ve basit spor tesislerinin mahalli idarelerin katkıları ile semtlere ve köylere kadar yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilecektir.

Geleneksel spor dallarının daha da geliştirilmesi için gereken tedbirler alınacaktır. Sporla ilgili mevzuat yeniden düzenlenecek, profesyonelliğe müsait olan dallarda, profesyonellik teşvik edilecektir.

Spor Eğitim, Sağlık ve Araştırma Merkezleri, arşiv ve dökümantasyon bölümleriyle de desteklenerek yaygınlaştırılacak, bu merkezlerde kullanılacak araç ve gereçlerin standardizasyonu sağlanacaktır.

Spor dalları itibariyle master plan çalışmaları yapılacaktır.

Spor istatistiklerinin uluslararası standartlara uygun ve düzenli hale getirilmesi sağlanacaktır(78).

Kalkınma planlarında genellikle geleneksel milli sporlarımız olan güreş, binicilik, cirit ve okçuluk branşları teşvik edilmeye çalışılmış. Güreş bütün kalkınma planlarına girmesine rağmen istenilen seviyeye getirilememiştir. Üçüncü beş yıllık kalkınma planla-

(78) DPT. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1990-1994, Yayın No:2174, Ankara, s.296-297.

rından itibaren çok kişinin katılabileceği atletizm, yüzme, cimnastik ve kitle sporuna yönelme başlamış ancak bu branşlarda yeterli desteği görmemiştir(79).

(79) Ali Gündoğan, Kitle Sporuna Teşviki ve Tesis Politikaları Samsun İli Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992, s.17.

3. İLDEKİ SPOR TESİSİ YATIRIMLARI ve SPOR FAALİYETLERİ

3.1. SPOR TESİS YATIRIMLARI

3.1.1. 1923-1985 YILLARI ARASINDAKİ SPOR TESİSİ YATIRIMLARI

Gelişen çağımız toplumlarında insanların yaşayışları ve ihtiyaçları değişince buna paralel olarak sporda da çeşitlilikler ortaya çıkmış, dolayısıyla farklı spor tesislerine ihtiyaç duyulmuştur(80).

Türkiye Cumhuriyeti'nin 29 Ekim 1923'te ilan edilmesiyle o zamanki hükümet, Türk sporuyla yakından ilgilenmiştir(81).

İmkânsızlıklar içinde gelişme göstermiş, spor tesisi yapımına yön vermiş T.İ.C.İ. bu yıllarda Türk sporuyla yakından ilgilenmiş fakat bu dönemde Kayseri'de sportif bir hareket görülememiştir.

Spor yönetimi T.İ.C.İ. den görevi devralan Türk Spor Kurumu (T.S.K) döneminde Kayseri'de spor faaliyetlerinin başladığını görüyoruz. 1938-1940 yıllarında Sümerbank Bez Fabrikası kompleksi içinde yer alan spor tesislerinin inşası ile düzenli çalışmanın başlatıldığı gözlenmektedir. 1938 yılında Kayseri'de mevcut spor kuruluşları, Kayseri Atlı Spor Ocağı, Kayseri Erciyes Spor Kulübü, Sümerspor Kulübü, Kayseri Uçakspor Kulübü, Kayseri Demirspor Kulübü, İncesu Doğuspor Kulübü'dür(82).

(80) Fehmi İşcan, Türklerde Spor, M.E.Basımevi, Ankara 1988, s.9.

(81) Haluk San, Belgelerle Türk Spor Tarihinde Atatürk, T.S.V.Yayınları, İstanbul 1981, s.35.

(82) İl sporunda 50. yıl (Haz: Alim Gerçek ve diğerleri), Kayseri 1988, s.24.

Sporda başdöndürücü gelişmelerin olacağı düşünölerek 29.6. 1938 tarihinde 3530 sayılı kanunla spor hareketleri merkezi bir yönetime sistemli kalkınmanın olacağı için bağlanmıştır.

Bu dönemde 52 tescilli kulüp Futbol, Avcılık ve Atıcılık, Basketbol, Voleybol, Atletizm, Güreş, Boks, Masa Tenisi, Hentbol, Kayak, Su Sporları, Dağcılık, Yüzme, Judo, Halter, Eskrim spor dallarında faaliyet gösterdiğini görüyoruz(83).

Bu dönemde tesis, sporcu sayısı, sportif etkinlik ve tesis kapasitesi ölçü alınarak bölgelerin sınıflandırılması yapılmış, 1980'e kadar 3. sınıf bölge hüviyetini koruyan Kayseri ili 1980'den sonra 1. sınıf bölge konumuna gelmiştir(84).

1923-1985 döneminde 3 stadyum, 3 spor salonu, 1 yüzme havuzu, 2 futbol sahası, 7 basketbol sahası, 7 voleybol sahası, 2 kayıkevi, 1 atış poligonu, 2'de diğer tesisler olmak üzere toplam 28 spor tesisi faaliyete geçmiştir(85).

İlde çalışmaların yapıldığı ilk dallar 1800'lerde avcılık, biniçilik, cirit ve güreş olmuş, 1920 sonrasında bunlara öbür dallar da katılmıştır. Uzun süre hemen her dalda etkinlik gösterilen ilde, kulüplerin çalışmaları son yıllarda belirli dallarda yoğunlaşmıştır. 1983'te, 40 kulübün 37'si futbolda, 27'si voleybolda, 26'si basketbolda, 19'u atletizmde, 17'si masa tenisinde etkinlik göstermektedir. Buna karşın güreşte 9, hentbolda 4, judoda 2, yüzmede, de yalnız 1 kulübün etkinliklerini sürdürdükleri görölmektedir. Avcılık ve kayak dallarındaki çalışmalarıysa Avcılık Atıcılık Spor Kulübü (1948) ve Kayseri Kayak Kulübü (1974) yönlendirilmektedir(86).

(83) a.g.e., s. 145-146.

(84) Aydemir Doğan, İI Sporunda 50. yıl, Kayseri 1988, s.24.

(85) DİE. Spor Cemiyetleri ve Tesisleri 1987, Ankara, s.16.

(86) Yurt Ansiklopedisi, a.g.e., s.4780

3.1.2. 1986-1994 YILLARI ARASINDAKİ SPOR TESİSİ YATIRIMLARI

Gençlerin beden ve ruh yapılarının sağlıklı olabilmesi ve enerjilerini spora yönelik olarak harcamalarını temin etmek için Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Mahalli idarelerin işbirliği sonucunda semt sahaları projesi 1982 yılından bu yana gerçekleştirilmektedir. Biz bu düşünceye köy sahaları fikrini eklemiş bulunuyoruz(87).

Türkiye genelinde semt sahalarının yapımı, 7.11.1984 tarih ve 3074 sayılı Akaryakıt Tüketim Fonu hesabından % 8'lik bölümün ayrılmasıyla, belediye, özel idare ve Gençlik Spor il müdürlüklerinin müşterek çalışmalarıyla gerçekleştirilmiştir(88).

DPT'nin yatırım programlarına alınan projeler Akaryakıt Tüketim fonundaki payların il özel idaresine devredilmesiyle il sporunda canlılık meydana gelmiş, spor ilgi çeker konuma sahip olmuştur.

Şu anda Kayseri ilinde sporla ilgili yapılan işler şunlardır:

Merkez Atatürk stadyumunun tribün genişletmesi, Merkez Atatürk Spor Salonunun iç ve dış düzeyinin yapılması, Atatürk Dış Stadı Soyunma Odası ilave edilmiş, Aydemir Doğan Kapalı Yüzme Havuzunun ısıtma ve havalandırmasının yapılması, inşaatına 1990 yılında başlanmış 500 kişilik Hentbol tipi Antrenman salonunun tamamlanması, Argıncık tesislerindeki 2 no'lu sahaya ışıklandırma yapılması, Sümer stadında çatının onarılması, Talas İsmail Hakkı Güngör Kamp Eğitim Merkezinde tamirat ve tadilat işlerinin yapılması. Erciyes Kayakevi ve Mekanik tesislerinin yeni binasına saha yaptırılması, Teleksi tesisinin yağlama ve bakım işlerinin yapılması, 8 adet tel ihatalı 57 adet tel ihatasız semt sahasının köy işleri bakanlığı ile protokol yapılarak faaliyete geçirilmesi, Akkışla ilçesi futbol sahasının tapu tescili yapıp keşfi yapılmış, ödenek geldiğinde

(87) M.Vehbi Dinçerler., Spor ve Tesisleri İçin Devlet Millet Elele, M.Eğt.Basımevi, Ankara 1984, s.9.

(88) Harmandar, a.g.e., s.35.

tamamlanmasına geçilecektir. Bünyan ilçesi futbol sahasının salon parke, cila işleri ile çatısının onarımı yapılmıştır. Develi ilçesi sahası ve spor salonunun bakımı yapılmıştır. İncesu ilçesi futbol sahasının arazisinde spor bölümü yaptırılması girişimleri yapılmıştır. Felâhiye futbol sahasının A 1 tibi tribün inşaatı devam etmekte olup, 1994 yılı ödeneği 3.000.000.000. TL'dir. Pınarbaşı ilçesi futbol sahasının soyunma odaları yaptırılmıştır. Sarioğlan ilçesi, futbol sahası 1990 yılında kamulaştırılmış, üst malzeme, tel ihatası, soyunma odaları ve tribün inşaatı için ödenek beklemektedir. Yeşilhisar ilçe futbol sahasının soyunma odalarının bakımı yapılmıştır. Özvatan ilçesi futbol sahası ve tesislerinin tapusu alınmış, keşfi çıkarılmış, ödenek gönderildiği takdirde yapımına başlanacaktır. Hisarcık futbol sahasının keşif ücreti çıkarılmış olup, ödenek gönderildiği takdirde yapımına başlanacaktır. Tomarza ilçesinde DPT'nin 26.11.1986 tarih ve 6582 sayılı emriyle özel idare belediye ve üniversite arasında protokollü spor tesisleri yapılması hükme bağlanmış, 1,2,3 nolu hakedişlerle 1990 yılında 39.113.043 TL. müteahhit firmaya ödenmiş fakat daha sonra ödenek gönderilmediği için saha yarım kalmış olup, ödenek gönderildiği takdirde tamamlanacaktır. Gazi belediyesi futbol sahasının keşif özeti çıkarılmış, ödenek gönderildiği takdirde tamamlanacaktır(89).

1990 yılı itibariyle Türkiye'de ve Kayseri'de spor dallarına göre sporcu sayıları tablo 6'da gösterilmiştir(90).

TABLO 6 : 1990 yılı itibariyle Türkiye ve Kayseri'de Spor Dallarına göre Sporcu Sayıları:

Branslar	Türkiye'de Faal Spor Sayısı	Kayseri'de Faal Spor Sayısı
Futbol	353658	4900
Voleybol	13720	4748
Teakwan-Do	26851	1238
Masa Tenisi	35422	1062
Basketbol	118793	1040
Atletizm	74843	459
Avcılık Atıcılık	6907	350
Dağcılık	1086	188
Hentbol	74202	155
Kayak	2033	145
Güreş	29260	128
Judo	13271	113
Yüzme	20536	100
Boks	8398	63
Toplam	778980	14689

(89) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün 9.4.1994 tarihli Brifing Dosyası, s.2-6.

(90) Kayseri Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri, 1984.

Tablo 6'da Kayseri'de faal sporcu sayıları en fazla faal sporcusu bulunan branşlardan başlanarak sıralanmıştır. Bundan maksat Türkiye bazında kıyas yapabilmektir. Tablo 6'da futbol'dan sonra Voleybol branşı ikinci olup, Türkiye ortalamasının çok üstünde bir sporcuya sahip olduğu görülmektedir.

1990 yılı itibariyle Türkiye ve Kayseri'de tescilli kulüplerin sayısı tablo 7'de gösterilmiştir(91).

TABLO 7 : 1990 Yılı İtibariyle Türkiye ve Kayseri'de Tescilli Kulüp Sayıları:

	Türkiye Kulüp Türü	Kayseri Sayısı Sayısı
Spor Kulübü	4246	93
Müessese Spor Kulübü	69	2
İhtisas Kulübü	219	3
Askeri Spor Kulübü	51	-
Toplam	4585	98

Kayseri ilinde 1987 yılında 58 olan tescilli spor kulübü sayısı 1990 yılında 98 olmuştur. Bu durum Kayseri'de spora yoğun bir ilgi olduğunu ve bu ilginin giderek arttığını göstermektedir.

Kayseri ili kulüp sayısı itibariyle Türkiye ortalamasının üstündedir. 1988 yılı itibariyle Kayseri ilinde spora kulüplerinin tescil yılları tablo 8'de gösterilmiştir(92).

TABLO 8 : 1988 Yılı İtibariyle Kayseri İlinde Spor Kulüplerinin Tescil Yılları :

Spor Kulüplerinin Tescil Yılları																
1940	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	Toplam
3	1	4	1	3	10	8	2	1	6	1	2	10	7	2	10	71

1960 yılına kadar ilde 8 adet kulüp tescilli iken 1960 yılından sonra ve bilhassa kalkınma planlarının yapılmasından sonra spor gerçeği farkedilmiş ilde tescilli kulüp sayıları peyderpey artmıştır. Ekonomik seviyenin yükselmesiyle ilde kulüp sayısının çoğalması beklenmektedir. Bilhassa müesseselerin spor kulübü işletmeleri teşvik görmesi halinde ilde sporda büyük gelişmeler beklenmektedir.

(91) G.S.G.M. Sicil ve Lisans Md. ile G.S.İl Md. Kayıtları, Kayseri 1994.

(92) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

Kayseri ilinde 1987 yılı itibariyle bulunan Spor Tesisleri Tablo 9'da gösterilmiştir(93).

TABLO 9 : 1987 Yılı İtibariyle Kayseri'de Bulunan Spor Tesisleri:

Spor Tesisleri									
Stadyum	Spor Salonu	Yüzme Havuzu	Futbol Sahası	Basketbol Sahası	Voleybol Sahası	Kayakevi	Atış poligonu	Diğer	Toplam
3	3	1	2	7	7	2	1	2	28

Tablo 9'da Futbol sahasının azlığı, spor salonu azlığı, yüzme havuzu azlığı dikkat çekmektedir. Spor tesislerinin yapımına 1987 yılından itibaren daha fazla önem verildiği görülmektedir.

Kayseri ilinde 1987 yılından itibaren Spor Tesisi yapımına daha fazla ağırlık verilmiştir. Bu durum tablo 10'da görülmektedir(94).

TABLO 10 : 1994 Yılı İtibariyle Kayseri'de Faal Spor Tesislerinin Adları ve Yerleri:

Adedi	Tesis Adı	Yerleri ve Özellikleri
3	Spor Salonu	Merkezde 2000 kişilik, Develi ve Bünyan ilçelerinde (Karabük tipi) 1 adet 2 adet spor salonu mevcuttur.
4	İdman Salonu	Merkezde Güreş, Judo, (kiçikapı) Ateş Poligonu, Masa Tenisi, Taekwando, Boks (Merkezde Stad altında) Talas. İ.H.G. kamp eğitim merkezinde toplam 4 adet idman salonu mevcuttur.
1	Kapalı Yüzme Havuzu	Merkezde 1983 yılında hizmete girmiş 750 seyirci kapasiteli kapalı yüzme havuzu vardır.
4	Çim futbol sahası	2'si merkezde (1'i Kayserispor tesisinde) diğer ikisi Bünyan ve İncesu ilçelerindedir.
9	Toprak Futbol Sahası	Merkez Argıncık, Dış saha, Sümer, Yolhisar, Develi, Fethiye, Pınarbaşı, Erciyes Belediyesinin olmak üzere 9 tanedir.
1	Çim futbol sahası (minyatür)	Talas İ.H.G. Kamp Eğitim Merkezindedir.
1	Çim karakucak sahası	Merkezde bulunmaktadır.
1	Kayakevi tesisleri	84 yataklı yeni bina, 55 yataklı (Ranzalı) 5 idman binası Erciyes'de.
1	Kamp Eğitim Merkezi	Talas'da 100 yatak kapasitelidir.
1	Telesij	Erciyes'de 165 tek kişilik sandalyeli.
1	Teleksi	Erciyes'te 117 Askılı.
1	Baby-Lift	Erciyes'de 30 Askılı.

(93) D.İ.E. Spor Faaliyetleri ve Tesisleri 1987, s.16.

(94) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

1987 yılına kıyasla 1994 yılında tesis yönünden epeyce ilerleme katedilmiştir. 1987'de 5 olan futbol sahası sayısı, 1994 de 13 olmuştur. Bunun yanında spor salonu sayısı değişmemekle birlikte inşaat halinde olanlarla birlikte diğer tesislerde ilerleme görülmektedir. İlde kulüp sayısının fazla oluşu nedeniyle stad ve salonların yeterli olmadığı görülmektedir.

1994 yılı itibariyle ilde faal futbol sahalarının yerleri ve özellikleri tablo 11'de gösterilmektedir(95).

TABLO 11 : 1994 Yılı İtibariyle Kayseri'de Faal Futbol Sahalarının Yerleri ve Özellikleri:

Sayısı	Yeri	Özellikleri
4 adet	Merkez, Kayseri spor tesisinde bünyan ve incesuda	Çim futbol sahası (ikisi merkezde ikisi ilçelerdedir)
9 adet	Dış Saha, Sümer, Argıncık, Merkez Yeşilhisar, Develi, Felahiye, Pınarbaşı, Erciyes Belediyesi	Toprak futbol sahası (5 tanesi Merkez sınırları dışında)

Her yönüyle gelişen bir il olması dolayısıyla Kayseri Futbol sahası yönünden zengin sayılmamaktadır. Göç alan bir il konumunda olduğundan şehir merkezinin nüfusu artmaktadır. Artan nüfusa paralel futbol sahası yapımı cihetine gidilmesi gerekmektedir. Futbol faaliyetleri açısından bölge son derece yoğun ve hareketli bir seyir izlemektedir.

1994 yılı itibariyle Kayseri'de Faal Spor Salonlarının bulunduğu yerleşim yerleri ve hizmete girdiği yıllar tablo 13'de gösterilmiştir(96).

TABLO 12 : 1994 Yılı İtibariyle Kayseri'de Faal Spor Salonlarının Bulunduğu Yerleşim Yerleri, Hizmete Girdiği Yıllar:

Bulunduğu Yerleşim Yeri		Hizmete Girdiği Yıl			Toplam
İl Merkezi	İlçe Merkezi	1969 1960	1979 1970	1985	
1	2	1	1	1	3

1960 yılından sonra kalkınma planlarıyla paralel il merkezinde 1, ilçe merkezinde 2 olmak üzere 3 spor salonu yapılmıştır. 1985 yılından itibaren bugüne kadar spor salonu yapılmadığı görülmektedir.

(95) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

(96) Gençlik Spor İl Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

1992 yılında başlanan 1995 yılında bitirilmesi planlanan Erciyes Üniversitesi Spor Salonu yöresinin sportif faaliyetlerine katkılarda bulunacaktır.

Kayseri ilindeki yüzme havuzu, hizmete girdiği yıl ve özellikleri tablo 13'de gösterilmiştir(97).

TABLO 13 : İLDEKİ YÜZME HAVUZUNUN HİZMETE GİRDİĞİ YIL ve ÖZELLİKLERİ

	Mülkiyet Durumu	Hizmete Girdiği Yıl	Seyirci Kapasitesi	Soyunma Odası	Soyunma Kabini	Dış Kabin Sayısı	Tuvalet Kabini sayısı	Pisuar Sayısı	Malzeme odası	Sağlık odası	toplam
B.T.S. Genel Müd.	1983	750	1	1-6	7+	5-8	1-6	1-6	1-6	var	1

1983 yılında hizmete giren yüzme havuzu 25 m. uzunlukta olup, 2-3 metre derinliktedir. Atlama kulesi ve çırpınma havuzu yoktur. Zemini fayans döşeli olup, klorlama, ısıtma ve gece aydınlatma sistemi vardır(98).

Tek olması dolayısıyla bölgenin ihtiyacına yetmemektedir.

1983 yılından sonra yüzme havuzu yapılmamıştır.

3.2. SPOR FAALİYETLERİ

3.2.1. GENÇLİK ve SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ FAALİYETLERİ

3.2.1.1. GENÇLİK ve SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜNÜN PERSONEL SAYISI, ARAÇ DURUMU ve BÜTÇESİ

21.5.1986 tarih ve 3289 sayılı kanunla illerde "Beden Terbiyesi ve Spor İl Müdürlüğü" şeklinde düzenlenmiş sonra da "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün ismi "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilip tekrar Başbakanlığa bağlı olarak faaliyetini yürütmeye başlamıştır(99).

İllerde Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri, ilçelerde ise Gençlik ve Spor İlçe Müdürlükleri ihdas edilmiştir.

(97) D.İ.E. Spor Faaliyetleri ve Tesisleri 1987, s.23-24.

(98) D.İ.E. Spor Faaliyetleri ve Tesisleri 1987, s.25.

(99) Muammer Baygeldi, Sporun Kitlelere Yaygınlaştırılabilirliği Açısından Tesis Politikası Çanakkale İl Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992, s.55.

Bu müdürlükler mahalli lig müsabakalarının organizasyonunu yapmakta ve ayrıca değişik branşlarının grup, yarı final, Türkiye Birinciliği, milli Müsabakalar gibi federasyon faaliyetlerinde de federasyonun direktifleri doğrultusunda organizasyona katılırlar. İlde federasyonların doğrultusunda görev yapan il spor dalı temsilcilikleri ise il başkanlığı bünyesinde il içi spor faaliyetlerini sürdürürler(100).

Kayseri ilinde 1992-1993 sezonunda Atletizm, Atıcılık, Basketbol, Boks, Futbol, Güreş, Hentbol, Judo, Kayak, Masa Tenisi, Voleybol ve Yüzme branşlarında il faaliyetleri yapılmıştır.

Bu branşlar Kayseri ilinin öncelikli spor branşları arasında yer almaktadır(101).

3.2.1.2. GENÇLİK ve SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ PERSONEL SAYISI, ARSA DURUMU ve 1994 YILI BÜTÇESİ

Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünde 148 personel bulunmakta olup, bunlardan 117'si 657 sayılı yasaya göre çalışmakta, 16'sı 1475 sayılı yasaya göre çalışmakta, 14'ü geçici işçi statüsünde çalışmakta, 1'si ise güreş antrenörü olup sözleşmeli çalışmaktadır.

Araç durumu ise şöyledir:

3 adet otomobil, 2 adet jeep, 3 adet ford minibüs, 1 adet ford kamyonet, 2 adet BMC Kamyon, 2 adet Kar Aracı (snowtrakt Kossböhler), 1 adet kar motorsikleti, 1 adet traktör (Massey Ferguson, 1 adet Gutbora, 1 adet Isuzu otobüs.

İş makinaları ise şunlardır: 1 adet çim biçme traktörü, 1 adet çim kalıp kesme makinası, 1 adet plastik çim kesme makinası, 1 adet dip havalandırma, 1 adet parke silme makinası, 1 adet motorlu çim biçme makinası(102).

Kayseri ili Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü 1994 yılı Gelir ve Giderleri Tablo 14'de gösterilmiştir(103).

(100) Harmandar, a.g.e., s.42.

(101) 7 Ağustos 1982, 17775, 2 Eylül 1982 tarih ve 17800 sayılı Resmi Gazete.

(102) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

(103) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü. 09.04.1994 Tarihli Brifing Dosyası, s.1.

TABLO 14 : Kayseri İli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün 1994 Yılı Bütçesi:

1994 MALİ YILI BÜTÇEMİZ	:	39.542.000.000.-TL.
1. Personel giderleri	:	21.000.000.000.-TL.
2. Cari Harcamaları	:	10.720.000.000.-TL.
3. Yatırımlar	:	1.920.000.000.-TL.
4. Transferler	:	902.000.000.-TL.
5. Yedek Ödenekler	:	5.000.000.000.-TL.
TOPLAM	=	39.542.000.000.-TL.
GELİRLER		
1. Genel Müdürlük Yardım	:	23.320.000.000.-TL.
2. İl Müdürlüğümüz İşletme Gelirleri	:	5.250.000.000.-TL.
3. Devreden Nakit	:	3.814.230.000.-TL.
4. Özel İdare ve Belediyelerden	:	1.715.000.000.-TL.
5. Düşünülmeyen Gelirler	:	5.443.000.000.-TL.
TOPLAM	=	39.542.000.000.-TL.

3.2.1.3. SPORCU SAYILARI

Kayseri ilinde 1990 ve 1993 yıllarındaki lisanslı sporcu sayıları Tablo 15'de gösterilmiştir(104).

TABLO 15 : Spor Branşlarına Göre Sporcu Sayısı:

BRANŞLAR	1990			1993		
	BAY	BAYAN	TOPLAM	BAY	BAYAN	TOPLAM
AVCILIK-ATICILIK	320	30	350	404	44	448
ATLETİZM	401	58	459	530	88	618
BASKETBOL	890	150	1040	1129	220	1349
BOKS	63	-	63	90	-	90
DAĞCILIK	150	38	188	215	63	278
FUTBOL	4900	-	4900	6450	-	6450
JUDO	93	20	113	168	50	218
KAYAK	106	39	145	250	60	310
GÜREŞ	128	-	128	325	-	325
HENTBOL	155	-	155	186	-	186
MASA TENİSİ	1010	52	1062	788	63	851
TEAKWAN-DO	1090	148	1238	1430	270	1700
VOLEYBOL	4728	20	4748	4790	80	4870
YÜZME	100	-	100	120	15	135
BEDMİNGTON	-	-	-	14	10	24
TOPLAM	114114	555	14689	16889	963	17852

1990 yılında Kayseri ilinde lisanslı sporcu sayısı 14689'dur. Bu sayının % 33'ü futbol, % 32'si voleybol, % 8'i Tekwon-Do, % 7'si

Masa Tenisi, % 7'si Basketbol, diğer branşların toplamı ise % 1'3'dür.

1993 yılında sporcu sayısı 17852'dir. Bu sayının % 36'sı Futbol, % 27 Voleybol, % 10'u Tekwon-Do, % 8'i Basketbol, % 5'i Masa Tenisi diğerlerinin toplamı ise % 14'dür.

3.2.1.4. 1994 YILI İTİBARIYLA YAZ SPOR OKULLARINDA SPORCU ve SAYILARININ BRANŞLARA GÖRE DAĞILIMI

Kayseri'de 10 yıldan beri sürekli yaz spor okulları açılmaktadır. Her yıl sayı sporcu sayısı artmaktadır. 6-18 yaş gurubu arasında toplam 1317 sporcu yaz spor okuluna alınmıştır. Sporcu ve antrenörlerin branşlara göre dağılımı tablo 16'da görülmektedir.

TABLO 16 : 1994 Yılı Yaz Spor Okulu Sporcu Sayılarının Branşlara Göre Dağılımı:

Branş	Sayı
Basketbol	360
Futbol	336
Yüzme	258
Tekwan-Do	151
Voleybol	101
Cimnastik	32
Hentbol	30
Güreş	17
Boks	11
Judo	10
Halter	6
Atıcılık	5
Toplam	1317

Kaynak : Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kayıtları.

Yaz spor okullarında % 27 ile en fazla ilgi basketbol branşına olmuştur. Bunu sırasıyla % 26 ile futbol, % 20'lik yüzme, % 11'lik Teakwon-Do, % 8'ile voleybol izlemektedir. Diğer branşlara toplamı % 8'dir.

1984-1985 yılında 550 sporcu, 1985-1986 yılında 500 sporcu, 1986-1987 yılında 437 sporcu, 1987-1988 yılında 395 sporcu yaz spor okullarına devam etmiştir. 1994 yılında ise 1317 sporcu yaz okuluna devam etmektedir. Her yaz spor okuluna ilginin artarak devam ettiği gözlenmektedir.

3.2.1.5. KAYSERİ İLİNDE YILLAR İTİBARIYLA ÖNCELİKLİ SPOR DALLARI

Spor tesis politikalarının oluşturulmasında, sporun geliştirilip yaygınlaştırılmasında önemi çok fazla olan öncelikli spor branşları yıl yıl tablo 17'de gösterilmiştir.

TABLO 17 : Kayseri İlinde Yıllar İtibariyle Öncelikli Spor Dalları:

Yıllar	Atıcılık	Atletizm	Basketbol	Bisiklet	Boks	Dağcılık	Futbol	Judo	Kayak	Güreş	Herzbe'	M. Tenisi	T.won-Do	Voley.	Yüzme	Bedmington	Toplam
1982	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	14
1987	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	14
1994	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	16

Kaynak : G.S.İ.M. Kayıtlarında derlenmiştir.

Tablo 17'den anlaşılacağı gibi yüzme ve Bedmington gibi branşlar alt yapının hazır olmasıyla ilde kendini göstermiş, ilgi çeker hale gelmiştir.

3.2.1.6. SPOR BRANŞLARINA GÖRE HAKEM DAĞILIMLARI

1994 tarihi itibariyle Kayseri ilindeki Hakemlerin spor branşlarına göre dağılımları tablo 18'de gösterilmiştir(105).

TABLO 18 : Spor Branşlarına Göre Hakemlerin Dağılımları:

Atletizm	Basketbol	Boks	Futbol	Güreş	Hentbol	Judo	Kayak	Masa Tenisi	Taekwon-Do	Voleybol	Yüzme	Toplam
23	43	5	182	35	22	3	64	16	12	32	53	430

Kaynak : G.S.İ.M. Kayıtlarından derlenmiştir.

1987 yılında 21 Atletizm hakemi 23'e yükselmiştir. Aynı şekilde 1987 yılında 43 olan basketbol hakemi sayısı aynı kalmıştır. 33 olan boks hakemi sayısı 5'e düşmüştür. 49 olan futbol hakemi sayısı 122'ye yükselmiştir. 10 olan güreş hakemi sayısı 35'e çıkmıştır. 45 olan Hentbol hakem sayısı 22'ye inmiştir. 7 olan kayak hakemi sayısı 64'e yükselmiştir. 28 olan Masa Tenisi hakemi sayısı 16'ya düşmüştür. 66 olan voleybol hakemi sayısı 32'ye düşmüştür. 1987 yılında yüzme hakemi yüzme havuzu olmasına rağmen yoktu. Bugün

ise bu sayı 53'tür. İlde 1982 yılında futbol hakemliği kursu düzenlendiği resmi kayıtlardan anlaşılmaktadır.

3.2.1.7. SPOR BRANŞLARINA, ÖĞRENİM DURUMLARI STATÜLERİ ve CİNSİYETLERİNE GÖRE ANTRENÖRLERİN DAĞILIMI

1987 yılı itibariyle Kayseri ilindeki antrenörlerin öğrenim durumları, statüleri, cinsiyetleri ve antrenörlük yaptığı spor dalları tablo 19'da gösterilmiştir(106).

TABLO 19 : 1987 Tarihi İtibariyle İldeki Antrenörlerin Öğrenim Durumları, Statüleri, Cinsiyetleri, Antrenörlük Yaptığı Spor Dalları

Öğrenim Durumları					Statüleri								
İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksekokul		Kadrolu		Fahi						
E	E	E	E	K	E	K	E						
18	15	37	37	1	4	1	103						
Basketbol	Boks	Cimnastik	Futbol	Güreş	Herfobol	Judo-Karate	Kayak	Teakwon-Do	Voleybol	Yüzme	Toplam	Genel Toplam	
E	E	K	E	E	E	E	E	E	E	E	K	E	
25	2	1	45	3	2	1	4	5	10	10	1	107	108

Tablo 19'da 1987 yılında kadrolu statüde 4 erkek 1 bayan olmak üzere 5 kadrolu antrenör çalıştırılırken, 1994 yılında 6 kadrolu 1 sözleşmeli olmak üzere 7 antrenör çalıştırılmaktadır. İlde 1982 yılında futbol antrenörlüğü, 1986 yılında ise güreş antrenörlüğü kursu düzenlendiği resmi kayıtlardan anlaşılmaktadır. Kayseri'de antrenör yetersizliği dikkat çekmektedir.

3.2.1.8. SPOR TESİSLERİNİN SAYISAL DAĞILIMI

Tesis yapım politikalarının oluşturulmasında çok önemli yer tutan spor tesislerinin ildeki dağılımı tablo 20'de gösterilmiştir(107).

(106) D.İ.E. a.g.e., s.12-14.

(107) Fehmi Çalık, Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesi. Trabzon İl Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993, s.135.

TABLO 20 : Kayseri İlindeki Spor Tesislerinin Sayısal Dağılımı:

İLİ	KAYSERİ	
7	FAAL	Stad ve Stadyum
1	İNŞAA	
7	FAAL	SPOR SALONU
1	İNŞAA	
1	FAAL	KAPALI YÜZME HAVUZU
2	FAAL	SPORCU KAMP EĞİTİM MERKEZİ
1	FAAL	KAYAKEVİ
1	TELESKİ TESİSİ	AÇIK SPOR TESİSLERİ
1	TELESİAJ TESİSİ	
1	ATIŞ POLİGONU	
5	FUTBOL SAHASI	SEMT SPOR SAHALARI
8	BASKETBOL SAHASI	
6	VOLEYBOL SAHASI	
1	KARAKUCAK GÜREŞ	
58	FUTBOL SAHASI	SEMT SPOR SAHALARI
27	BASKETBOL SAHASI	
23	VOLEYBOL SAHASI	
43	ÇOCUK OYUN ALANI	
194	TOPLAM	
1	İL HİZMET BİNASI	

Tablo 20'de semt futbol sahalarının sayısı 58, semt basketbol sahalarının sayısı 27, semt voleybol sahalarının sayısı 23 olduğu gözükmemektedir. İlde çocuk oyun alanı sayısı 43'tür. İlde toplam 194 spor tesisi bulunmakta olup, bir hizmet binasından hizmet sunulmaktadır. Spora ilginin çok fazla olduğu ilde spor tesislerinin yetersizliği dikkat çekmektedir.

3.2.1.9. SPOR KULÜPLERİ

3.2.1.9.1. SPOR KULÜPLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Kulüpler, 2908 Sayılı Dernekler Kanununa tabi olup, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 20. maddesi uyarınca tescil işlemi yapılmaktadır.

Kayseri'de 1945 yılında Sümerspor, Futbol, Voleybol, Basketbol, Masa Tenisi ve Boks dallarında faaliyetini tescil ettirmiştir. Daha sonra Avcılık ve Atıcılık kulübü 1945 yılında Avcılık ve Atıcılık branşlarında faaliyet göstermiştir. 1949 yılında ise Talasspor, Futbol, Voleybol, Basketbol, Atletizm ve Dağcılık alanlarında faaliyet gös-

termiştir. Kayseri'de 1970 yılından sonra kulüplerin fazlalaştığını görüyoruz. 1983 yılında Kayseri Amatör spor Kulüpleri Federasyonunun (K.A.S.K.F) Argıncıkspor ve Yenisanayi Spor Kulüplerinin iştiraki ile kurulması Kayseri sporuna canlılık getirmiştir.

Spor Kulüpleri, adları, tescil tarihleri ve branşları itibariyle tablo 21'de gösterilmiştir(108).

TABLO 21 : Spor Kulüplerinin Adları, Tescil Tarihleri ve Faal Olduğu Branşlar:

KULÜBÜN ADI	TESCİL TARİHİ	BRANŞLAR
AVCILIK-ATICILIK	1.6.1948	AVCILIK ve ATICILIK
AĞIRHASŞİMŞEK	24.7.1961	FUT-VOL-BAS-ATLE-ATICILIK
ARGINCIKSPOR	10.9.1974	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR-BOKS
AYDINLIKEVLER SPOR	23.5.1988	FUT-VOL-ATLE-GÜR-MASTE.
ARGINCIK ESNAFSPOR	26.6.1988	FUT-VOL-HEN.
BASINSPOR	24.6.1988	FUT-VOL-BAS.
BELEDİYESPOR	9.7.1985	FUT-VOL-BAS-HEN-GÜR-ATLE-KAYAK
BUĞDAYLISPOR	22.5.1986	FUT-VOL-BAS-HEN-GÜR.
BAŞAKPINARSPOR	2.2.1982	FUT-VOL-BAS-ATLE-MASTE.
BÜNYANSPOR	20.7.1980	FUT-VOL-BAS-ATLE-ATICILIK.
CIRGALANSPOR	26.5.1986	FUT-VOL-ATLE-HENT-GÜR.
DEVELİSPOR	19.4.1955	FUT-VOL-ATLE-HENT-DAĞ-KAYAK-GÜR-SUSPO.
DEMİRSPOR	21.7.1958	FUT-VOL-BAS-ATLE-BOKS.
ERKİLETSPOR	22.12.1970	FUT-ATLE-BOKS-GÜR-YÜZ.
EMNİYETSPOR	15.4.1975	FUT-VOL-BAS-GÜR-JUDO-BOKS-MASTE.
ESENTEPESPOR	27.1.1983	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR.
ETBALIKSPOR	5 10.1970	FUT-VOL-BAS-GÜR-BOS-JUDO-MASTE.
ERCİYES HİLALSPOR	8.4.1985	FUT-VOL-BAS-ATLE-MASTE.
EĞRİSÖĞÜTSPOR	26.5.1986	FUT-VOL-HENT-ATLE-GÜR.
FELAHİYE İDMAN YURDU	24.7.1986	FUT-VOL-ATLE.
FEVZİÇAKMAKSPOR	27.5.1981	FUT-VOL-BAS-GÜR-BOKS
FELAHİYE KÜLTÜRSPOR	22.12.1970	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR.
GAZİOSMANPAŞASPOR	29.8.1975	FUT-VOL-BAS-ATLE-BOKS-GÜR-JUDO.
GÜRPINARSPOR	21.6.1982	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR-BOKS.
HACILAR BELEDİYESPOR	24.2.1975	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR-BOKS.
HİSARCIKSPOR	8.2.1968	FUT-VOL-ATLE-GÜR-BOKS-KAYAK.
HÜRRİYETSPOR	9.11.1977	FUT-VOL-BAS-GÜR-BOKS
İNCESUSPOR	13.6.1956	FUT-VOL-ATLE-GÜR-MASTE.
KAYSERİSPOR	7.7.1966	FUT-VOL-BAS-ATLE-TENİS-BOKS
KAYSERİ KAYAK	11.4.1974	KAYAK
KIRANARDİSPOR	27.2.1978	FUT-VOL-ATLE-MASTE.
KILIÇASLAN YILDIZSPOR	22.6.1984	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR-MASTE.
KAŞKÖY DOSTLUKSPOR	8.4.1985	FUT-VOL-ATLE.MASTE.
KAYSERİ ESNAFSPOR	8.5.1987	FUT-VOL-HENT-ATLE-MASTE.
KÖYHİZMETLERİSPOR	20.7.1966	FUT-VOL-ATLE-GÜR-MASTE.
MEYSU MEYBUZSPOR	18.3.1982	FUT-VOL-BAS-HALTER-ESKRİM.
PINARSPOR	22.12.1982	FUT-MASTE-ATLE-YÜZ.
PAZARÖRENSPOR	13.11.1984	FUT-VOL-BAS-ATLE-MASTE.

(108) Kayseri İl Sporunda 50. yıl, a.g.e., 144-146.

P.T.T. SPOR	25.7.1985	FUT-VOL-BAS-ATLE-MASTE.
SAĞLIKSPOR	3.3.1972	FUT-VOL-BAS-ATLE-DAĞ-GÜR-BOKS.
SARIZSPOR	22.1.1987	FUT-VOL-HENT-ATLE.
SAĞIRSPOR	16.1.1980	FUT-VOL-ATLE.
SİNANSPOR	15.5.1970	FUT-VOL-BAS-ATLE-BOKS.
SÜMERSPOR	30.3.1945	FUT-VOL-BAS-TENİS-BOKS.
SİNDELHÖYÜKSPOR	23.5.1988	FUT-VOL-HENT-ATLE-MASTE.
SÜKSÜNSPOR	20.11.1985	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR.
ŞEKERSPOR	13.6.1956	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR-BOKS.
TERMİNALSPOR	13.5.1988	FUT-VOL-ATLE-MASTE-GÜR.
TOMARZA ESNAFSPOR	8.4.1985	FUT-VOL-MASTE-ATLE-GÜR.
TOMARZASPOR	22.12.1970	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR.
TALASSPOR	23.7.1949	FUT-VOL-BAS-ATLE-DAĞ.
YENİDOĞANSPOR	25.4.1988	FUT-VOL-HENT.
YENİCESİSPOR	23.5.1988	FUT-VOL-ATLE-GÜR-YÜZ.
YEŞİLHİSARSPOR	22.12.1970	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR.
YENİSANAYİSPOR	17.6.1977	FUT-VOL-BAS-YÜZ-AVCILIK-ATICILIK
YAHYALISPOR	22.12.1970	FUT-VOL-BAS-MASTE-GÜR.
YENİMAHALLE İDMAN YRD.	29.5.1985	FUT-VOL-BAS-HENT-ATLE.
YOLSPOR	14.5.1954	FUT-BAS-ATLE-BOKS-ATICILIK.
YEMİLİHA KIZILIRMAK	15.2.1982	FUT-VOL-ATLE-YÜZ-ATICILIK.
YENİ ÇUKURSPOR	28.7.1986	FUT-GÜR-ATLE.
YENİ ERCİYESPOR	31.1.1975	FUT-VOL-BAS-ATLE-GÜR-BOKS.
YAVUZSPOR	13.3.1985	FUT-VOL-BAS-ATLE.
YENİESENSPOR	5.8.1986	FUT-VOL-HENT-MASTE-ATLE.
YILDIRIM BEYAZIT ŞAFAKSPOR	5.5.1982	FUT-VOL-BAS-ATLE-BOKS-GÜR.
YERKÖYSPOR	8.4.1985	FUT-VOL-ATLE-MASTE.
YAPIKAYAK İHTİSAS	22.12.1986	KAYAK.
YUKARI DEVELİSELÇUK	8.4.1985	FUT-VOL-MASTE-ATLE-AVCILIK.
YENİ GÜLTEPESPOR	16.3.1988	FUT-VOL-BAS-ATLE-HENT-GÜR-YÜZ.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	31.8.1988	FUT-VOL-BAS-GÜR-ATLE-KAY-MASTE-KÜR-DAĞ-HENT-JUDO.
SARIOĞLAN ESNAFSPOR	31.8.1988	FUT-VOL-MASTE-ATLE.

Kayseri'de 1. Futbol liginde Kayserispor, 3 futbol liginde Erciyesspor, Deplasmanlı Basketbol 2 liginde Meysuspor, Deplasmanlı amatör futbol liginde Kocasinan Belediyespor ve Köy Hizmetlerispor takımları yer almaktadır.

3.2.1.9.2. SPOR KULÜPLERİNİN FAALİYET GÖSTERDİĞİ BRANŞLAR

1988 yılı itibariyle 71 tescilli kulübün, atletizm, atıcılık, basketbol, boks, dağcılık, futbol, güreş, hentbol, judo, kayak, masa tenisi, voleybol ve yüzme branşlarında faaliyet gösterdiğini görüyoruz. 71 spor kulübünün faal olduğu spor branşlarında 68 kulüp futbol'a yer

vermiştir. 63 kulüp voleybola 48 kulüp atletizme, 40 kulüp basketbol'a, 36 kulüp Güreş'e, 24 kulüp masa tenisine, 19 kulüp boksa, 14 kulüp hentbol'a 7 kulüp avcılık-atıcılığa, 5 kulüp kayağa, 5 kulüp yüzmeye, 4 kulüp dağcılığa, 4 kulüp judoya, bünyelerinde yer vermiştir. Futbol'un ülke düzeyinde yaygın olması Kayseri ilinde de kendisini göstermiştir.

Trabzon ilinde de 5213 faal sporcu sayısı ile en fazla ilgi futboladır(109).

3.2.2. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNÜN FAALİYETLERİ

3.2.2.1. SPORCU-ÖĞRENCİ SAYISI ve FAALİYET GÖSTERİLEN BRANŞLAR

İlde futbolda ilk çalışmaları Kayseri Sultanisi yapmış, düzenli çalışmalar göstermiştir. İlk karşılaşmalar Kayseri lisesi ve Köy Muallim Mektebi arasında 1928 yılında olmuş. Kayseri'de basketbol çalışmaları ilkönce Kayseri Lisesi, Ticaret Lisesi, Sanat Enstitüsü ve Talay Amerikan Orta Okulu arasında düzenlenmiştir(110).

1982-1983 öğretim yılında ilde gençler kategorisinde, atletizm, basketbol, voleybol, hentbol, futbol, güreş ve masa tenisi branşlarında sportif karşılaşmalar yapıldı. Aynı yıl yıldızlar ve küçükler kategorisinde; atletizm, basketbol, voleybol, hentbol ve masa tenisi karşılaşmaları yapılmıştır(111).

1987 yılında 718 kız 2268 erkek olmak üzere 2986 öğrenci sportif faaliyetlere katılmıştır. Aynı yıl ilk, orta ve liselerde atletizm yarışmaları yapılmıştır. 1987 yılında İbrahim Yüzbaşıoğlu ortaokulu ile 2. Endüstri Meslek Lisesi futbol branşında kategorilerinde şampiyon olmuşlardır. 20.11.1988 tarihinde liseli gençler serbest güreş il birinciliğinde, İmam-Hatip Lisesi takım halinde 1. olmuştur. 1987-1988 öğretim yılında ilk, orta, lise hentbol müsabakalarında kız ve erkek olmak üzere 30 takım katılmıştır. 1987-1988 öğretim yılında (109) Çalık, a.g.e., s.57.

(110) Yurt Ansiklopedisi, a.g.e., s.4780.

(111) Temel Eğitim Okulları ile Orta Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Yönergesi. Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1982, s.44-50.

ilk, orta ve liselerde masa tenisi müsabakalarına 16 takım iştirak etmiştir. 1987-1988 öğretim yılında sezonunda basketbol branşında ilk, orta ve liselerde 18 takım şeref listesine girmeye hak kazanmıştır(112).

1994 yılında 850 kız 2600 erkek olmak üzere 3450 öğrenci sportif faaliyetlere katılmıştır. 12 Aralık 1992 tarihinde Konya'da yapılan ilkokullar Türkiye kros birinciliğinde Hacı Ahmet Soyışık ilkokulu Türkiye ikincisi olmuştur. 1993-1994 öğretim yılı sömestr tatilinde Kayseri'de 2. dönem halinde temel eğitim Kayak kursları açılmış, öğrencilere kayak yapmaları öğretilmiştir. Kayseri'de her yıl yaz spor okulları açılmakta olup, her yıl sporcu sayılarında artış gözlenmektedir. Kayseri'de spor kulüplerinin alt yapısını okullar oluşturmaktadır(113).

3.2.2.2. İLDEKİ OKUL, ÖĞRENCİ ve ÖĞRETMEN SAYILARI

Kayseri ilinde 1993-1994 öğretim yılı okul, öğretmen ve öğrenci sayıları tablo 22'de gösterilmiştir(114).

TABLO 22 : 1993-1994 Öğretim Yılı Öğretim Kurumları Sayıları:

OKUL TÜRÜ	SAYISI	OKUL TÜRÜ	SAYISI
Anaokulu ve Anasınıfı	60	Fen Lisesi	1
İlkokul (müstakil)	614	Özel Türk lisesi	3
İlköğretim okulu	69	Endüstri Meslek Lisesi ve Teknik Lise	12+4
Ortaokul (bağımsız)	38	İmam-Hatip Lisesi	10
Genel liseler		Ticaret Lisesi	5
(öğretmen lisesi dahil)	31	Kız Meslek Lisesi	6
Anadolu lisesi	4	Özel Eğitim Okulu	3
Anadolu Ticaret Lisesi	1	Kız Teknik Olgunlaşma Enstitüsü	1
Anadolu İmam-Hatip Lisesi	1	Pratik Kız Sanat Okulu	5
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	1	Çıraklık Eğitim Merkezi	6
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	1	Halk Eğitim Merkezi	17
Anadolu Teknik lise	3	Yabancı Dil Ağırlıklı lise	2
Anadolu öğretmen lisesi	1	Çok programlı lise	1
Anadolu Kız Meslek Lisesi	1	TOPLAM	901

(112) Kayseri İl Sporunda 50. yıl, a.g.e., s.56-159.

(113) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

(114) Kayseri Milli Eğitim Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

Kayseri'de 1993-1994 öğretim yılında 26 değişik türdeki okulların sayısı 901'dir. 1979-1980 öğretim yılında Kayseri'de okul sayısı 783'dir(115). Okullaşmada 14 yılda yaklaşık 1.1 oranında artış gözlenmektedir.

Öğretmen, öğrenci sayıları tablo 23'de gösterilmiştir(116).

TABLO 23 : Kayseri İli 1993-1994 Öğretim Yılı İlçelere Göre Öğrenci-Öğretmen Dağılımı:

İlçeler	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı		
		KIZ	ERKEK	TOPLAM
KOCASINAN	2463	30698	34767	65465
MELİKGAZI	2308	27446	38576	66022
AKKIŞLA	40	604	810	1414
BÜNYAN	267	2923	3609	6532
DEVELİ	416	6436	8159	14595
FELAHİYE	58	927	1320	2247
HACILAR	77	632	640	1272
İNCESU	171	1551	1974	3525
ÖZVATAN	56	546	759	1305
PINARBAŞI	314	3422	4791	8213
SARIOĞLAN	125	1769	2366	4135
SARIZ	93	1749	2196	3945
TALAS	343	3648	4104	7752
TOMARZA	191	3257	4235	7492
YAHYALI	222	3889	4864	8753
YEŞİLHİSAR	165	1759	2185	3944
TOPLAM	7309	91256	115355	206611

1979-1990 öğretim yılında ilde 5473 öğretmen olup, 66477 kız öğrenci ve 93476 erkek öğrenci öğrenim görmüştür(117).

1993-1994 öğretim yılında ise öğretmen sayısı 1.34 oranında artmıştır. Öğrenci ise 1.29 oranında artmıştır.

3.2.2.3. İLDEKİ BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ SAYILARI

İlde 13'ü bayan olmak üzere 79 beden eğitimi öğretmeni vardır. Beden eğitimi öğretmenlerinin ilçelere göre dağılımı tablo 24'te gösterilmiştir(118).

(115) Yurt Ansiklopedisi, a.g.e., s.4743-4744.

(116) Kayseri Milli Eğitim Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

(117) Yurt Ansiklopedisi, a.g.e., s.4742-4744.

(118) Kayseri Milli Eğitim Müdürlüğü Kayıtları, Kayseri 1994.

TABLO 24 : İlçeler İtibariyle Beden Eğitimi Öğretmeni Dağılımı:

İLÇELER	SAYI
KOCASINAN İLÇESİ	38
MELİKGAZI İLÇESİ	29
AKKIŞLA İLÇESİ	-
BÜNYAN İLÇESİ	2
DEVELİ İLÇESİ	1
FELAHİYE İLÇESİ	1
HACILAR İLÇESİ	-
İNCESU İLÇESİ	1
ÖZVATAN İLÇESİ	-
PINARBAŞI İLÇESİ	2
SARIOĞLAN İLÇESİ	-
SARIZ İLÇESİ	-
TALAS İLÇESİ	3
TOMARZA İLÇESİ	-
YAHYALI İLÇESİ	1
YEŞİLHISAR İLÇESİ	1
TOPLAM	79

1993-1994 öğretim yılında 79 olan, Beden Eğitimi öğretmeni sayısı öğrenci sayısına göre azdır. 6 ilçede Beden Eğitimi Öğretmeni bulunmamaktadır. Bu durum hem kulüplerin alt yapısını oluşturan okullar açısından hem de kulüpler açısından büyük eksiklidir.

4. KAYSERİ İLİ İNSANININ SPORA İLİŞKİN TEMEL EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

4.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1.1. ANKET BİLGİLERİ

Kayseri'de halkın spora eğilimini ölçmek ve kitle sporunun tespiti amacıyla 01-31.06.1994 tarihleri arasında il dahilinde tesadüfi yöntemle seçilmiş 9 yaş ve üstü 137 bayan ve 363 erkek olmak üzere 500 denek ankete katılmıştır.

Kullanılan 500 deneklik örneklem tüm ilçelerin nüfus oranına göre seçilmiştir. İl, ilçe, bucak ve köylerden tesadüfi yöntemle seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Anket toplam 20 sorudan ibaret olup, sorular bütünüyle konuya uygun olarak seçilmiştir. Ankette deneklerin kısa süre içinde ve rahatlıkla cevap verebilmesi için umumiyetle kapalı uçlu sorular sorulmuştur. Azda olsa sorulan açık uçlu sorularla deneklerin gözlem ve düşüncelerine yer verilmiştir. Anketteki cevaplayıcıların zamanının az ve değerli olduğu düşünülerek soruların kısa ve az olmasına çalışılmıştır.

Çalışmaya Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Lisans öğrencileri yeterli bilgi verildikten sonra anketör olarak katılmışlardır.

Anketteki soruların çoğunluğu yöre insanının spora bakış açıları, spor hakkındaki düşünce ve gözlemleri, öncelikli spor dallarının tesbiti ve yapılması düşünülen spor tesisleriyle ilgilidir. Soruların

bir kısmı kişiyi tanımlamak ve statüsünü bilmek için sorulmuştur. Soruların hazırlanışında cevaplayıcıların çelişkiye düşmemelerine dikkat edilmiştir.

Anket sonuçları tanıtım tabloları şeklinde sıralanmıştır. Sorulan soruların arasındaki farklılıklar araştırılarak tablolar halinde sunulmuştur. Anket sayısı ile nüfusun il genel nüfusundaki oran nisbetine göre tesbit edilmiştir.

Kayseri ilinde kitle sporunun teşviki açısından tesis ve politikalarının belirlenmesi amacıyla yapılan bu ankete katılanların ilçeler itibariyle dağılımları tablo 25'de gösterilmiştir.

TABLO 25 : Anketlerin Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımı

Yerleşim Yerlerinin Adı	Anket Sayısı
Kocasinan	150
Melikgazi	110
Akkışla	5
Bünyan	23
Develi	40
Felahiye	6
Hacılar	9
İncesu	12
Özvatan	12
Pınarbaşı	25
Sarıoğlan	12
Sarız	10
Talas	26
Tomarza	23
Yahyalı	24
Yeşilhisar	13
TOPLAM	500

4.1.2. KULLANILAN İSTATİSTİKİ TEKNİKLER

Çalışmamızda ankete katılan deneklerin tanıtım tablolarını oluşturabilmek amacıyla aritmetik ortalamasından yararlanılmıştır. Yüzdeler oranlarını tesbit etmek amacıyla yüzdeler oranlar metodu kullanılmıştır. Ankete katılanların gelir durumlarını, yaşlarını tasnif etmek amacıyla sınıf aralığı metodu kullanılmıştır. Anketteki soruların birbirleriyle arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını ölçmek için X^2 (kay kare) testi uygulanmıştır(119).

(119) Zahit Serarslan, Bilimsel Araştırma Teknikleri, Ders Notları, İstanbul 1987.

İstatistiki işlemler tarafımdan yapılmıştır.

4.2. DENEKLERİN KİMLİK BİLGİLERİ

Deneklerin kimlik bilgileri tasnifinde cinsiyet, doğum yerleri, yaş grupları, medeni durumları, eğitim durumları, çocuk sayıları, gelir düzeyleri, meslekleri, baba meslekleri itibariyle durum tesbiti yapılmaya çalışılmıştır.

4.2.1. CİNSİYETLERİ

TABLO 26 : Deneklerin Cinsiyet İtibariyle Dağılımı :

Cinsiyet	Sayı	Oran
Erkek	363	73
Bayan	137	27
TOPLAM	500	100

Ankete katılan deneklerin % 73'ü erkektir, % 27'sini bayanlar oluşturmaktadır. Yörenin özelliği ve bayan anketörlerin azlığı dolayısıyla bayanlara fazlaca ulaşılamamıştır.

4.2.2. DOĞUM YERLERİ

Ankete katılan deneklerin doğum yeri itibariyle dağılım tablo 27'de gösterilmiştir.

TABLO 27 : Deneklerin Doğum Yerleri İtibariyle Dağılımı:

Doğum Yeri	Sayı	Oran %
İL Merkezi	134	27
İlçe Merkezi	157	31
Köy	209	42
TOPLAM	500	100

Deneklerin spora bakış açılarında farklılıklar olup olmadığı- nın tesbiti için tesadüfen seçilen deneklerin % 27'si il merkezinde, % 31'i ilçe merkezinde % 42'si ise köy'de doğmuştur. Doğum yerinin tesbiti spor tesis ve politikalarında tesbitinde büyük önem taşımaktadır.

4.2.3. YAŞ GRUPLARI

Yaş gruplarının spora bakış açıları ve spor yapma durumları farklılık arzedeceğinden denekler yaş grupları itibariyle sınıflandırılmıştır.

Genç nüfus olarak tanımlanan 15-25 yaş grubu ülkemizin toplam nüfusu içerisindeki payı % 20.6'dır(120).

9-23 yaş grubu spora başlama yaşı, lisanslı veya lisanssız spor yapma yaşıdır. Bu yaş grubunda % 30 gibi bir oranın çıkması yaklaşık genç nüfusun spora bakış açısından olumlu bulunmuştur.

24-39 yaş grubunda % 43'lük bir oranın çıkması bu yaş grubunun spora ilgisinin yüksek olduğunu göstermektedir.

40-59 yaş grubu spordan aktif olarak uzaklaşıldığı, umumiyette seyirci kalındığı bir dönem olması itibariyle önem arz etmektedir. Bu grubun % 23'lük oranla ankete katılıp görüş beyan etmesi spora ilgi açısından çok önemlidir.

60 yaş sonrası dönem genellikle emeklilik dönemi olup, % 4 gibi bir oranla ankete katılmışlar ve görüş beyan etmeleri spor açısından olumlu bulunmuştur.

Deneklerin yaş grupları itibariyle dağılımı tablo 28'de gösterilmiştir.

TABLO 28 : Deneklerin Yaş Grupları İtibariyle Dağılımı :

Yaş Grubu	Sayı	Oran %
9-23	148	30
24-39	217	43
40-59	116	23
60+	19	4

Deneklerin yaş grupları sınıf aralığına göre tanzim edilmiş olup, dört aralıklı yaş gruplarına ayırdığımız deneklerin aktif spor yapabileceklerin sayısının fazla olduğu tablodan anlaşılmaktadır.

4.2.4. EĞİTİM DURUMLARI

Kişilerin spora bakış açıları eğitim seviyesiyle alakalı bir durum arzemesi dolayısıyla önem ifade etmektedir.

Deneklerin eğitim durumları itibariyle dağılımı tablo 29'da gösterilmiştir.

TABLO 29 : Deneklerin Eğitim Durumları İtibariyle Dağılımı

Eğitim Durumu	Sayı	Oran %
Okur-yazar değilim	13	3
Okur-yazar	36	7
İlkokul Mezunu	110	22
Ortaokul Mezunu	84	17
Lise Mezunu	154	31
Lisans Mezunu	96	19
Lisans Üstü Mezunu	7	1
TOPLAM	500	100

Tablo 29'dan anlaşılacağı üzere okur-yazar olmayan % 3, okur-yazar % 7, ilkokul mezunu % 22, ortaokul mezunu % 17, lisans mezunu % 19, Lisans üstü mezunu % 1'dir.

4.2.5. MEDENİ DURUMLARI

Ankete katılan deneklerin medeni durum itibariyle dağılımı tablo 30'da gösterilmiştir.

TABLO 30 : Deneklerin Medeni Durumları İtibariyle Dağılımı

Medeni Durumu	Sayı	Oran %
Evli	311	62
Bekar	153	31
Dul	36	7
TOPLAM	500	100

Ankete katılan evli, bekar ve dulların spor hakkındaki düşüncelerinde farklılık olup olmadığının tesbit edilmesi gerekli görülmüş olup, ankete katılanların % 62'si evli, % 31 bekâr, % 7'si dul'dur. Ankete evlilerin daha fazla ilgi gösterdiği anlaşılmaktadır.

4.2.6. ÇOCUK SAYILARI

Evli ve çocukların şpora bakış açıları kitlelerin spora teşviki açısından önem arz etmektedir.

Deneklerin çocuk sayısı itibariyle dağılımı tablo 31'de gösterilmiştir.

TABLO 31 : Deneklerin Çocuk Sayısı İtibariyle Dağılımı :

Çocuk Sayısı	Aile Sayısı	Oran %
Bekar	153	30.6
Evli,çocuksuz	32	6.4
1 Çocuklular	67	13.4
2 Çocuklular	94	18.8
3 Çocuklular	93	18.6
4 Çocuklular	45	9.0
5 Çocuklular	10	2
6 Çocuklular	3	0.6
7 Çocuklular	3	0.6
TOPLAM	500	100

Ankete katılan deneklerin % 30.6'sı bekâr, % 6.4'ü evli çocuksuz, % 63'ü çocukludur. Çocuklu denek sayısı 315'dir. Bu durum kitle tesis politikaları için kayda değer önem taşımaktadır.

4.2.7, GELİR DURUMLARI

Gelir düzeyleri 5 katmanda gruplandırılmıştır. Ankette rakam belirtilmemesinin sebepleri net aktif verginin alındığı dönemde bilhassa esnaf ve serbest meslek mensuplarının beyandan kaçabilecekleridir. Bir diğeri ise cevaplayıcıların ankete her türlü kaygıdan uzak bir şekilde katılımlarını sağlamaktır.

Ankete katılan deneklerin % 47'sinin orta gelir grubuna dahil olması dikkat çekmiştir.

Daha önce yapılmış araştırmada Uşak'ta orta gelir grubu 21.1 olarak tesbit edilmiştir.(121).

Samsun'da yapılan araştırmada orta gelir grubu % 92.33 olarak çıkmıştır(122).

Trabzon'da yapılan araştırmada orta gelir grubu % 74.1 olarak tesbit edilmiştir(123).

Deneklerin gelir durumu itibariyle dağılımı tablo 32'de gösterilmiştir.

(121) Harmander, a.g.e., s.58.

(122) Gündoğan, a.g.e., s.163.

(123) Çalık, a.g.e., s.87.

TABLO 32 : Deneklerin Gelir Durumu İtibariyle Dağılımı

Gelir Düzeyi	Sayı	Oran %
Çok Düşük	54	11
Düşük	127	25
Orta	232	47
İyi	81	16
Yüksek	6	1
TOPLAM	500	100

4.2.8. MESLEKLER

Ankete katılan deneklerin meslekleri 9 kategoride gruplandırılmıştır. Mesleklerle spor arasında ilgi açısından farklılıkların olup olmadığına tesbit edilmesi önem arz etmektedir.

Deneklerin meslekler itibariyle dağılımı tablo 33'de gösterilmiştir.

TABLO 33 : Deneklerin Meslekleri İtibariyle Dağılımı

Meslek Grupları	Sayı	Oran %
Ev hanımı	37	7.4
Serbest meslek	37	7.4
Emekli	19	3.8
İşçi	72	14.4
Çiftçi	30	6.0
Tüccar, esnaf, sanayici	36	7.2
Memur	169	33.8
Öğrenci	97	19.4
Diğer	3	0.6
TOPLAM	500	100

Ankete katılan deneklerin % 33.8'inin memurlar, % 19.4'ünü öğrenciler, % 14.4.'ünü işçiler oluşturmaktadır.

Uşak'ta yapılan araştırmada memurların % 18.3 olduğu görülmüştür(124).

Trabzon'da yapılan araştırmada memurların % 21 olduğu tesbit edilmiştir(125).

Samsun'da yapılan araştırmada memurların % 17 olduğu ortaya çıkarılmıştır(126).

(124) Harmander, a.g.e., s.58.

(125) Çalık, a.g.e., s.85.

(126) Gündoğan, a.g.e., s.162.

4.2.9. BABA MESLEKLERİ

Baba mesleklerinin spora ilgi açısından önem arz edip etmediğinin ölçülmesi için sorudan çıkan sonuçlar tablo 34'de gösterilmiştir.

TABLO 34 : Deneklerin Baba Mesleği İtibariyle Dağılımı

Meslek Grupları	Sayı	Oran %
Emekli	75	15.0
Tüccar, Esnaf, Sanayici	35	7.0
İşçi	88	17.6
Memur	81	16.2
Çiftçi	190	38.0
Serbest Meslek	31	6.2
Diğer	-	-
TOPLAM	500	100

Deneklerin baba mesleklerinin % 38'i çiftçi, % 17.6'si işçi, % 16.2'si ise memurdur.

Uşak'ta yapılan araştırmada % 24 çiftçi, % 17.7 memur çıkmıştır(127).

Trabzon'da yapılan araştırmada % 19.7 çiftçi, % 25.3 memur çıkmıştır(128).

4.3. DENEKLERİN SPORA DUYDUKLARI İLĞİ DÜZEYLERİ

Sporun amacı artık politik olmaktan çok eğitimseldir. Gençliğin enerjisini iyi yolda tüketmiş ve disiplini öğrenmiştir(129).

Spor tesis ve politikalarının oluşturulmasında yöre insanının ilgi ve eğilimleri her yönüyle önem arz etmektedir.

Sporda ileri gitmiş ülkeler sporu eğitimin bir parçası, haline getirmişlerdir. Sporun teşvik edilebilmesi için tesislerin ilgi görebilecekleri yerlerde yapılması gerekmektedir(130).

(127) Harmandar, a.g.e., s.59.

(128) Çalık, a.g.e., s.86.

(129) Hasan Koni, Uluslararası Politika ve Spor, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi Dergisi, Sayı 1, Ankara 1982, s.21.

(130) Salih Suveren, Sporun Teşvik Eden Ekonomik ve Sosyal Faktörler, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 1, s.192-195.

Spor faaliyetlerinde katılmanın artırılması için tesis politikalarının çok iyi bir şekilde oluşturulması önem kazanmaktadır.

Kalkınma planlarının spora ilişkin ilk ve hedefleri doğrultusunda, çağdaş toplumlarda olduğu bizde de sporun yaygınlaştırılması üze-rinde durulduğunu söyleyebiliriz(131).

Türkiye’de sporun yaygınlaştırılması için kitlelerin kollektif alt şuurlarına spor olgusunu yerleştirmek zorundayız. Bilhassa nüfus yoğunluğunun olduğu bölgelerde kitle spor kültürüne çok önem vermeli. spora aktif katılım sağlanmalıdır.

Araştırmamızda deneklere spora ilgi duyup duymadıkları sorulmuş alınan cevaplar tablo 35’de gösterilmiştir.

TABLO 35 : Deneklerin Spora İlgı Düzeyleri:

Cevap Kategorileri	Sayı	Oran %
Evet	456	92
Hayır	44	8
TOPLAM	500	100

Yapılan ankette denetlerin % 92.51’i spora ilgi duyduklarını belirtmişler, % 7.5’u ise spora ilgi duymadıklarını beyan etmişlerdir.

Uşak ilinde yapılan araştırmada spora ilgi duymayanların oranı % 17.4 olmuştur(132).

Trabzon ilinde yapılan araştırmada ise spora ilgi duymayanların oranı % 5.2 çıkmıştır.

M.S.Terekli’nin Edirne ilinde yaptığı araştırmada spora ilgi duymayanların oranı % 7.9, S.Tekin’in Eskişehir’de yaptığı araştırmada ilgi duymayanların oranı % 9.2, K.Çimen’in Zonguldak’da yaptığı araştırmada ilgi duymayanların oranı % 7 olarak çıkmıştır(133).

Diğer illerle yapılan kıyaslanmaya göre spora ilgi duyanların oranı Uşak ili hariç % 90’in üzerindedir.

(131) A.Faik İmamoğlu, İkibinli Yıllara Doğru Türk Sporunu, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1,5,9.

(132) Harmandar, a.g.e., s.60.

(133) Çalık, a.g.e., s.88.

Spora ilgi duymayan deneklere neden ilgi duymadıkları sorulduğunda % 39.6'sı spora eskiden beri ilgi duymadığını, % 32.5'inin boş vakitlerinin olmadığını, % 20.9'unun boş vakitlerini spor dışı faaliyetlerle geçirdiğini, % 7'sinin rahatsızlığının olduğunu beyan etmişlerdir.

Deneklerin spora ilgi duymama gerekçeleri tablo 36'da gösterilmiştir.

TABLO 36 : Deneklerin Spora İlgili Duymama Gerekçeleri

Gerekçeler	Sayı	Oran %
Boş vaktim yok	14	32.5
Spora eskiden beri ilgi duymadım	18	39.6
Boş vaktimi spor dışı faaliyetlerle geçirmekteyim	9	20.9
Rahatsızlığım sebebiyle spor yapamamaktayım	3	7.0
Diğer	-	-
TOPLAM	44	100

İlgi duyulan spor branşlarının dağılımı tablo 37'de gösterilmiştir.

TABLO 37 : İlgi Duyulan Spor Branşları

Branşlar	Sayı	Oran %
Belirtmeyenler	4	8.8
Atıcılık	-	-
Atletizm	6	1.2
Basketbol	64	12.8
Binicilik	-	-
Bisiklet	-	-
Boks	14	2.8
Cimnastik	3	0.6
Dağcılık	-	-
Eskrim	-	-
Futbol	172	34.4
Güreş	62	12.4
Halter	-	-
Hentbol	11	2.2
Judo	3	0.6
Karate	8	1.6
Kayak	7	1.4
Masa Tenisi	30	6.0
Okçuluk	-	-
Taekwondo	19	3.8
Tenis	-	-
Voleybol	46	9.2
Yüzme	11	2.2
TOPLAM	500	100

Deneklere ilgi duydukları spor branşları sorulduğunda % 34.4'ü futbola, % 12.8'i basketbola, % 12.4'ü güreşe, % 9.2'si voleybola ilgi duyduklarını beyan etmişlerdir.

Futbol branşında oranın yüksek olmasında sebep ülkemizde ve dünyada futbol pek fazla ilgi çekiyor olmasıdır. Güreşte oranın sıralamada ikinci olmasının sebebi ilde potansiyel bir güreş alt yapısının oluşu ve geleneksel spora ilginin kaybolmayışıdır.

Daha önce yapılmış benzer çalışmalarda futbola olan ilgi Zonguldak'da % 52.4, Samsun'da % 63,4, Edirne'de % 22.0 ve Trabzon'da % 57.5 olarak çıkmıştır(134).

Kayseri ilinde futboldan sonra basketbol, güreş, voleybol, masa tenisi ve taekwando en fazla ilgi duyulan spor branşlarıdır.

Çalışmamızda deneklerin cinsiyetleri ile spora ilgi duyup duymadıkları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının araştırılması tablo 38'de analize tabi tutulmuştur.

TABLO 38 : Cinsiyet İle Spora İlgisi Arasındaki Farklılıklar

Cinsiyet	Evet		Hayır		Spor Toplamı
	Adet	Oran (%)	Adet	Oran (%)	
Erkek	334	% 92.5	29	% 7.5	363
Kadın	122	% 89.0	15	% 11.0	137
Kolon Toplamı	456		44		500

$$X^2 = 1.0858 \quad Sd = 1 \quad P < 0.05$$

Tablodan da anlaşılacağı üzere ankete katılan deneklerin cinsiyet ile spora ilgi duyup duymamaları arasında farklılığın araştırılmasında X^2 testi kullanılmıştır. Bulunan kay kare değeri 1.0858 dir. 1 Serbestlik derecesinde 0.5 anlamlılık düzeyinde kaz kare dağılım değerleri tablosunda okunan 3.84 dir. Buna göre bulunan kay kare değerinden küçüktür. Buna göre cinsiyet ile deneklerin spora ilgi duyup duymamaları arasında farklılık anlamlı değildir. Dolayısıyla "Hipotez 1" reddedilmiştir.

Doğum yerle ile spora ilgi arasında farklılık olup olmadığı tablo39'da gösterilmiştir.

TABLO 39 : Doğum Yerleri İle Spora İlgisi Arasındaki Farklılıklar:

Doğum Yerleri	Cevap Kategorileri				Sıra Toplam
	Evet		Hayır		
İl Merkezi	128	% 97	6	% 3	134
İlçe Merkezi	145	% 92.5	12	% 7.5	157
Köy	183	% 87.7	26	% 12.3	209
Kolon Toplamı	456		44		500

$$X^2 = 6.8319 \quad Sd = 2 \quad p < .05$$

Ankete katılan deneklerin doğum yerleri ile spora ilgi duyup duymamaları arasındaki farklılığın araştırılmasında X^2 testi kullanılmıştır. Bulunan kay kare değeri 6.8319 dur. 2 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde kay kare dağılım değerleri tablosunda okunan 5.9 dir. Buna göre; bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Buna göre doğum yeri ile deneklerin spora ilgi duyup duymamaları arasındaki farklılık anlamlıdır. Bundan dolayı "Hipotez 2" kabul edilmiştir.

Buradan il merkezinde doğanların ilçe ve köylerden doğanlardan fazla spora ilgi duyduğu anlaşılmaktadır. Bundan da il merkezinde spor tesislerinin fazla olduğu ve spor olgusunun fazla oluşu etkendir.

Deneklerin spora ilgilerinin eğitim durumlarıyla olan ilgi münasebeti Tablo 40'da analiz edilmiştir.

TABLO 40 : Eğitim Durumu İle Spora İlgili Arasındaki Farklılık :

Eğitim Düzeyi \ Cevap Kategorileri	Evet	Hayır	Sıra Toplamı
Okur-yazar değilim	9 % 71.4	4 % 28.6	13
Okur-yazar	28 % 78.1	8 % 21.9	36
İlkokul Mezunu	93 % 84.7	17 % 15.3	110
Ortaokul Mezunu	77 % 91.7	7 % 8.3	84
Lise Mezunu	149 % 97.0	5 % 3.0	154
Lisans Mezunu	93 % 97.0	3 % 3.0	96
Lisans Üstü Mezunu	7 % 100	-	7
Kolon Toplam	456	44	500

$$X^2 = 32.385 \quad Sd = 6 \quad p < .05$$

Ankete katılan deneklerin eğitim düzeyleri ile spora ilgi arasındaki farklılığın araştırılmasında kullanılan X^2 testi sonucunda $X^2=32.383$ çıkmıştır. 6 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde kay kare dağılım değeri tablosunda okunan 12.59 dur. Buna göre bulunan key kare tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı eğitim düzeyi ile spora ilgi arasındaki farklılık anlamlı olup, "Hipotez 3" kabul edilmiştir.

Kitle sporunun teşviki ve politikalarının oluşturulmasıyla eğitim seviyesinin yükseltilmesi çalışmaların birlikte yürütülmesi gerçeği karşımıza çıkmaktadır.

Deneklerin medeni durumları ile spora ilgi duymaları arasındaki ilişki tablo 41'de gösterilmiştir.

TABLO 41 : Medeni Durumları İle Spora İlgisi Arasındaki Farklılık:

Medeni durum	Cevap kategorileri		Sıra Toplamı
	Evet	Hayır	
Evli	282 % 90.9	29 % 9.1	311
Bekâr	146 % 96.1	7 % 3.9	153
Dul	28 8 % 78.1	36 % 21.9	
Kolon Toplamı	456	44	500

$$X^2 = 116080 \quad Sd = 2 \quad p < .05$$

Yapılan işlem sonucunda X^2 değeri 11.6080 bulunmuştur. 2 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 5.99 dur. Buna göre bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı medeni durum ile spora ilgi arasındaki farklılık anlamlı olup "Hipotez 4" kabul edilmiştir.

Tablo 41'den anlaşılacağı gibi bekâr deneklerin spora ilgi düzeyleri % 96.1 gibi bir oranla çok yüksek çıkmıştır. Bekârları aile sorumluluklarının az olması ve boş zamanlarının çok olması oranın yükselmesine sebep teşkil etmiştir.

Uşak'da yapılan araştırmada ise bekârların oranı % 90.3 çıkmıştır(135).

Trabzon'da yapılan araştırmada ise bekarların oranı % 80.8 olarak çıkmıştır(136).

Gelir durumu ile spora ilgi arasındaki farklılık tablo 42'de gösterilmiştir.

(135) Harmandar, a.g.e., s.65.

(136) Çalık, a.g.e., s.91.

TABLO 42 : Gelir Durumu İle Spora İlgisi Arasındaki Farklılık :

Gelir Düzeyi	Cevap Kategorileri		Sıra Toplamı
	Evet	Hayır	
Çok Düşük	43 % 80.0	11 % 20.0	54
Düşük	117 % 92.5	10 % 7.5	127
Orta	218 % 94.3	14 % 5.7	232
İyi	73 % 90.9	8 % 9.1	81
Yüksek	5 % 83.3	1 % 16.7	6
Kolon Toplamı	456	44	500

$$X^2 = 11.934 \quad Sd = 4 \quad p < .05$$

Deneklerin gelir düzeyi ile spora ilgi arasındaki farklılığın araştırılmasında kullanılan X^2 testi sonunda $X^2 = 11.934$ bulunmuştur. 4 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 9.49 dur. Buna göre, bulunan kay kare tablo değerinden büyük olduğu için gelir düzeyi ile spora ilgi arasında anlamlı bir fark vardır. Dolayısıyla "Hipotez 5" kabul edilmiştir.

Tablo 42'den anlaşılacağı gibi gelir düzeyi düşük deneklerin % 43'ü spora ilgi duyarken gelir düzeyleri iyi olan deneklerin % 90.9'u spora ilgi duymaktadır.

Uşak ilinde yapılan araştırmada gelir düzeyi düşük deneklerin % 83.8'i gelir düzeyi iyi olan deneklerin % 79.2'si spora ilgi duydukları ortaya çıkmıştır(137).

Trabzon'da yapılan araştırmada orta gelir grubunun % 84.7'si ile spora ilgi duyduğu ortaya çıkarılmıştır(138).

Samsun ilinde yapılan araştırmada ise orta gelir grubunun % 90 ile spora ilgi duyduğu anlaşılmıştır(139).

(137) Harmandar, a.g.e., s.66.

(138) Çalık, a.g.e., s.93.

(139) Gündoğan, a.g.e., s.170.

Meslekler ile Spora ilgi arasındaki ilişki tablo 43'de gösterilmiştir.

TABLO 43 : Meslekler İle Spora İlgisi Arasındaki Farklılık

Meslek Grupları	Cevap Kategorileri		Sıra Toplamı
	Evet	Hayır	
Ev Hanımı	25 % 67.5	12 % 32.5	37
Serbest Meslek	32 % 86.9	5 % 13.1	37
Emekli	18 % 95.2	1 % 4.8	19
İşçi	66 % 91.7	6 % 8.3	72
Çiftçi	24 % 80.0	6 % 20.0	30
Tüccar, esnaf, sanayici	32 % 89.2	4 % 10.8	36
Memur	163 % 97.0	6 % 3.0	169
Öğrenci	94 % 97.0	3 % 3.0	97
Diğer	2 % 66.6	1 % 33.4	3
Kolon Toplamı	456	44	500

$$X^2 = 44.063 \quad Sd = 8 \quad P < .05$$

Ankete katılan deneklerin meslekleri ile spora ilgi arasındaki farklılığın araştırılmasında X^2 testi kullanılmıştır. Bulunan kay kare değeri 44.063 dür. 8 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 15.51 dir. Buna göre key kare tablo değerinden büyüktür. Dolayısıyla, meslekler ile spora ilgi arasındaki farklı anlamlı olup "Hipotez 6" kabul edilmiştir.

İşçilerin % 91.7 ile spora ilgi duymaları spor tesis politikalarının ilde yaygınlaştırılması çalışmalarıyla düz orantılıdır. En fazla ilginin öğrenci ve memurlarda % 97 ile gerçekleşmesi spor tesis yapım politikaları yönünden dikkate şayandır.

İlde tüm meslek grupları % 66.6'nın üzerinde kalması ilde spor potansiyelinin iyi bir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Uşak ilinde yapılan araştırmada öğrencilerin oranı % 92.1, memurların oranı % 84.4, işçilerin oranı ise % 85.7 çıkmıştır(140).

Trabzon'da yapılan araştırmada öğrencilerin spora ilgisi % 96.1, memurların oranı % 96.6, işçilerin ise % 55.1 olarak çıkmıştır(141).

Spora ilgi duymayan denekler tablo 44'te gösterilmiştir.

TABLO 44 : Medeni Durum İle Spora İlgili Duymayıp Gerekçeleri Arasındaki Farklılık

Cevap Kategorileri Medeni Durumu	Boş vaktim yok	Boş vaktimi spor dışı işlerle geçirmekteyim	Rahatsızlığım sebebiyle spor yapamıyorum	Spora eskiden beri	Diğer	Sıra toplamı
Evli	16 % 55.2	4 % 13.7	4 % 13.7	3 % 10.4	2 % 7.0	29
Bekar	3 % 43.0	2 % 28.5	- % 28.5	2	-	7
Dul	4 % 50.0	2 % 25.0	1 % 12.5	1 % 12.5	-	8
Kolon Toplamı	23	8	5	6	2	44

$$X^2 = 4.4734 \quad Sd = 8 \quad p > .05$$

Yapılan işlem sonucunda $X^2=4.4734$ bulunmuştur. 8 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 15.51 dir. Buna göre, bulunan kay kare değeri tablo değerinden küçüktür. Bundan dolayı medeni durum ile spora ilgi duymayıp nedenleri arasında anlamlı bir fark olmadığından "Hipotez 7" reddedilmiştir.

Evli deneklerin % 55.2'si boş vakitleri olmadığını beyan ederek spora ilgi duymayıp gerekçelerini izale etmişler, bekar deneklerin % 28.5'i spora eskiden beri ilgi duymadığını söylemişlerdir. Dul deneklerin % 50'sinin "boş vaktim yok" demeleri spora bakış açılarının ne kadar değişken olduğunu göstermektedir.

(140) Harmandar, a.g.e., s.67.

(141) Çalık, a.g.e., s.92.

4.4. DENEKLERİN SPORA YAKINLIK DÜZEYLERİ

TABLO 45 : Deneklerin Spora Yakınlık Düzeyleri

Spora Yakınlık Düzeyi	Sayı	Oran %
İyi bir izleyiciyim	294	64.5
Sağlık için spor yapmaktayım	96	21.0
Amatör lisanslı sporcuym	42	9.2
Diğer	24	5.3
TOPLAM	456	100

Deneklerin spora yakınlık düzeyleri % 64.5 ile "iyi bir izleyiciyim", % 21 ile "sağlık için spor yapmaktayım", % 9.2 ile amatör lisanslı sporcuym şeklinde ortaya çıkmıştır.

Deneklerin yarısından çoğu iyi bir izleyici konumunda olması dikkat çekicidir. % 35'lik diliminin spora çok yakın bir durumda olması gözlenmiştir.

Trabzon'da yapılan araştırmada "iyi bir izleyiciyim" diyenlerin oranı % 48.8'de, sağlık için spor yapanların oranı % 21'de kalmıştır(142)..

Samsun'da yapılan araştırmada "iyi bir izleyiciyim" diyenlerin oranı % 53.8 olarak bulunmuştur(143).

Spora yakınlık ile eğitim durumları arasındaki ilişkiyi Hipotez 8'in anlamlılığı sınanmış, ilişki tablo 46'da gösterilmiştir.

TABLO 46 : Eğitim Durumları İle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık:

Cevap Kategorileri Eğitim düzeyi	İyi bir izleyiciyim	Sağlık için spor yapmaktayım	Amatör lisanslı sporcuym	Diğer	Sıra toplam
Okur-yazar değilim	9 % 100	-	-	-	0
Okur-yazarım	28 % 100	-	-	-	28
İlkokul Mezunuyum	70 % 75.7	15 % 16.0	5 % 5.3	3 % 3.0	93
Ortaokul mezunuyum	60 % 78.1	5 % 6.4	4 % 5.1	8 % 10.4	77
Lise mezunu	84 % 56.4	37 % 24.8	25 % 16.7	3 % 2.1	149
Lisans Mezunu	39 % 42.0	38 % 40.9	7 % 7.5	9 % 9.6	93
Lisansüstü mezunu	4 % 57.1	1 % 14.3	1 % 14.3	1 % 14.3	7
Kolon Toplamı	294	96	42	24	456

$$X^2 = 96.969 \quad Sd = 18 \quad p > .05$$

(142) Çalık, a.g.e., s.95.

(143) Gündoğan, a.g.e., s.172.

Deneklerin eğitim düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılığın araştırılmasında kullanılan X^2 testi sonunda $X^2=96.969$ bulunmuştur. 18 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 28.87 dir. Buna göre bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı eğitim düzeyi ile spora yakınlık arasında anlamlı bir fark olup, "Hipotez 8" kabul edilmiştir.

Eğitim düzeyleri itibariyle amatör sporcularda % 16.7 ile lise mezunları önde gelmektedir. Onları sırasıyla % 14.3 ile lisansüstü mezunları, takip etmektedir. 3. sırada % 7.5 ile lisans mezunları gelmektedir. İlkokul mezunlarının oranı % 5.3, ortaokul mezunlarının oranı % 5.1dir.

Lise mezunlarının % 40.9 ile sağlık için spor yapmaları yörenin spora potansiyelinin göstergesidir.

Trabzon'da ilkokul mezunları % 79.3 ile iyi bir izleyici konumunda görülmektedir. Aynı araştırmada üniversite mezunu amatör sporcuların oranı % 33.6 olarak çıkmıştır(144).

Uşak'da yapılan araştırmada lisans düzeyinde eğitim görenlerin oranı % 65 olarak çıkmıştır(145).

Deneklerin spora yakınlık düzeyi ile medeni durumları arasındaki farklılık tablo 46'da gösterilmiştir.

TABLO 47 : Medeni Durum İle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık:

Cevap Kategorileri Medeni Durum	İyi bir izleyiciyim	Sağlık için spor yapmaktayım	Amatör Lisanslı sporcuym	Diğer	Sıra Toplam
Evli	240 % 85.4	24 % 8.5	5 % 1.5	13 % 4.6	282
Bekâr	48 % 32.8	50 % 34.2	37 % 25.4	11 % 7.6	146
Dul	6 % 21.4	22 % 78.6	-	-	28
Kolon Toplamı	294	96	42	24	456

$$X^2 = 200.6902 \quad Sd = 6 \quad p > .05$$

(144) Çalık, a.g.e., s.97.

(145) Harmandar, a.g.e., s.70.

Yapılan işler sonucunda $X^2=200.6902$ bulunmuştur. 6 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 12.59 dur. Bulunan kay kare değeri tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı medeni durum ile spora yakınlık düzeyi arasında anlamlı fark görülmüş "Hipotez 9" kabul edilmiştir.

Evli deneklerin % 85.4'ü iyi bir izleyici iken, bekâr denekler % 34.2 si sağlık için spor yapmaktadır. Bekârların % 25.4 ile amatör lisanslı oldukları ortaya çıkarılmıştır.

Trabzon'da yapılan araştırmada bekârlar % 40.7 ile iyi bir izleyici konumunda, % 21.7 ile sağlık için spor yapıyor durumdadır. Aynı araştırmada evliler % 63.3 ile iyi bir izleyicidir(146).

Samsun'da yapılan araştırmada bekarlar % 12.97 ile amatör lisanslı sporcu, evliler ise % 7.17 ile sağlık için spor yaptıklarını söylenmektedir(147).

Uşak'da yapılan araştırmada evliler % 12 ile amatör lisanslı sporcu hüviyetindedir. Aynı araştırmada bekarlar % 23.9 ile Amatör lisanslı sporcu durumundadırlar(148).

Deneklerin gelir durumları ile spora yakınlık düzeyleri arasındaki farklılık tablo 48'de gösterilmiştir.

TABLO 48 : Gelir Durumu İle Spora Yakınlık Düzeyleri Arasındaki Farklılıklar

Cevap Kategorileri	İyi bir izleyiciyim	Sağlık için spor yapıyorum	Amatör lisanslı sporcuym	Diğer	Sıra Toplam
Gelir Durumu					
Çok düşük	37 % 86.2	6 % 13.8	-	-	43
Düşük	83 % 71.4	25 % 21.3	2 % 1.6	7 % 5.7	117
Orta	138 % 63.6	53 % 24.3	18 % 8.1	9 % 4.0	218
İyi	33 % 45.2	11 % 15.0	22 % 30.3	7 % 9.5	73
Yüksek	3 % 60.2	1 % 19.9	-	1 % 19.9	5
Kolon Toplamı	294	96	42	24	456

$$X^2 = 65.5686 \quad Sd = 12 \quad P < .05$$

(146) Çalık, a.g.e., s.96.

(147) Gündoğan, a.g.e., s.173.

(148) Harmandar, a.g.e., s.71.

Ankete katılan deneklerin gelir düzeyleri ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılığın araştırılmasında kullanılan kay kare testi sonucunda $X^2=65.5686$ bulunmuştur. 12 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde tabloda okunan değer 21.03 dür. Buna göre bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı gelir düzeyi ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılık anlamlıdır. Dolayısıyla "Hipotez 10" kabul edilmiştir.

Tablo 49'dan anlaşılacağı gibi gelir seviyesi yükseldikçe deneklerin seyirci konumundan çıkarak spor yaptıklarını tesbit ediyoruz.

Çok düşük gelir grubunda deneklerin % 13.8'i sağlık için spor yapmakta, iyi gelir grubuna dahil deneklerde bu oran % 15'e yükselmektedir. Amatör lisanslı sporcuların % 30.3'ü iyi gelir grubuna dahil olduğu görülmektedir.

Mesleklerle spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılık tablo 49'da gösterilmiştir.

TABLO 49 : Meslekler İle Spora Yakınlık Düzeyi Arasındaki Farklılık

Cevap Kategorisi Meslek Grupları	İyi bir İzleyiciyim	Sağlık için Spor Yapmaktayım	Amatör Lisanslı Sporcuyum	Diğer	Sıra Toplamı
Ev hanımı	24 % 96.1	1 % 3.9	-	-	25
Serbest Meslek	19 % 59.5	7 % 21.8	5 % 15.6	1 % 3.1	32
Emekli	17 % 95.2	1 % 4.8	-	-	18
İşçi	49 % 74.6	2 % 3.0	6 % 9.0	9 % 13.4	66
Çiftçi	23 % 96.1	1 % 3.9	-	-	24
Tüccar, Esnaf, Sanayici	30 % 94.3	2 % 5.7	-	-	32
Memur	109 % 67.0	31 % 19.0	10 % 6.0	13 % 8.0	163
Öğrenci	23 % 24.5	51 % 54.3	20 % 21.2	-	94
Diğer	-	-	1 % 50.0	1 % 50.0	2
Kolon Toplam	294	96	42	24	456

$$X^2 = 233.5298 \quad Sd = 24 \quad p < .05$$

Yapılan işlem sonucunda $X^2=233.5298$ çıkmıştır. 24 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 36.42 dir. Buna göre, bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı meslekler ile spora yakınlık düzeyi arasındaki farklılık anlamlı olup, "Hipotez 11"de kabul edilmiştir.

Tablo 49'dan anlaşılacağı gibi öğrencilerin % 21.2 ile sportif etkinliklere seyirci olmaktan ziyade aktif olarak katıldıklarını görüyoruz. Ayrıca % 96.1 ile ev hanımları iyi bir izleyici konumundadır.

Samsun'da yapılan araştırmada öğrencilerin % 10'92 ile Amatör lisanslı spor yapmaları tesbit edilmiştir(149).

Trabzon'da yapılan araştırmada öğrencilerin oranı Amatör Lisanslı sporcu olarak % 34.9 olarak çıkmıştır(150).

Uşak ilinde yapılan araştırmada öğrencilerin amatör lisanslı sporcu olma oranı % 27.6 ile serbest meslek mensuplarıyla aynı oranda çıkmıştır(151).

Mesleklerin iş yoğunluğu spora ilgi düzeyini aşağılara doğru çektiği gözlenmiştir.

4.5. DENEKLERİN SPORDA BAŞARI DÜZEYLERİ

Anketimizin 4. sorusunu "Yaptığınız spor ve sporlarda başarılarınız var mı?" şeklinde idi. Deneklerin buna verdikleri cevaplar tablo 50'de gösterilmiştir.

TABLO 50 : Deneklerin Sporda Başarı Durumu:

Başarı Durumu	Sayı	Oran %
Var	62	12.4
Yok	438	87.6
TOPLAM	500	100

Deneklerin sporda başarı oranının % 12.4 olarak ortaya çıktığını görüyoruz. İlin özellikleri itibariyle başarı kayda değer bir durumu arzetmiştir.

(149) Gündoğan, a.g.e., s.176.

(150) Çalık, a.g.e., s.98.

(151) Harmandar, a.g.e., s.72.

Trabzon'da deneklerin başarısı % 1.1 olarak ortaya çıkmıştır(152).

Uşak'ta deneklerin sporda başarısı % 18.3 olarak çıkmıştır(153).

Samsun'da ise sporda başarı oranı % 18 çıkmıştır(154).

Deneklere 4. sorunun diğer kısmında sorduğumuz "Sporda başarılarınız nelerdir?" sorusuna denekler tablo 51'de görüldüğü gibi cevaplar vermişlerdir.

TABLO 51 : Deneklerin Sporda Başarı Seviyesi

Başarı Derecesi	Sayı	Oran %
Milli sporculuk seviyesine yükseldim	3	4.8
Türkiye'de ilk üç dereceye girdim	4	6.4
Bölgemizde ilk üç dereceye girdim	9	14.5
İlimizde ilk üç dereceye girdim	8	12.9
Okul ve özel turnuvalarda	8	12.9
Diğer	30	48.5
Toplam	62	100

Deneklerin % 4.8'i milli sporculuk seviyesine yükseldiğini beyan etmiş, % 6.4'ü Türkiye'de ilk üç dereceye girdiğini söylemiş, % 14.5'i bölgede ilk üç dereceye girdiğini söylemiştir.

Cinsiyet ile sporda başarı arasındaki farklılıklar tablo 52'de gösterilmiştir.

TABLO 52 : Cinsiyet ile Sporda Başarı Arasındaki Farklılık

Cinsiyet	Cevap Kategorileri		Sıra Toplamı
	Evet	Hayır	
Erkek	44 % 12.0	319 % 88.0	363
Bayan	18 % 13.1	119 % 86.9	137
Kolon Toplamı	62	438	500

$$X^2 = 0.1027 \quad Sd = 1 \quad p < .05$$

(152) Çalık, a.g.e., s.122.

(153) Harmandar, a.g.e., s.73.

(154) Gündoğan, a.g.e, s.189.

Erkek ve bayan deneklerin spordaki başarılarını belirleyen işlem sonucunda kay kare değeri 0.1027 bulunmuştur. 1 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde kay kare dağılım değerleri tabloda okunan 3.84 dür. Dolayısıyla bulunan kay kare tablo değerinden küçük çıkmış olup, "Hipotez 12" reddedilmiştir.

Kitle tesis politikalarının oluşturulmasında bayanlara yönelik çalışmalara daha fazla ağırlık verilmesi hususu dikkatleri çekmiştir. Kayseri ilinde öncelikli spor tesisleri yapımı cihetine gidilmesi gerekmektedir. Bilhassa spor salonlarının yapılarak hizmete açılması kitlelerin spora çekilmesi açısından önem arz etmektedir.

Eğitim durumu ile sporda başarı arasındaki farklılık tablo 53'de gösterilmiştir.

TABLO 53 : Eğitim Durumu ile Sporda Başarı Arasındaki Farklılık

Eğitim Düzeyi	Cevap Kategorileri		Sıra Toplamı
	Evet	Hayır	
Okur-yazar değilim	-	13 % 100	13
Okur-yazarım	-	36 % 100	36
İlkokul mezunu	8 % 7.0	102 % 93.0	110
Ortaokul mezunu	12 % 14.2	72 % 85.8	84
Lise Mezunu	27 % 17.5	127 % 82.5	154
Lisans mezunu	14 % 14.6	82 % 85.4	96
Lisansüstü Mezunu	1 % 13.8	6 % 86.2	7
Kolon Toplamı	62	438	500

$$X^2 = 14.0455 \quad Sd = 6 \quad p < .05$$

Yapılan işlem sonucunda $X^2 = 14.0455$ bulunmuştur. 6 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 12.59 dur. Buna göre bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Dolayısıyla eğitim durumu ile sporda başarı arasındaki farklılık anlamlı olup Hipotez 13 kabul edilmiştir.

Tablo 52'den anlaşılacağı üzere eğitim seviyesi yükseldikçe spora ilgi fazlalaşmış, spora aktif bir şekilde katılma görülmüştür.

4.6. DENEKLERİN YÖRE-TEŞİS-SPOR İLİŞKİSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yörede sporun gereği gibi yeterli ölçüde yapıлып yapılmadığı sorulmuş, cevaplayıcılar tablo 53'de görülen karşılıkları vermişlerdir.

TABLO 54 : Yörede Sporun Gereği Gibi Yapılamama Gerekçeleri

Gerekçeler	Sayı	Oran %
Maddi imkânsızlık	198	39.6
İstenilen Tesisin Bulunmaması	194	38.9
Ailevi Sebepler	62	12.4
Diğer sebepler	46	9.1
TOPLAM	500	100

Deneklere anketimizin 5. sorusunda yörenizde sporun gereği bir biçimde yapılmayıp gerekçeleri soruldu. Deneklerin % 39.6'sı maddi imkânsızlığa, % 38.9'ü istenilen tesisin bulunmamasını, % 12.4'ü ailevi sebepleri, % 9.1'i ise diğer sebepleri gerekçe göstermiştir.

Araştırmamızda çok düşük gelir grubu % 86.2 ile izleyici konumunda olması maddi imkânsızlıkla paralellik arz etmektedir.

Spora gönüllü katılma, büyük ölçüde ekonomik durumun iyi olmasından dolayı kazanılan boş zamanlarını değerlendirme ile ortaya çıkmaktadır(155)

Sporda başarıyı etkileyen yöresel faktörler tablo 55'de gösterilmiştir.

TABLO 55 : Sporda Başarıyı Sağlayan Yöresel Faktörler

Faktörler	Sayı	Oran %
Gelenekler	153	31.2
Yöre insanının vücut ve güç yapısı	97	19.4
Sayı ve kalite olarak yeterli tesisler	144	28.6
Başarılı idareciler	27	5.4
Fikrim yok	26	5.2
Diğer	53	10.2
TOPLAM	500	100

Deneklere yörenizde sporda başarıyı etkileyen faktörler nelerdir? diye sorulduğunda % 31.2'si geleneklerin etkili olduğunu, % 28.6'sı sayı ve kalite olarak tesislerin yeterli bulunduğunu, % 10.2'si diğer faktörleri, % 5.4'ü başarılı yöneticileri, % 5.2'si ise fikir beyan etmemişlerdir.

İlde Kayseri Spor'un başarılı bir performans göstermesi yörede spor olgusuna bakışı olumlu bir şekilde etkilemektedir.

Yöre doğumlu Milli Güreşçi Mehmet Biçici ve diğerleri gibi sporcuların aldığı dereceler geleneksel sporumuz olan güreşe ilgiyi artırdığı gözlenmiştir.

Antropometrik özellikleri dolayısıyla bilhassa Güreş'te önemli bir potansiyelin olduğu farkedilmiştir.

Türkiye'de coğrafi bölgelere göre iller arası Somatotip dağılımlarında Kayseri bölgesi iller sıralamasında güreş ve judo'da 7, futbolda 10, voleybol ve basketbol, atletizm ve yüzme'de 11, cimnastik ve boks'da 15, halter'de 17. sırada yer almaktadır(156).

Yöre insanının vücut ve güç yapısı itibariyle öncelik arzeden sporlara yönlendirilmesi için iyi bir potansiyeli vardır.

Kayseri'deki spor tesislerinin yeterliliğine ilişkin yapılan değerlendirme tablo 56'da gösterilmiştir.

TABLO 56 : Spor Tesislerinin Yeterliliğine İlişkin Değerlendirme

Cevap kategorileri	Sayı	Oran %
Evet, yeterli	38	7.6
Kısmen yeterli	195	39.0
Hayır, yetersiz	267	53.4
TOPLAM	500	100

Deneklerin spor tesislerinin yeterli olup olmadığına verdikleri cevaplar; % 7.6 ile yetersiz, % 39 ile kısmen yeterli, % 93.4 ile hayır yetersizdir. Deneklerin tesisleri % 92.4 gibi bir oranla yeterli görmeyişi ilde spor tesis politikalarının tekrar gözden geçirilmesi gerektiği

(156) Çetin Gürses-Pervin Olgun, Sportif Yetenek Araştırması Metodu, T.S.V. Yayınları, İstanbul, s.164.

hususunu hatırlatmaktadır. İlin spora karşı ilgi ve sevgisinin yüksek olmasına rağmen, tesisler yönünden kitlelerin spora kanalize edilmesi pek mümkün gözükmemektedir.

Trabzon'da yapılan araştırmada % 20.2 ile spor tesisleri yeterli bulunmuştur(157).

Samsun'daki araştırmada spor tesisleri % 43.67 ile yeterli bulunmuştur(158).

Uşak'taki araştırmada spor tesisleri % 10.9 ile yeterli bulunmuştur(159).

Zonguldak'taki araştırmada spor tesisleri % 77.3 ile yetersiz bulunmuştur(160).

Kıyasladığımız illerde de spor tesisleri sayı ve vasıfları itibarıyla yeterli görülmemektedir. Bu itibarla yörenin tesis politikalarında olumlu gelişmeler yapılabilmesi için kalkınma planlarını yeniden gözden geçirilmesi gereklidir.

İhtiyaç duyulan yörelere millet devlet işbirliği ile spor tesisleri yapılması cihetine gidilmelidir.

Kayseri'de deneklere yatkın olduğu branşlar sorulduğunda verilen cevaplar tablo 57'de gösterilmiştir.

(157) Çalık, a.g.e., s.105.

(158) Gündoğan, a.g.e., s.199.

(159) Harmandar, a.g.e., s.77.

(160) Kubilay Çimen, Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları, Zonguldak İli Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992, s.170.

TABLO 57 : Yöre insanının Yatkın Olduğu Sporlar

Branşlar	Sayı	Oran %
Belirtmeyenler	7	1.4
Atıcılık	-	-
Atletizm	5	1.0
Basketbol	78	15.6
Binicilik	-	-
Bisiklet	-	-
Boks	10	2.0
Cimnastik	5	1.0
Dağcılık	-	-
Eskrim	-	-
Futbol	191	38.2
Güreş	69	13.8
Halter	-	-
Hentbol	8	1.6
Judo	3	0.6
Karate	9	1.8
Kayak	6	1.2
Masa Tenisi	32	6.4
Okçuluk	2	0.4
Teakwondo	21	4.2
Tenis	-	-
Voleybol	36	7.2
Yüzme	18	3.6
Toplam	500	100

Deneklere göre insanının beden yapısı ve gelenekler itibariyle yatkın olduğu spor branşı sorulduğunda, % 38.2'si futbol, % 15.6'si basketbol, % 13.8'i güreş, % 7.2'si voleybol diye cevap vermişlerdir.

Futbol branşından sonra basketbol branşının gelmesi hem okullarda, hem de ülkede yaygın olması sebep gösterilebilir. Güreş sporunun yörede hâla daha potansiyel teşkil ettiğini tesbit etmiş bulunuyoruz. Masa Tenisi ve Teakwondo'da gelişmeler dikkat çekici bulunmuştur.

Samsun'da yapılan araştırmada futbol % 59.4, güreş % 28.5 olarak çıkmıştır(161).

Uşak'ta yapılan araştırmada futbol % 55.4, binicilik % 9.4, Basketbol % 9.1 olarak çıkmıştır(162).

(161) Gündoğan, a.g.e., s.205.

(162) Harmandar, a.g.e., s.78.

Trabzon'da yapılan araştırmada futbol % 86.8, güreş 2.6, Hentbol % 1.1 olarak çıkmıştır(163).

Zonguldak'daki araştırmada futbol % 70.7 olarak çıkmıştır (164).

Spora duyulan ilgi ile spor tesislerinin sayı ve vasıflarının yetersizliği arasındaki farklılık tablo 58'de gösterilmiştir.

TABLO 58 : Spora İlgi İle Spor Tesislerinin Sayı ve Vasıflarının Yeterliliği Arasındaki Farklılık

Spore ilgi	Cevap kategorileri			Sıra Toplam
	Evet	Kısmen	Hayır	
Duyanlar	33 % 7.2	179 % 39.1	244 % 53.7	456
Duymayan	5 % 11.3	16 % 36.3	23 % 52.4	44
Kolon Toplamı	38 % 7.6	195 % 39.0	267 % 53.4	500

$$X^2 = 1.007 \quad Sd = 2 \quad p > .05$$

Deneklerin spora ilgi ile spor tesislerinin sayı ve vasıfları itibariyle yeterliliği arasındaki farklılığın araştırılmasında kullanılan X^2 testi sonunda $X^2 = 1.007$ bulunmuştur. 2 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 5.99 dır. Buna göre, bulunan kay kare tablo değerinden küçüktür. Dolayısıyla spora ilgi ile spor tesislerinin sayı ve yeterliliği arasında anlamlı bir fark olmayıp "Hipotez 14" reddedilmiştir.

Spora ilgi duyanların % 53.7'si spor tesislerini yetersiz bulurken, spora ilgi duymayan deneklerin % 52.4' spor tesislerini yetersiz görmüştür. Rakamların çok yakın olması tesis politikalarının gözden geçirilmesi için kayda değer bulunmuştur.

Uşak'ta spora ilgi duyanların % 55.4' spor tesislerini yetersiz bulmuşlardır(165).

Trabzon'da spora ilgi duyanların % 81.2'si spor tesislerini yetersiz bulmuştur(166).

(163) alık, a.g.e., s.111.

(164) imen, a.g.e., s.174.

(165) Harmandar, a.g.e., s.79.

(166) alık, a.g.e., s.109.

Samsun'da spora ilgi duyanların % 55'i spor tesislerini yetersiz bulmuştur(167).

Deneklerin eğitim durumları ile spor tesislerinin sayı ve vasıflarının yeterliliği arasındaki farklılık tablo 59'da gösterilmiştir.

TABLO 59 : Deneklerin Eğitim Durumları İle Spor Tesislerinin Sayı ve Vasıflarının Yeterliliği Arasındaki Farklılık

Eğitim Düzeyi \ Cevap Kategorileri	Evet Yeterli	Kısmen Yeterli	Hayır Yetersiz	Sıra Toplamı
Okur-yazar değilim	3 % 23.0	2 % 15.3	8 % 61.7	13
Okur-yazarım	8 % 22.2	11 % 30.5	17 % 47.3	36
İlkokul mezunuyum	19 % 17.3	56 % 51.0	35 % 31.7	110
Ortaokul mezunuyum	4 % 4.7	36 % 42.9	44 % 52.4	84
Lise mezunuyum	2 % 1.2	50 % 32.4	102 % 66.4	154
Lisans mezunuyum	2 % 2.0	40 % 41.6	54 % 56.4	96
Lisansüstü mezunuyum	-	-	7 % 100	7
Kolon Toplamı	38 % 7.6	195 % 39.0	267 % 53.4	500

$$X^2 = 70.2789 \quad Sd = 12 \quad p < .05$$

Yapılan işlem sonucunda $X^2=70.2789$ bulunmuştur. 12 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 21.03'dür. Buna göre, bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı eğitim düzeyi ile spor tesislerinin sayı ve vasıfları itibariyle arasındaki farklılık anlamlı olup, "Hipotez 15" kabul edilmiştir.

Eğitim seviyesi yükseldikçe mevcut spor potansiyeli farkedilmekte olduğu tesbit edilmiştir.

Uşak'ta yapılan araştırmada lisans düzeyinde eğitim alanların % 56.5'i, lisansüstü eğitim alanlarını % 60' i tesislerin yetersizliğini farkettileri görülmüştür(168).

Trabzon'da araştırmada lisans düzeyinde eğitim alanların % 78.1'i spor tesislerinin yetersizliğini söylemişlerdir(169).

(168) Harmandar, a.g.e., s.80.

(169) Çalık, a.g.e., s.107.

Yörede tesisi yapılması istenen spor branşlarının dağılımı tablo 60'da gösterilmiştir.

TABLO 60 : Tesisi Yapılması İstlenen Spor Branşları Dağılımı

Branşlar	Sayı	Oran %
Belirtmeyenler	8	1.6
Atıcılık	1	0.2
Atletizm	6	1.2
Basketbol	82	16.4
Binicilik	1	0.2
Bisiklet	1	0.2
Boks	4	0.8
Cimnastik	6	1.2
Dağcılık	1	0.2
Eskrim	1	0.2
Futbol	193	38.6
Güreş	62	12.4
Halter	1	0.2
Hentbol	6	1.2
Judo	4	0.8
Karate	10	2.0
Kayak	8	1.6
Masa Tenisi	26	5.2
Okçuluk	1	0.2
Teakwondo	12	2.4
Tenis	3	0.6
Voleybol	41	8.2
Yüzme	22	4.4
Toplam	500	100

Yörede yapılması istenen tesislerin başında ilk sırayı % 38.6 ile futbol almaktadır. Daha sonra % 16.4 ile basketbol gelmektedir. Daha sonra ise % 12.4 ile güreş tesisleri istenmektedir. Yörede 1 yüzme havuzu olması nedeniyle yüzme sporuna ilgi daha fazla olmaktadır.

Uşak'ta yapılan araştırmada ilk sırayı % 25.4 ile futbol almıştır. İkinci sırayı ise % 16 ile yüzme, üçüncü sırayı ise % 15.1 ile basketbol almıştır(170).

Trabzon'da ise ilk sırayı % 51.5 ile futbol, % 11.6 ile yüzme, % 6.7 ile basketbol ile atletizm almışlardır(171).

(170) Harmandar, a.g.e., s.81.

(171) Çalık, a.g.e., s.113-114.

Samsun'da yapılan araştırmada ilk sırayı % 46 ile futbol almıştır. Onu sırasıyla % 13 ile yüzme, % 11.67 ile basketbol tesisi izlemiştir(172).

4.7. DENEKLERİN ÇOCUKLARINI SPORA YÖNLENDİRMELERİNE DAİR GÖRÜŞLERİ

Ülkemiz genç bir nüfusa sahiptir. Nüfusumuzun önemli bir kısmını 0-25 yaş arasındaki çocuk ve gençler meydana getirmektedir 12-24 yaş kesimi ise toplam nüfusumuzun yüzde 27'sine tekabül etmektedir(173).

Kalkınmakta olan ülkemizin spora da önem vermesi helede çocukların spor alışkanlığı kazanmalarının zeminini hazırlaması beklenen bir davranıştır.

Araştırmamızda deneklere "Çocuklarınızı ileride spora yöneltmeyi düşünüyor musunuz? diye sorduk. Aldığımız cevaplar tablo 61'de gösterilmiştir.

TABLO 61 : Deneklerin Çocuklarını Spora Yönlendirme İstekleri

Cevap Kategorileri	Sayı	Oran %
Evet	472	95.2
Hayır	28	4.8

Araştırmamızda deneklerin % 95.2'si çocuklarını spora yöneltmek istediğini beyan etmiştir. Spora ilgi göstermeyen denekler göz önüne alındığında çıkan rakam ilin spora verdiği önemi göstermektedir.

Trabzon'da yapılan araştırmada spora yönelmeyi düşününlerin oranı % 94.4 çıkmıştır(174).

Samsun'daki araştırmada spora yöneltmeyi düşünenlerin oranı % 96.33 çıkmıştır(175).

(172) Gündoğan, a.g.e., s.207-208.

(173) Tevfik Sarpkaya, Türkiye'de Gençlikle İlgili Rapor, Tercüman Gazetesi, 8.6.1992, s.13.

(174) Çalık, a.g.e., s.116.

(175) Gündoğan, a.g.e., s.216.

Zonguldak'daki araştırmada bu oran % 96.2 olarak çıkmıştır(176)

Uşak'da yapılan araştırmada spora yöneltmeyi düşünenlerin oranı % 92.6 çıkmıştır(177).

Deneklere "ocuğunuzu hangi spor branşına yönlendirmeyi düşünüyorsunuz?" diye sorulduğunda alınan cevaplar tablo 62'de gösterilmiştir.

TABLO 62 : Çocukların Yönlendirilebileceği Spor Dallarını

Branşlar	Sayı	Oran %
Belirtmeyenler	28	5.6
Atıcılık	1	0.2
Atletizm	3	0.6
Basketbol	80	16.0
Binicilik	1	0.2
Bisiklet	-	-
Boks	6	1.2
Cimnastik	8	1.6
Dağcılık	-	-
Eskrim	-	-
Futbol	198	39.6
Güreş	39	7.8
Halter	-	-
Hentbol	9	1.8
Judo	6	1.2
Karate	14	2.8
Kayak	13	2.6
Masa Tenisi	21	4.2
Okçuluk	-	-
Teakwondo	10	2.0
Tenis	2	0.4
Voleybol	38	7.6
Yüzme	23	4.6
Toplam	500	100

Çocukların yönlendirilebileceği spor dallarında ilk sırayı % 39.6 ile futbol almıştır. Daha sonra sırasıyla % 16 ile basketbol, % 7.8 ile güreş, % 7.6 ile voleybol gelmiştir.

Trabzon'da yapılan araştırmada denekler % 45 ile futbola çocuklarını yönlendirmek istemektedirler. Daha sonra % 12 ile yüzme ile % 8.3 basketbol gelmektedir(178).

(176) imen, a.g.e., s.177.

(177) Harmandar, a.g.e., s.82

(178) alık, a.g.e., s.120.

Uşak'da yapılan araştırmada futbol % 47.1 ile birinci, basketbol % 15.4 ile ikinci, Voleybol % 11.4 ile üçüncü sırada yer almıştır(179).

Cinsiyet ile çocukları spora yönlendirme arasındaki farklılık tablo 63'de gösterilmiştir.

TABLO 63 : Cinsiyet İle Spora Yönlendirme Arasındaki Farklılık:

Cinsiyet \ Cevap Kategorileri	Evet	Hayır	Sıra Toplamı
Erkek	354 % 98.0	9 % 2.0	363
Kadın	118 % 86.2	13 % 13.8	137
Kolon Toplamı	472 % 95.2	28 % 4.8	500

$$X^2 = 21.5829 \quad Sd = 1 \quad p > .05$$

Deneklerin cinsiyetleri ile çocuklarını spora yönlendirme arasındaki farklılığın araştırılmasında kullanılan X^2 testinde $X^2 = 21.5829$ bulunmuştur. 1 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 3.84 dür. Buna göre bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Bundan dolayı, cinsiyet ile çocukları spora yönlendirme arasında anlamlı bir fark vardır. Dolayısıyla "Hipotez 16" kabul edilmiştir.

Kayseri ilinde okullaşma oranı yüksek olup, bilhassa okul çağında çocukların spora yönlendirilmesi spor alt yapısının tamamlanmasıyla mümkün olduğu görülmüştür.

Deneklerin medeni durumu ile çocuklarını spora yönlendirme arasındaki farklılık tablo 64'de gösterilmiştir.

TABLO 64 : Medeni Durum İle Spora Yönlendirme Arasındaki Farklılık

Medeni Durumu \ Cevap kategorisi	Evet	Hayır	Sıra Toplamı
Bekâr	146 % 96.1	7 % 3.9	153
Evli	292 % 94.3	19 % 5.7	311
Dul	34 % 95.2	2 % 4.8	36
Kolon Toplam	472	28	500

$$X^2 = 0.4718 \quad Sd = 2 \quad p < .05$$

Yapılan işlem sonucunda X^2 değeri 0.4718 bulunmuştur. 2 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde okunan tablo değeri 5.90 dir. Buna göre bulunan kay kare tablo değerinden küçüktür. Dolayısıyla medeni durumu ile çocukları spora yönlendirme arasında farklılık yoktur dolayısıyla "Hipotez 17" reddedilmiştir.

Bekâr denekler % 96.1 ile çocuklarını spora yönlendirme istekleri ülke açısından önemli bir durum ortaya çıkarmaktadır. Dul deneklerde oran % 95.2 iken evlerde bu oran % 94.3'tür. Spor açısından iyimser bir tablo arzeden bu durum kitle spor teşvik politikalarının oluşturulmasında gözönünde bulundurulmalıdır.

Deneklerin çocuklarını spora yönlendirmek istememeleri tablo 65'de gösterilmiştir.

TABLO 65 : Deneklerin Çocuklarını Spora Yönlendirmek İstememe Gerekçeleri

Gerekçeler	Sayı	Oran %
Maddi imkânsızlık	9	32.1
Derslerini etkiler	11	39.3
İstikbal endişesi	5	17.8
Boş vakitleri spordışı faaliyetlerle geçirsin	1	3.5
Cevapsız	2	7.3
TOPLAM	28	100

4.8. DENEKLERİN YÖREDE DEVLETİN SPORA VERDİĞİ ÖNEME DAİR GÖRÜŞLERİ

Deneklere sizce "Türkiye'de spora gereken önem veriliyor mu?" sorusu yönelttiğimizde aldığımız cevaplar; % 19.2'si gereken önem veriliyor. % 23.4'ü kısmen önem veriliyor, % 57.4'ü ise hayır önem verilmiyor şeklinde çıkmıştır.

Durum tablo 66'da gösterilmiştir.

TABLO 66 : Yörede Devletin Spora Verdiği Öneme Dair Görüşlerin Dağılımı

Cevap kategorileri	Sayı	Oran %
Evet veriyor	96	19.2
Kısmen veriyor	117	23.4
Hayır vermiyor	287	57.4
TOPLAM	500	100

Uşak'ta yapılan araştırmada devlet spora gereken önem vermiyor diyenlerin oranı 42.3 olarak çıkmıştır(180).

Zonguldak'da yapılan araştırmada % 76.6 oranında önem verilmediği ortaya çıkmıştır(181).

Samsun ilinde yapılan araştırmada Türkiye'de spora gereken önem verilmiyor diyenler % 71'dir(182).

Trabzon ilinde yapılan araştırmada % 74.3 oranında devletin spora önem vermediği görüşü çıkmıştır(183).

Ülkede spor politikaları oluştururken uzmanların görüşlerine, yöre insanların görüşlerine uyulması halinde daha sağlıklı tesis yapım politikaları oluşturulur. Kitlelerin kollektif alt şuurlarının da Türkiye'de spora gereken önem verilmiyor düşüncesi hakimdir. Daha doğrusu belli spor branşlarında yoğunlaşmaya gidildiği, diğer branşlara gereken önem verilmediği düşüncesi kitleleri etkiliyor. Bunun için sporu sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın motor gücü olarak düşünerek hareket etmeliyiz.

(180) Harmandar, a.g.e., s.86.

(181) Çimen, a.g.e., s.179.

(182) Gündoğan, a.g.e., s.222.

(183) Çalık, a.g.e., s.125.

Eğitim kurumları ile yörede devletin spora verdiği öneme dair görüşler arasındaki farklılık tablo 67’de gösterilmiştir.

TABLO 67 : Eğitim Durumları İle Yörede Devletin Spora Verdiği neme Dair

		Görüşlerin Dağılımı			
Eğitim Düzeyi	Cevap kategorisi	Evet	Kismen	Hayır	Sıra Toplam
Okur-yazar değilim		4 % 30.7	4 % 30.7	5 % 38.6	13
Okur-yazar		16 % 44.4	12 % 33.3	8 % 22.3	36
İlkokul mezunu		54 % 49.2	43 % 39.0	13 % 11.8	110
Ortaokul mezunu		16 % 19.0	79 % 46.5	29 % 34.5	84
Lise mezunu		4 % 2.5	10 % 6.4	140 % 91.1	154
Lisans mezunu		2 % 2.0	8 % 8.0	86 % 90.0	96
Lisans st mezunu		- % 14.0	1 % 86.0	6	7
Kolon Toplamı		96	117	287	500

$$X^2 = 267.1438 \quad Sd = 12 \quad p < .05$$

Ankete katılan deneklerin eğitim düzeyleri ile Türkiye’de spora gereken önemin verilir verilmediği arasındaki farklılığın araştırılmasında kay kare testi kullanılmıştır. İşlem sonucunda $X^2=267.1483$ bulunmuştur. 12 Serbestlik derecesinde .05 anlamlılık düzeyinde tablo değer 21.03 dr. Buna göre bulunan kay kare tablo değerinden büyüktür. Dolayısıyla eğitim durumlarına göre devletin spora verdiği öneme dair görüşler farklılaşmaktadır. Bunun için “Hipotez 18” kabul edilmiştir.

Tablo 67’de görüleceği gibi eğitim seviyesi yükseldikçe uygulanan spor politikalarında memnuniyetsizliğin arttığı ortaya çıkmıştır. Lise mezunlarının memnuniyetsizliği % 91.1 iken lisans düzeyinde eğitim görenlerin memnuniyetsizliği % 90’da kalmıştır. Lisans st eğitim görenlerin oranı ise % 86 olarak çıkmıştır.

Uşak’da yapılan benzer uygulamada lise mezunları % 37.1, yüksek okul mezunları % 60.9 ve lisans üstü mezunları % 80 oranında memnuniyetsizlik ifade etmişlerdir(184).

(184) Harmandar, a.g.e., s.87.

Samsun'daki araştırmada ilkokul mezunları % 13.67, ortaokul mezunları % 15.33, lise mezunları % 27.33, yüksekokul mezunları ise % 14.67 oranında spora önem verilmediğini söylemişlerdir(185).

Trabzon'daki araştırmada ilkokul mezunları % 61, orta okul mezunları % 69.7, lise mezunları % 71.6, niversite mezunları % 87 çıkmıştır(186).

(185) Gündoğan, a.g.e., s.224.

(186) alık, a.g.e., s.119.

SONUÇ

Tarih boyunca Türkler spora önem vermişlerdir. "Türk gibi kuvvetli" sözünü tüm dünyaya söyletmişlerdir. İlk çağlardan günümüze kadar Türk milletinin hayat safhaları incelendiğinde spor olgusunun ayrı bir yere sahip olduğu görülür.

Bugün Türk sporu devlet nezaretinde varlığını sürdürmektedir. Anayasa ve kanunlarımız sporun teşvik edilmesi ve sporcunun korunmasını emretmiştir. Kalkınma planlarında sporun ayrı bir yeri, ayrı bir önemi vardır. Bundan dolayı milletler spora çok önem verirler. Spora önem veren milletlerin insanları mutlu, huzurlu ve müreffeh olmaya adaydır.

Ülkemizin önemli ve büyük şehri olan Kayseri ilinde yaptığımız araştırmada şu sonuçları çıkarmış bulunuyoruz.

- Eğitim seviyesi yükseldikçe spora ilgi artmıştır. Eğitim seviyesi düştükçe ise ilgi azalmıştır. Eğitim seviyesi yüksek olduğu yerlerde spor tesislerinin yörede yeterli olup olmadığı objektif bir şekilde değerlendirilmiştir.

- Bekârların spora ilgisinin evlilerden çok olduğu görülmüştür. Bekârların % 25.4 amatör lisanslı sporcu olduğu tesbit edilmiştir. Evlilerin % 8.5'i sağlık için spor yapmaları dikkate şayandır. Dul deneklerin % 78.6 gibi yüksek bir oranla sağlık için spor yapıyor olmaları dikkat çekicidir.

- Köylerden şehre yöneldikçe spora ilginin arttığı tesbit edilmiştir. İl merkezinde oturanların % 97'si spora ilgi duyarken ilçelerde

oturan % 92.5, köylerde oturan denekler % 87.7 oranında spora ilgi duymuşlardır.

- Meslek grupları içinde spora en fazla ilgiyi % 97 ile memur ve öğrenciler duymuşlardır. Emeklilerin % 95.2 oranında ilgisi dikkat çekicidir. Ev hanımlarının % 67.5 oranında ilgisi en az bulunmuştur. Burada tesis yapım politikası önem kazanmış olup, onlara hitabedebilecek spor tesisleri yapılması cihetine gidilmesi gereklidir.

- Cinsiyet farkı gözetilmeksizin % 92 gibi bir oranın spora evet demesi yörede sporun sevildiğinin göstergesidir. Bunda Kayseri-spor'un ve milli sporcuların payı olduğu gözardı edilmemelidir. Ailelerin % 95.2'si çocuklarını spora yönlendirmek istemeleri spor potansiyelinin çok yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

- Gelir seviyesi orta olanların spora ilgisi % 94.3 ile en fazla olması dikkate şayandır. Çok düşük seviyede gelir düzeyi olanların oranı % 80 iken yüksek gelir seviyesinde olanların oranı % 83.3 çıkmıştır. Gelir gruplarının oranları birbirine yakın çıkması spor olgusunun tüm sosyal katmanlara yerleştiğini göstermektedir.

- Kayseri ilinde sporda başarılı olanların oranı % 12.4 olması iyi bir örnektir. Milli sporculuk seviyesine yükselmiş sporcuların oranı % 4.8 dir. Erkeklerin sporda başarı oranı % 12 iken bayanların % 13.1 çıkması dikkat çekicidir.

- Yöre insanının yatkın olduğu branşlar % 38.2 ile futbol, % 15.6 ile basketbol, % 13.8 ile güreş, % 7.2 ile voleybol, % 6.4 ile masa tenisidir. Güreşe ilginin altında gelenekler ve antropometrik özellikler yatmaktadır. Yörenin güreş sporu yönünden iyi bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir.

- Spor tesislerinin merkezlerde yoğunlaştığı, bu durumun köy ve yeni ilçe olmuş yörelerde tesis yönünden sıkıntılar yarattığı gözlenmiştir. Antrenör, hakem ve beden eğitimi gibi elemanların il merkezinde yoğunlaştığı görülmektedir. Sporu teşvik yönünden bu durumun mahzurları olduğu gerçeğini gözardı edemeyiz. Spor politikalarının kalıcı ve gerçekçi bir şekilde işletilmesi yöre açısından önem arz etmektedir.

ÖNERİLER

Toplumda sporun yaygınlaştırılabilmesi için, kitlelerin kollektif alt şuurlarına spor olgusunu yerleştirmek için spor organizasyonlarına okul öncesi ve sonrası bireyleri kanalize etmeliyiz;

- İç Anadolu bölgesinde spor yönünden iyi bir potansiyele sahip Kayseri ilinin tüm tesisleri iyi bir program dahilinde lisanslı olsun veya olmasın tüm sporculara açılmalıdır.

- Yöredeki gençlerin sportif faaliyetlere yönlendirilmesi için maddi ve manevi destekler verilmelidir.

- Kayseri yöresinde spora yatkın gençler spor meslek liselerine yönlendirilmelidir.

- İl, ilçe ve köylerde kabiliyetli güreşçiler bir merkezde toplanıp, sistemli bir çalışmaya tabi tutulmalıdır.

- İlde en fazla tercih edilen futbol, basketbol, güreş ve voleybol gibi branşlar için teşvik edici destekler sağlanmalı, diğer branşların yaygınlaştırılması için tedbirler alınmalıdır.

- Yörelere ilgi ve ihtiyaçlarına göre spor tesisleri yapımı cihetine gidilmeli, şehir planlarında çocuk oyun alanlarının yapılması sağlanmalıdır.

- İç Anadolunun merkezi konumunda olması dolayısıyla sporcu kamp merkezlerinin fazlalaştırılması ve modernize edilmesi yöreye canlılık getirecektir.

- Erciyes Kayak Merkezi ve Tesisleri her yönüyle ilgi merkezi haline getirilmeli, spor turizmi için hazırlanmalıdır.

- Belli merkezlerde spor kompleksleri açılmalı, burada her dönem spor yapılması sağlanmalıdır.

- Kalkınma planlarına alınacak tesislerin yerleri ihtiyaç duyulan yerlerden seçilmeli, yörelerin spor potansiyeli iyi araştırılmalıdır.

- Okullarda yörenin ilgi alanına giren spor branşlarında yoğunlaşma sağlanmalıdır.

- İl dahilinde oluşturulacak bir fon ile başarılı sporcular aynı veya nakdi ödüllendirilmelidir. Yapılacak bu ödüllendirme motive edici bir unsur olması dolayısıyla sporda başarıyı olumlu yönde artıracaktır.

- İlin spor tarihi yazılmalı, sportif faaliyetlerin izlenmesinde standart formlar geliştirilmeli, spor arşivi hazırlanıp araştırmacılara sunulmalıdır. Bunun için tüm gelişmeler bilgisayara kaydedilmelidir.

- Sosyal, ekonomik, kültürel öneme haiz sporun hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olduğu gerçeğiyle hareket ederek tüm topluma yaygınlaştırılması için yöneticiler elele vermeli, Kayseri'yi ideal spor merkezi yapmalıdırlar.

ÖZET

Bu çalışma 1993 Şubat ayında başlamak üzere 500 kişiye tesadüfi örnekleme yöntemiyle anket uygulanarak gerçekleştirildi. Bireylerin 363'ü (% 73) erkek, 173'ü (% 27) bayandır.

Çalışmada ortaya çıkan veriler, kurulan hipotezler doğrultusunda test edilerek bireylerin spora bakışları ve spor tesisi ihtiyaçları arasındaki ilişkiler aranmıştır.

Kayseri'de ilgi duyulan spor branşları; % 38.2 ile Futbol, % 15.6 ile Basketbol, % 13.8 ile Güreş olarak çıkmıştır.

Yörede sporu teşvik ve tanıtım açısından okullar, spor teşkilatı, belediyeler ve spor kulüpleri bazında istikrar çerçevesinde bilinçli bir spor politikasının oluşturulmadığı, bunun da halkın spor yapma alışkanlığının sadece belirli dallarda yoğunlaşmasına neden olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ildeki spor tesislerinin sayıca yetersizliği yanında mevcut spor tesislerinin verimli işletilemediği, bunun nedenleri arasında bakım ve onarımın gerekli şekilde yapılamadığı ve halkın ihtiyaçlarına uygun programların bulunmadığı görülmüştür.

Kayseri spora karşı ilgi duyan bir il olmasına rağmen % 64.5 oranında sporu izleyici bir durum arz etmektedir. Spora seyirci olmak-tan yöre halkını kurtarmak için kullanışlı, düşük maliyetli salonlar, spor tesisleri, spor sahaları yapılmalı, nitelikli antrenörler ve spor adamları yetiştirilip alt yapı hazırlanmalıdır. Yörenin ilgi alanında olan güreş, voleybol ve teakwando sporu teşvik edilmelidir.

SUMMARY

This study was performed in 1993 and used five hundred people. Seventy-three percent of these people were men. Others were women.

As the result of this study we have a test of the view of each person towards sport and find out the needs of people who are interested in sport.

In Kayseri thirty-eight percent of people are interested in football. Others are interested in basketball and wrestling.

In this area school clubs and local governments don't have a politics of sport. For that reason people in Kayseri know a few branches of sport, like football, basketball and wrestling. The number of sports buildings aren't enough and they aren't managed well, most of them are in bad repair and new sports programmes aren't found out.

Although Kayseri is a big city that is interested in sport, most of them (sixty-four percent) are spectators. Because there aren't enough sports buildings, new sports buildings must be built, fields sports must be supported. Necessary equipments must be bought and other sporting branches must be achieved.

EKLER

ANKET FORMU

1. Spora ilgi duyuyur musunuz ?
 Evet Hayır
Cevabınız evet ise hangi spor branşına ilgi duyuyorsunuz ?
.....
2. Spora ilgi duymayış gerekçelerinizi öncelik sırasına göre derecelendiriniz.(1,2,3,4,5,vb. numarayı şıkların başına yazınız)
 Boş vaktim yok
 Spora eskiden beri ilgi duymadım.
 Boş vaktimi spor dışı faaliyetlerle geçirmekteyim.
 Rahatsızlığım sebebiyle spor yapamamaktayım.
 Bunlardan başka ise lütfen yazınız
3. İlgili duyduğunuz spora yakınlık derecenizi önemine göre sıralayınız.
(Her şıkkın başına 1,2,3,4,5 numara veriniz)
 İyi bir izleyiciyim
 Sağlık için spor yapmaktayım.
 Amatör lisanslı sporcuyum.
 Bunlardan başka ise lütfen yazınız.
4. Yaptığınız sporda veya sporlarda başarılarınız var mı ?
 Evet Hayır
Cevabınız "Evet" ise aşağıdakilerden hangisidir ?
 Milli sporculuk seviyesine yükseldim.
 Türkiye'de ilk üç dereceye girdim.
 Bölgemizde ilk üç dereceye girdim.
 İlimizde ilk üç dereceye girdim.
 Okul ve özel turnuvalarda ilk üç dereceye girdim.
 Bunlardan başka ise lütfen yazınız
5. Sizce yörenizde sporun gereği biçimde ve yeterli ölçüde yapılmasına engel olan sebepler hangileridir ? Önem derecesine göre 1,2,3,4, vb. numara vererek sıralayınız.
 Maddi imkansızlık.
 Bölgemizde istenilen branşa ait tesisin bulunmaması.
 Ailevi sebeplerden dolayı spor yapılamaması.
 Bunlardan başka ise lütfen yazınız.

6. Bulduğunuz yörede spor branşlarındaki başarıyı sağlayan aşağıdaki etkenleri önem derecesine göre numara vererek sıralayınız. (1,2 vb)
- () Gelenekler.
 () Yöre insanının vücut ve güç yapısı.
 () Sayı ve kalite olarak yeterli tesisler.
 () Bölgede başarılı spor idarecilerinin bulunması.
 () Herhangi bir fikrim yok.
 () Bunlardan başka ise lütfen yazınız.
7. Bulduğunuz yöre insanları beden yapısı ve gelenekler itibariyle en çok hangi branş veya branşlara karşı yatkınlık göstermektedir ? Önem derecesine göre sıralayınız.

8. Yörenizde sizin ve çevrenizdekilerin fiilen spor yapabileceği tesisler, sayıları ve vasıfları itibariyle yeterli midir ?
 () Evet () Kısmen () Hayır
9. Yörenizde hangi spor branş veya branşlarına ait tesis yapılmasına öncelik verilmesini istersiniz ? (Önem derecesine göre sıralayınız.)

10. Eğitim durumunuz aşağıdakilerden hangisidir ?
 () Okur-Yazar değilim () Okur-Yazarım () İlkokul mezunuyum
 () Ortaokul mezunuyum () Lise mezunuyum () Lisans (Yüksek Okul) Mezunuyum.
 () Lisansüstü (Master-Doktora) mezunuyum.
11. Mesleğiniz aşağıdakilerden hangisidir ?
 () Ev hanımı () Serbest meslek () Emekli () İşçi () Çiftçi
 () Tüccar, esnaf, sanayici () Memur () Öğrenci
 () Bunlardan başka ise lütfen yazınız.
12. Babanızın mesleği aşağıdakilerden hangisidir ?
 () Emekli () Tüccar, esnaf, sanayici () İşçi () Memur
 () Çiftçi () Serbest meslek erbabı
 () Bunlardan başka ise lütfen yazınız.
13. Ailenizin aylık geliri ne kadardır ?
 () Çok düşük () Düşük () Orta () İyi () Yüksek
14. Medeni durumunuz nedir ?
 () Evli () Bekâr () Dul
15. Çocuğunuz varsa sayısı.

16. İleride çocuklarınızı spora yöneltmeyi düşünüyor musunuz ?
 () Evet () Hayır
 Cevabınız "Evet" ise hangi branşa veya branşlara yöneltmeyi düşünüyorsunuz ?

 Cevabınız "Hayır" ise çocuklarınızı spora yöneltmeyişi sebeplerini sıralayınız.

17.Sizce Türkiye'de spora gereken önem veriliyor mu ?

Evet Kısmen Hayır

18.Hangi yaş grubundansınız ?

9-23 24-39 40-59 60 üstü

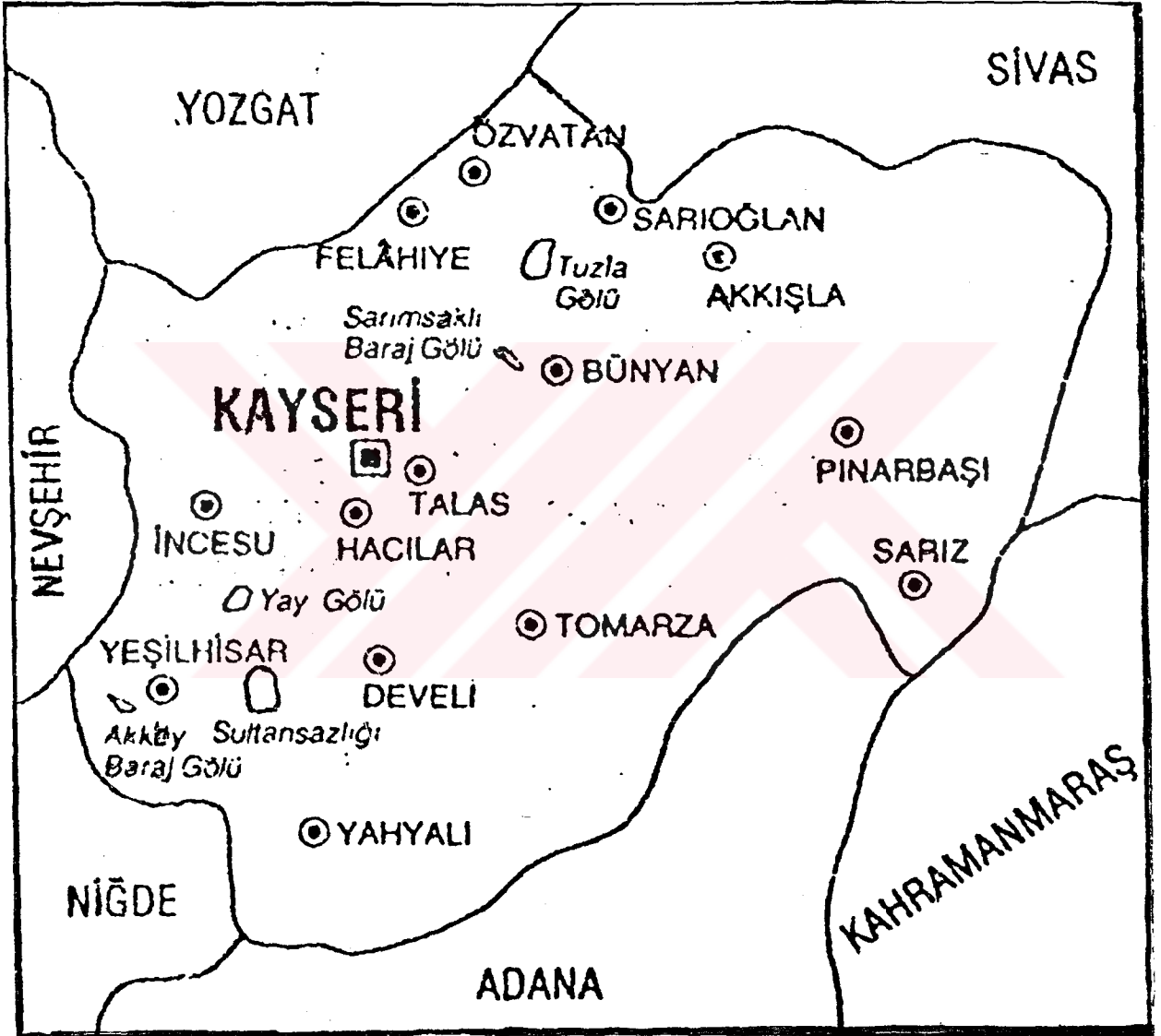
19.Doğum yeriniz ?

İl Merkezi İlçe Merkezi Köy

20.Cinsiyetiniz ?

Erkek Bayan

YARARLANILAN KAYNAKLAR

GENEL YAYINLAR

ABALÍ, Ali : Gençlik ve Spor, G.S.B. Yayınları, Ankara 1974.

ALPMAN, Cemal : Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi, GSB. Yayınları, İstanbul 1972.

AKYOL, Avni : Cumhuriyetin 50. Yılında Gençlik ve Sporumuz GSB Yayınları, Ankara 1973.

BAYGELDÍ, A.Muammer : SPorun Kitlelere Yaygınlaştırılabilmesi Açısından Tesis Politikası Çanakkeli İli Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992.

ÇALIK, Fehmi : Sporun Teşviki Açısından Tesis ve Politikaların Belirlenmesi, Trabzon İl Örneği, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993.

BİLGE, Nálân : Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1989.

BÜYÜK LAROUSSE : Sözlük ve Ansiklopedisi, cilt 11, milliyet yayınları, İstanbul 1993.

DICTIONNOIYRE LAROUSSE. Cilt.4, İstanbul 1993.

ÇÍMEN, Kubilay, Kitle Sporunun Teşviki Açısından Tesis Politikaları. Zonguldak İli Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul 1992.

- ERSOY, Gülgün Kasap : Spor ve Beslenme, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.
- ERKİLETLİOĞLU, Halit : Kayseri Tarihi II Kültür Müdürlüğü Yayını, Kayseri 1993.
- EKENCİ, Güner : Türkiye'de Kamu Kuruluşlarının Spor Tesisi Yapımı Açısından Bütünleştirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1990.
- ERKAL, Mustafa : Sosyolojik Açından Spor. Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, İstanbul 1992.
- EVLİYA ÇELEBİ SEYAHATNAMESİ, Cilt III-IV, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1993.
- FİŞEK, Kurthan : Spor Yönetimi, Ankara 1980.
- GENÇ LAROUSSE, Cilt 8. Genç Yayıncılık, İstanbul 1993.
- GOLOĞLU, Mahmut : Trabzon Tarihi, Trabzon 1975.
- GÜDE, Kemal, "Kayseri ve Yöresindeki Tarihi Gerçeklerin Efsanelenmesi ve Milli Kültürümüze Katkıları, Milli Kültür Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- GÜNDOĞAN, Ali : Kitle Sporunu Teşviki ve Tesis Politikaları Samsun İli Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1992.
- GÜRSES, Çetin., OLGUN, Pervin : Sportif Yetenek Araştırma Metodu, T.S. Vakfı Yayını, İstanbul, Tarihsiz.
- GÜVEN, Özbay ; Türklerde Spor, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1992.
- HARMANDAR, İsmail Hakkı : Kitle Sporunun Teşviki Açısından Spor Tesis Politikası Uşak İl Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994.
- İMAMOĞLU, A. Faik : İki binli Yıllara Doğru Türk Sporunu. G.E:F. Dergisi, Ankara 1992.

- İSLAM ANSİKLOPEDİSİ, 6. Cilt, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, İstanbul 1993.
- İŞCAN, Fehmi : Türklerde Spor Milli Eğitim Yayınları, Ankara 1988.
- KAYSERİ İL SPORUNDA 50. yıl, Kayseri 1988.
- KETEN, Mustafa : Türkiye'de Spor Ankara 1974.
- KONİ, Hasan : Uluslararası Politika ve Spor, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi Dergisi, Ankara 1982.
- MEYDAN LAROUSSE : Büyük Lügat ve Ansiklopedi 7. Cilt Meydan Yayınevi, İstanbul 1985.
- ŞARPKAYA, Tefvik : Türkiyede Gençlikle İlgili Rapor. Tercüman Gazetesi, İstanbul 8.6.1992.
- ÖGEL, Bahaeddin : Türk Kültürünün Gelişme Çağları, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayını, İstanbul 1988.
- ÖZTUNA, Yılmaz : Büyük Türkiye Tarihi Cild I. Ötüken yayınevi, İstanbul 1983.
- Spor ve Tesisleri İçin Devlet Millet Elele, Milli Eğitim Yayınları, Ankara 1984.
- SÜMER, Rıza : Sporda Demokrasi, Ankara 1989.
- SERARSLAN, Zahit, Bilimsel Araştırma Teknikleri, Ders Notları, İstanbul 1987.
- TAYGA, Yunus : Türk Spor Tarihine Genel Bakış, Ankara 1990.
- TÜRK SPOR ANSİKLOPEDİSİ (1453-1991) Fotospor Yayını, İstanbul 1991.
- TÜRK ANSİKLOPEDİSİ, Cilt XXI, Milli Eğitim Yayınları, Ankara 1974.
- ULUDAĞ, İlhan : Türkiye Ekonomisi, İstanbul 1990.
- ÜÇİŞİK, Fehim : Türk Spor Yönetiminde Gelişmeler ve Değerlendirilmesi, Spor Bilim Dergisi, İstanbul 1989.

----- Amatör Sporcuların Sosyal Güvenliği, Türkiye Gazetesi, İstanbul 1992.

----- Başarılı Sporcuların Korunması Türkiye Gazetesi, İstanbul 1993.

----- Sporda Üst Yapı Problemi, Türkiye Gazetesi, İstanbul 1993.

YENİ REHBER ANSİKLOPEDİSİ, Cilt 11, Türkiye Gazetesi Yayınları, İstanbul 1993.

YURT ANSİKLOPEDİSİ, 7. Cilt. Anadolu Yayıncılık, İstanbul 1983.

RESMİ YAYINLAR

Birinci Beden Eğitimi ve Spor Şurası, BTGM Yayını, İstanbul 1947.

DPT. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1963-1967, Ankara 1963.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1968-1972, Ankara 1967.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1973-1977, Ankara 1973.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1979-1983, Ankara 1979.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989, Ankara 1985.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994, Ankara 1989.

D.İ.E. SPOR FAALİYETLERİ ve TESİSLERİ, Ankara 1987.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Okulları İle Orta Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Yönergesi, Ankara 1982.

Kayseri Milli Eğitim Müdürlüğü Resmi Kayıtları, Kayseri 1994.

Kayseri İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü Brifing Raporu, Kayseri 1994.

21.05.1986 Tarih ve 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun.

39.06.1938 Tarih ve 3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu.